

Lovforslagets tekst og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1 og 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Forespørgsel nr. F 11:

Forespørgsel til statsministeren:

»Hvilke oplysninger kan regeringen give om forhandlingerne på EF's regeringskonferencer og regeringens stillingtagen før EF-topmødet om en økonomisk-monetær union og en politisk union?«

Af Svend Auken (S), Gammelgaard (KF), Ivar Hansen (V), Gade (SF), Aage Brusgaard (FP), Arne Melchior (CD), Marianne Jelved (RV) og Glønborg (KRF).

(Forespørgslen anmeldt 26/11 91. Fremme af forespørgslen vedtaget 29/11 91).

Begrundelse

Svend Auken (S):

Der har mellem partierne i Folketinget været enighed om, at dagen i dag var et velvalgt tidspunkt for en drøftelse af forhandlingerne under EF's regeringskonferencer med sigte på, at Folketinget fik mulighed for at foranstalte en foreløbig status over forløbet af forhandlingerne og give regeringen – og det vil i første række sige statsministeren – et mandat med til de måske afsluttende forhandlinger ved det kommende topmøde i Maastricht.

Vi har rettet forespørgslen til statsministeren, men det ligger i sagens natur, at Folketinget også er overordentlig interesseret i at høre den vurdering, som andre ministre, der har deltaget undervejs i arbejdet med regeringskonferencerne, har at give os.

Besvarelse

Statsministeren (Poul Schlüter):

Forhandlingerne på de to regeringskonferencer om henholdsvis politisk union og økonomisk-monetær union nærmer sig nu deres afslutning. De har været i gang i over et år, og forud har ligget et grundigt forberedelses- og analysearbejde. Man kan roligt sige, at alle sten på vejen er nu vendt, og for langt hovedparten af emnerne gælder det, at landene i realiteten er enige.

Det er nu op til Det Europæiske Råd på det forestående møde i Maastricht den 9. og 10. december at finde en afklaring på de resterende felter. Hvis, og jeg vil hellere sige når det sker – for det anser vi for overvejende sandsynligt – betegner dette for det første den logiske fortsættelse af den proces, der blev sat i gang med Fællesakten. Men dernæst vil resultatet fra Maastricht være et velkomment, ja, et nødvendigt signal til det øvrige Europa, som netop nu gennemlever en enestående historisk proces af omstilling og omvæltning.

Fællesakten fra 1986 blev til i erkendelsen af, at det europæiske samarbejde måtte tilføres nye impulser for at sætte landene i stand til at møde disse års vældige økonomiske og teknologiske udfordringer. Det indebar bl.a. nye og mere effektive værktøjer til at realisere det indre marked, og det betød en styrket indsats på områder som forskning og teknologi, samtidig med at miljøet og de sociale hensyn blev tillagt øget vægt. I konsekvens af de positive erfaringer inden for EMS-samarbejdet og det udenrigspolitiske EPS-samarbejde blev der i Fællesakten opstillet langsigtede målsætninger på disse områder.

Når vi nu ser tilbage, synes jeg, vi kan glæde os over, at Fællesakten fik den virkning, som vi tilsigtede. Målsætningen om at realisere det indre marked mødte udbredt forståelse, og nu er vi på de fleste områder tæt på at have nået de resultater, som blev angivet i den store, tykke hvidbog. Samtidig er Fællesakten nærmest synonym med begrebet Europa 1992, som både

[Statsministeren]

indadtil og udadtil er blevet et vidnesbyrd om et dynamisk fællesskab.

Processen med EFTA-landenes tilnærmelse til Fællesskabet er blevet fremskyndet, og jeg tror, vi kan anse det for givet, at den vesteuropæiske integrationsproces har udgjort en meget vigtig kilde som inspiration for de central- og østeuropæiske lande i deres frigørelsesproces.

De muligheder, der blev skabt med Fællesakten, kan kun udnyttes fuldt ud, hvis vi nu følger beslutningerne op. Derfor er den økonomisk-monetære union anbragt så højt på dagsordenen. Den handler først og sidst om at give landene det fulde udbytte af det indre marked, og derfor er det de fremadrettede politikområder: forskning, miljø og den sociale dimension, som i første række står til at blive styrket.

Efter at de central- og østeuropæiske lande har genvundet deres frihed og Tyskland er blevet forenet, er vi nu vidne til, at den største enhed på vort kontinent, Sovjetunionen, opløses for øjnene af os. Når dette sker som led i en proces, der bygger på demokratiske beslutninger, må vi naturligvis bedømme det positivt. Men det ville være forkert ikke samtidig at udtrykke alvorlig bekymring for situationen, for de helt akutte økonomiske og sociale problemer og også for de spændinger og konflikter, som vi jo ved lurer lige under overfladen, eller som allerede er brudt ud. Men tilbage står alligevel, at Europas deling er ophørt, og at millioner af mennesker har fået deres frihed.

Men vi ville være naive, hvis vi så bort fra risiciene. Den usikkerhed, som skyldtes frygten for en massiv Øst-Vest-konfrontation i Europa, er nu borte, men usikkerhed af en anden art er fortsat til stede. Selv i bedste fald må vi se frem til at leve med sådanne usikkerheder og ubalancer i Europa i en årrække. Så meget desto vigtigere er Det Europæiske Fællesskabs tilstedeværelse på den europæiske scene som en på én gang stabil og dynamisk aktør.

Omfanget af de byrder, som omstillingsprocessen i Østeuropa lægger på omverdenen, har vi allerede fået meget klare beviser for, og vi er givetvis kun ved begyndelsen af en lang udvikling. Kun et stærkt Fællesskab, og det vil sige et Fællesskab, som kan handle i enighed på basis af sin egen dynamiske udvikling, har en chance for at løfte denne enorme byrde.

Jeg er overbevist om, at alle deltagerne i Det Europæiske Råds møde vil have disse helt overordnede betragtninger i bagehovedet, når vi skal afslutte de igangværende forhandlinger, og det er ikke mindst på den baggrund, jeg bygger min vurdering af, at det vil lykkes at nå et resultat.

Udenrigsministeren og økonomiministeren vil efterfølgende gennemgå forhandlingssituationen, som den nu tager sig ud efter konklavemøderne mandag og tirsdag i denne uge; jeg vil derfor gøre nogle generelle bemærkninger om de væsentligste punkter i det forhandlingsresultat, som nu er ved at tegne sig.

Først vil jeg udtrykke tilfredshed med, at strukturen i hele traktatkomplekset bliver den model, som Danmark sammen med en række andre lande har foretrukket – en struktur med tre søjler, dvs. en tekst, der klart angiver, hvilke dele af samarbejdet der har en overstatslig islæt, nemlig Fællesskabet, og hvilke dele der bygger på den mellemstatslige samarbejdsform, nemlig det udenrigs- og sikkerhedspolitiske samarbejde og samarbejdet om indre anliggender og retlige spørgsmål.

Den økonomiske og monetære union vejer naturligvis tungt i Fællesskabssøjlen. Det foreslåede samarbejde, som har været genstand for dybtgående analyser siden 1988, ligger i forlængelse af det EMS-samarbejde, som allerede længe har været grundlaget for vores valutapolitik. Vi har med tilfredshed noteret os, at flere og flere lande også uden for Fællesskabet har indset fordelene ved dette samarbejde og har sluttet sig til. Adskillige lande, heriblandt Danmark, har allerede i nogen tid levet, som om den økonomiske og monetære union faktisk var indført, men man kan sige, at vi endnu ikke har fået fuld kredit derfor. Det er det, som nu skal ske. Hvor det indre marked og hele den bølge af optimisme, som det satte i gang, var lokomotivet i slutningen af 1980'erne, skal nu den økonomiske og monetære union være det i 1990'erne.

Interessen samler sig klart om den tredje fase, hvor valutaerne låses fast. Danmark har tilkendegivet, at vi forud for overgangen til tredje fase må forbeholde os at skulle afholde endnu en folkeafstemning, og at der derfor skal indføres en klausul, som tager højde for denne mulighed. Jeg forventer, at dette ønske kan imødekommes.

[Statsministeren]

Under forhandlingerne har Danmark indtaget en positiv holdning til de fleste forslag om at indføre nye politikker samt styrke instrumenterne i andre; dette sidste går bl.a. på miljøpolitikken, hvor vi anser det for nødvendigt, at det bliver lettere at træffe beslutninger, som kan styrke indsatsen. Miljøproblemerne omfang kalder på en sådan forstærket indsats, men det er samtidig også en logisk afbalancering af hele den styrkelse af Fællesskabets økonomiske struktur, som traktatrevisionen lægger op til. Man kan sige, at Fællesskabets værdi som samarbejdsmodel svækkes, i samme omfang som det ikke lykkes at opbygge og fastholde en høj miljøprofil.

Samme tankegang gør sig også gældende i forbindelse med opstramningen på social- og arbejdsmarkedspolitikken, et punkt, som på grund af en hårdnakket britisk modstand kan vise sig at blive et af de vanskeligste forhandlingsstemaer på selve topmødet.

De institutionelle spørgsmål, som i tidligere forhandlingsforløb har spillet en fuldstændig dominerende rolle, har haft en langt mere tilbagetrukket rolle i disse regeringsforhandlinger. Europa-Parlamentets krav om at få dækket, hvad de selv betegner som det demokratiske underskud, er kun blevet sparsomt imødekommet i form af en ny procedure for samvirke mellem Råd og Parlament på en række udvalgte områder. Det er nok en ordning, som ikke rigtig tilfredsstiller nogen fuldt ud, men som altså er udtryk for, hvad man formentlig nu kan blive enige om.

Fra alle sider har der været interesse for at styrke det udenrigspolitiske samarbejde, som det i realiteternes verden bliver stadig vanskeligere at adskille klart fra det økonomiske. Efter samme linier, som vi fra dansk side har efterlyst det, bliver strukturerne på de to områder nu i højere grad integreret. Der, hvor der fortsat er nogen uenighed, er vedrørende spørgsmålet, om der i begrænset omfang skal indføres en adgang til flertalsafgørelser. Interessen samler sig om en model, hvor Rådet med enstemmighed kan afgrænse, hvilke gennemførelsesforanstaltninger der i givet fald kan besluttes for kvalificeret flertal. Vi havde gerne undgået dette, dels fordi det giver en smule slør i det mellemstatslige billede af dette samarbejde, og dels fordi vi tror, det kan blive svært at finde en fornuftig afgrænsning af,

hvad der kan betegnes som gennemførelsesbestemmelser. På den anden side tror vi ikke, det i praksis vil betyde stort. Ikke mindst de store lande skal nok vogte over det mellemstatslige præg på dette samarbejde.

Inden for rammerne af EPS-samarbejdet har vi længe drøftet sikkerhedspolitikken, nemlig de såkaldte økonomiske og politiske aspekter af sikkerhed, men altså ikke de militære.

Der er et udbredt ønske om, at også forsvarspolitikken nævnes som et samarbejdsområde på længere sigt. Danmark har i diskussionerne indtaget det standpunkt, at der ikke hermed nu sås berettiget tvivl om vort ønske om at fastholde NATO-samarbejdet med dets sikkerhedsgarantier. Dette synspunkt er der bred opslutning omkring. Yderligere ønsker vi ikke på nuværende tidspunkt at binde os selv til at deltage i militært samarbejde, som en dag måtte blive realiseret på det grundlag. Ligesom med hensyn til den tredje fase i den økonomisk-monetære union vil vi have lejlighed til at tage stilling til det, når vi kender de nærmere omstændigheder bedre, end vi gør i dag.

Tilsvarende gælder et eventuelt dansk medlemskab af Den Vesteuropæiske Union. Traktatteksten åbner mulighed for en rolle for Vestunionen, en art bindeled mellem unionen og NATO, som det er blevet udtrykt. Skal vi med i dette samarbejde, forudsætter det, at vi træffer en særskilt beslutning herom.

I den tredje fase finder vi en række tekster om indre anliggender og retligt samarbejde. Det er sagsområder, hvor vi allerede har visse erfaringer fra bl.a. det såkaldte Trevisamarbejde. Og det er samtidig områder, hvor vi må vente et øget pres af opgaver i de kommende år. Der er altså gode grunde til at intensivere samarbejdet her, men det bør ske på den mellemstatslige facon, som der også nu er lagt op til.

Hvordan skal Danmark så forholde sig i de afsluttende forhandlinger, der, som jeg nævnte, må ventes at finde sted på selve topmødet? Og hvordan skal vi bedømme det resultat, som nu er ved at tegne sig? Ja, jeg skal da ikke foregribe vores debat her i dag. Tværtimod ser regeringen frem til at lytte til partiernes tilkendegivelser. Men igen: Et par overordnede betragtninger, som forhåbentlig kan lede på vej.

Som bekendt fremlagde Danmark allerede sidste efterår et fyldigt og gennemarbejdet me-

[Statsministeren]

morandum, som vi siden hen har fulgt op med konkrete tekstforslag. Det havde to fordele. For det første repræsenterede det på et tidligt tidspunkt i forhandlingerne et sammenhængende bud på, i hvilken retning løsningerne burde findes. Men dernæst var det et utvetydigt signal om, at Danmark meget klarere end tidligere markerede sig som et land, der ønskede positive resultater. Og dette forhold har – det tør jeg godt sige – givet os en langt større indflydelse på forhandlingernes forløb, end det ellers ville have været tilfældet, ikke alene i form af konkrete danske fingeraftryk, men måske nok så vigtigt som et seriøst argument i diskussionerne om hele reformens karakter.

Når vi sammenligner det forhandlingsforløb, som nu er ved at være afsluttet, med tidligere reformplaner, er der både lighed og forskelle. For at tage det sidste først er det især slående, at ønsket om institutionelle ændringer, som tidligere altid var fuldstændig dominerende, i dag indtager en langt mere tilbagetrukket rolle. Tyngden ligger – og det passer godt med dansk holdning – hovedsagelig på de nye samarbejdsområder. Man kan udtrykke det på den måde, at samarbejdet er blevet mere modent. Interessen for integration for integrationens egen skyld er svindende. Til gengæld ser landene et stigende behov for at indlede et samarbejde om de udfordringer, som møder de moderne samfund, men vel at mærke når det giver bedre mening at tackle problemerne i fællesskab. Det er vigtigt. Nærhedsprincippet, som nu bliver direkte traktatfæstet, er udtryk for denne fortræffelige tankegang, som er meget dansk i sit indhold. Der er også grund til at fremhæve den gode overensstemmelse med den pragmatiske attitude, som igennem mange år har været et særkende netop for den danske Europapolitik.

En anden overordnet betragtning, som ikke direkte har været på bordet under forhandlingerne, men som alligevel har spillet en vigtig rolle, er forholdet til de øvrige europæiske lande, som enten har søgt om medlemskab, eller som vi snart forventer vil gøre det. Der har fra flere sider været udtrykt tvivl om hensigtsmæssigheden af at optage nye medlemslande i en situation, hvor Fællesskabet står over for så store ændringer i samarbejdets struktur. Der har også været udtrykt tvivl om, hvorvidt ansøgerlandene nu også var indstillet på at leve helt

op til ikke alene det eksisterende samarbejde, men også planerne for den fremtidige udbygning.

Men jeg synes, det er så glædeligt, at vi nu kan konstatere, at der i dag blandt medlemslandene er en voksende erkendelse af, at der snarest bør indledes forhandlinger med de oplagte ansøgerlande, og det vil sige Sverige og Østrig i første omgang. Lige så positivt har det været at se disse landes tilkendegivelser om de igangværende forhandlinger, tilkendegivelser, som viser, at disse lande netop ønsker at blive tilsluttet et dynamisk og fremadskridende samarbejde, ikke et samarbejde, som er standset op i en eller anden misforstået venteposition. Og det er meget interessant at notere sig, at det er fuldstændig det samme indtryk, man i denne tid får, når man har lejlighed til at diskutere disse temaer om EF's fremtid med repræsentanter for de central- og østeuropæiske lande.

Et fællesskab udvidet med de EFTA-lande, som ønsker det, og de central- og østeuropæiske lande, der ønsker det, i takt med at de opfylder betingelserne herfor, er vores mål, og det er en fornem Europavision. Men det ville være forkert at overse den sammenhæng, som findes mellem Fællesskabets indre udvikling og viljen og evnen til at åbne sig udadtil, som jeg netop har skildret.

Den udvikling, vi i øjeblikket kan iagttage i Jugoslavien og i Sovjetunionen, synes jeg giver os mindelser om en tid, da Europakortet så ganske anderledes ud, og hvor de normer og vilkår, der gjaldt for staternes samliv, var anderledes. Jeg kan ikke lade være med at tænke på, at EF-samarbejdet i sin tid blev etableret netop for at komme videre fra tidligere tiders magtpolitik. Siden har samarbejdet udviklet sig til at være rammen om et tæt og tillidsfuldt samliv mellem medlemslandene på det økonomiske område og efterhånden også på en lang række andre områder. Ved siden af de økonomiske fordele er selve det forhold, at – vi kan jo lige så godt sige det åbent – tidligere fjender, modstandere, nu indgår i et intenst og forpligtende samarbejde, blevet et forbillede for andre. Vi står nu med en historisk chance for at bringe dette samarbejde endnu et vigtigt skridt fremad. Man kunne også sige, at vi ved at undlade at gøre det ville løbe en stor risiko, en risiko, som, den aktuelle situation i hele Europa

[Statsministeren]

taget i betragtning, nemt kunne vise sig at have triste historiske dimensioner.

Efter regeringens opfattelse er det ikke svært at se, hvad der tjener Danmarks interesser. Jeg skal derfor slutte med at udtrykke håbet om, at vi i dag kan nå til forståelse her i Folketinget om den linje, Danmark bør anlægge i de afsluttende forhandlinger.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Debatten i dag er den foreløbige kulmination på en demokratisk proces i Danmark omkring de vigtige europapolitiske spørgsmål, en proces, som har været langt mere omfattende og grundig her i Danmark end i noget af de andre 12 EF-lande.

Under to tidligere debatter her i Folketinget, den 29. maj og den 29. oktober i år, har regeringen redegjort for de overordnede udenrigspolitiske strømninger, der ligger bag forhandlingerne i EF om den politiske union og den økonomisk-monetære union. Begge debatter mundede ud i dagsordener, som har udgjort grundlaget for regeringens forhandlinger i regeringskonferencerne. De dagsordener, der blev vedtaget, afspejler dels det danske memorandum tilbage fra oktober sidste år, dels de konkrete tekster til forslag om traktatændringer, som Danmark lagde frem i marts i år. Så vi kan altså glæde os over en stor og bred politisk opbakning bag den danske forhandlingslinje.

I det sidste år har vi haft en indgående og dermed langvarig dialog imellem regering og Folketing både her i salen og i Markedsudvalget og dér både i formelle møder og i en lang række uformelle møder. Det har været en besværlig demokratisk proces, men det har så sandelig også været en proces, der har lønnet sig, for der er ingen, der i dag kan sige, at vi har undladt at delagtiggøre Folketinget og offentligheden i forhandlingerne. Hver en sten er blevet vendt. Det er klart, at det har været en proces, der ikke har været helt fri for politiske drillerier; sådan er det jo. Men alt i alt har vi haft en konstruktiv dialog, og det er derfor, ingen i dag kan gå ud og hævde, at der er blevet forhandlet i det skjulte, eller at man efter Maastricht bare får smidt et færdigt resultat på bordet, som der skal siges ja eller nej til.

Nej, jeg vil vove den påstand, som jeg indledte med, at man i intet andet af de tolv EF-lande har haft en så åben og demokratisk pro-

ces som i Danmark, hvor alle partier løbende har haft lejlighed til at påvirke det resultat, der gradvis har tegnet sig.

Vi ved jo, at det tit kan være svært at se en skov for bare træer, og vi må nok være opmærksom på, at vi i det sidste års tid især har beskæftiget os med træerne et efter et – vi har taget os af de mange enkeltpunkter – og at vi nu er ved at være nået frem til det punkt, hvor det er skoven, altså det samlede resultat, vi skal til at vurdere.

Forud for mødet nu her mandag-tirsdag i Det Europæiske Råd i Maastricht tegner der sig et resultat, der må siges at være i overensstemmelse med de politiske målsætninger, som det store flertal her i Tinget løbende har støttet. Strukturen i det samlede traktatkompleks falder i tråd med Danmarks ønske om, at dele af samarbejdet inden for de allerede eksisterende traktater skal styrkes, samtidig med at udenrigs- og sikkerhedspolitik plus indre anliggender og juridisk samarbejde bliver fastholdt som mellemstatsligt samarbejde.

Det har været et meget vigtigt punkt. Flere medlemslande og for øvrigt også Kommissionen ønskede under forhandlingerne, at alle tre dele af samarbejdet, dvs. de dele, som i dag er omfattet af traktaten, inklusive økonomisk og monetær union, udenrigs- og sikkerhedspolitik samt indre anliggender og juridisk samarbejde, blev lagt sammen i en enhedstraktat. Det var en debat, der især kom tydeligt frem i juni måned, hvor det daværende luxembourgske formandskab skar igennem til fordel for adskillelsen af de tre nævnte emnekredse. Denne fremgangsmåde blev tiltrådt af Det Europæiske Råd på mødet i slutningen af juni i år. Alligevel forsøgte det hollandske formandskab at komme igennem med en enhedstraktat, men uden held, eftersom flere, deriblandt Danmark, stod fast i afvisningen af denne model, og det er vel ikke for meget sagt, at Danmark stod i spidsen for en afvisning af netop denne model. Regeringen ville ikke have fundet det tilfredsstillende med en anvendelse af EF's særlige beslutningsprocedure på udenrigs- og sikkerhedspolitik samt på indre anliggender og juridisk samarbejde.

Et af de problemer, der skal tages stilling til nu her i Maastricht, er hensigtserklæringen om det føderale sigte. Der er nogle medlemslande, som finder det af meget stor betydning, at den-

[Udenrigsministeren]

ne politiske målsætning kommer til at indgå i de nye traktater, men så er der andre – og det gælder bl.a. Danmark – som ikke finder, at der skal fastlægges en sådan målsætning for den europæiske integrationsproces, og regeringens holdning er klar, nemlig at der ikke i de nye traktater skal optages en formulering, der binder udviklingen til en forbundsstat.

Som det fremgår af det danske memorandum, har Danmark tillagt en udbygning af EF's fællesaktiviteter meget stor betydning. De dagsordener, der er vedtaget her i Tinget, har peget på indførelse af afstemning med kvalificeret flertal på miljøområdet som et dansk hovedkrav, og den forhandlingsituation, som tegner sig nu her lige op til Maastricht, er helt i overensstemmelse med dette forhandlingsmål. Hertil kommer indsættelse af en særlig klausul i traktatens miljøafsnit, som får betydning for retsakter vedtaget med hjemmel i andre dele af traktaten.

Disse resultater, som er opnået med tilslutning fra et bredt flertal her i Tinget, er der grund til at glæde sig over. Det samme gælder afsnittene vedrørende kultur, sundhed, uddannelse, forskning og teknologi samt arbejdsmarkedspolitik og sociale spørgsmål. Fra dansk side ville vi gerne være gået længere. Det er f.eks. beklageligt, at der nu er risiko for, at afsnittet om forbrugerbeskyttelse vil gå ud som følge af først og fremmest britiske krav, men regeringen vil gøre sit til, at dette afsnit bliver indsat på ny.

I den forbindelse må vi også se i øjnene, at afsnittet om arbejdsmarkedspolitik og sociale spørgsmål bliver et hovedemne for forhandlingerne på mødet i Det Europæiske Råd. Der er flere lande – og det gælder bl.a. Danmark – som finder, at teksten, som den foreligger nu, er udtryk for et kompromis, som alle medlemslande burde kunne acceptere. Men i lyset af den debat, der for nylig har været i det britiske underhus, er det klart, at den britiske regering ikke deler dette synspunkt, og den britiske regering må formodes at ville kaste hele sin styrke ind i forsøget på at opnå en svækkelse af disse afsnit. Hvor langt de britiske krav går, og hvor langt de andre medlemslande er indstillet på at strække sig, er noget, som først vil vise sig under mødet i Maastricht.

Efter den danske regerings opfattelse er den britiske regerings frygt for det pågældende af-

snit i teksten ubegrundet. Det skyldes bl.a., at det er lykkedes at få placeret det såkaldte nærhedsprincip på en fremtrædende plads både i de generelle bestemmelser og i traktatens enkelte bestemmelser. Dette nærhedsprincip eller subsidiaritetsprincippet, som det desværre hedder formelt, indebærer, at beslutninger skal træffes på det laveste niveau i beslutningspyramiden, altså i praksis så tæt på borgerne som muligt. Og det er en af de traktatbestemmelser, som på både håndgribelig og iøjnefaldende måde viser, at den europæiske integrationsproces i EF har opfanget de signaler om decentralisering, som udgår fra de europæiske befolkninger.

Men samtidig kræver opsplitningen af Europa i nye stater og de mange konflikter, det trækker med sig, at vi rykker tættere sammen over for de mange trusler og over for de mange nye muligheder.

Der er vel få, som i dag vil bestride, at begivenhederne i Europa igennem det sidste års tid netop betoner nødvendigheden af, at vi styrker samarbejdet om udenrigs- og sikkerhedspolitik. Og det er det, der kommer til udtryk i afsnittet om fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik. For i Europas nærområde – og det er jo først og fremmest i Østeuropa og i det, der engang var Sovjetunionen – udvikler der sig dag for dag en situation, som er særdeles flydende, og som indebærer betydelige risici ikke blot for de pågældende lande og landområder, men også for EF og resten af Europa. Og det er noget, som Fællesskabet må forholde sig til; der er ikke mulighed for at melde pas.

Også i andre dele af verden er der store forventninger til Fællesskabet. Det gælder ulandene, som fortsat har brug for bistand, og som ønsker at lære af EF's succesfulde økonomiske model, og det gælder Mellemøsten, hvor EF har fået en plads ved forhandlingsbordet. Det er nogle af de vigtigste grunde til, at man skal tiltræde de tekster, som ligger på bordet.

For Danmark har det været vigtigt, at formuleringer vedrørende forsvar ikke indebar forpligtelser til at deltage i et fælles forsvar. Hvis sådan noget skal indbygges i traktaterne, må det ske på et senere tidspunkt, og det må ske under iagttagelse af en procedure, der gør, at Danmark ikke på forhånd har forpligtet sig. Dette forhandlingsmål ser ud til at blive opnået.

[Udenrigsministeren]

Spørgsmålet om forsvar indgår i traktaten. Men der fastlægges ikke på indeværende tidspunkt forpligtelser for f.eks. Danmark til at deltage i et militært samarbejde. Og Danmark påtager sig heller ikke forpligtelser til på et senere tidspunkt at deltage i det allerede nu definerede fælles forsvarssamarbejde i Den Vesteuropæiske Union. Hvis Danmark senere ønsker at deltage i et militært samarbejde, vil det kræve en selvstændig beslutning.

Det er regeringens vurdering, at de endelige formuleringer, som berører emnet militært samarbejde, vil komme til at ligge tæt op ad formuleringerne fra NATO-topmødet for godt 1 måned siden.

Den tredje del af traktatkomplekset drejer sig om indre anliggender og juridisk samarbejde. Der er i store træk tale om traktatfæstelse af et samarbejde, som allerede finder sted i mange forskellige fora. Regeringen finder, det er en fordel, at der bliver skabt større gennemsigthed og større klarhed for dette samarbejde. For der er ingen tvivl om, at disse emner, der jo bl.a. vedrører indvandrerpolitik, kommer til at stå højt på Europas politiske dagsorden i de kommende år. Her er det naturligt og nyttigt med et samarbejde også i traktatform. Derfor kan regeringen tiltræde de tekster, der foreligger, under den forudsætning naturligvis at samarbejdet bliver fastholdt i sin mellemstatslige karakter.

Efter denne gennemgang af de tekster, der foreligger, vil jeg gerne komme ind på det lidt længere perspektiv. Her er udgangspunktet de revisionsklausuler, som man finder i traktaten. De peger frem imod en ny forhandlingsrunde, der formentlig kommer i midten af årtiet, hvor man nok må regne med, at året 1996 bliver krumtap. Det understreger, at EF udvikler sig, og det er noget, vi skal være tilfredse med, for netop interessen for medlemskab fra flere EFTA-landes side og udviklingen i hele det øst- og centraleuropæiske område viser jo klart EF's centrale rolle og dermed også behovet for, at vi løbende kan tilpasse samarbejdet til nye krav.

Danmark lægger vægt på, at udbygningen af samarbejdet med nye fælles aktiviteter og en styrkelse af de aktiviteter, der allerede eksisterer, er noget, som kommer til at gå hånd i hånd med en udvidelse af Fællesskabet. Det er ikke Danmarks synspunkt, at forhandlingerne med

Sverige og Østrig, som jo er de to EFTA-lande, der foreløbig har indgivet deres ansøgning om medlemskab, skal vente. Vi ønsker tværtimod, at forhandlingerne skal begynde så hurtigt som muligt, og vi sigter på en tidstabel, som gør det muligt for de to lande, og hvem der nu ellers måtte nå at komme med, at indtræde i EF pr. 1. januar 1995. Hvis det skal nås, bliver det nødvendigt at starte optagelsesforhandlingerne så tidligt som muligt næste år. Og det agter regeringen at give udtryk for på det kommende møde i Det Europæiske Råd.

Målet må være en fortsat proces, der placerer EF i rollen som svinghjul for processen hen imod politisk og økonomisk enhed i Europa. Sigtet må være et EF, der i slutningen af årtiet er udvidet med de EFTA-lande, der ønsker medlemskab, og de central- og østeuropæiske lande, herunder de baltiske lande, der ønsker det og er kommet så langt i deres politiske og økonomiske reform, at et medlemskab af EF giver mening.

Regeringens synsvinkel på den politiske union og på den økonomiske og monetære union er, at de skal bidrage til at nå dette mål. Det er regeringens opfattelse, at det forhandlingsresultat, der nu tegner sig, opfylder dette krav og dermed er i overensstemmelse med Danmarks overordnede europapolitiske mål-sætning.

Økonomiministeren (Fogh Rasmussen):

Som statsministeren og udenrigsministeren har redegjort for, vil udviklingen af en økonomisk og monetær union være en af drivkræfterne i den europæiske udvikling i 1990'erne.

I sig selv bidrager stabile valutaer til vækst og beskæftigelse. Faste valutakurser er også en god og sikker ramme for en sund økonomisk politik, og det er erkendelsen af dette, som har resulteret i en høj grad af vilje til kompromis fra alle medlemslandes side, og det er i erkendelse af dette, at også Danmark bør være med til at sikre et positivt resultat i Maastricht.

Set i et historisk perspektiv har det taget EF lang tid at få skrevet traktaten om en økonomisk og monetær union. Så tidligt som i starten af 1970'erne blev ideen om den fælles mønt og den fælles centralbank formuleret. Efter den store succes med det indre marked er det naturligt at følge op med at styrke samarbejdet om den økonomiske politik. Nu foreligger der

[Økonomiministeren]

et udkast til traktat om den økonomiske og monetære union, og samlet tegner det et meget positivt resultat for Danmark.

Blandt principperne er det lykkedes at få fastslået, at væksten i økonomien skal ske under hensyn til miljøet. Hensynet til beskæftigelse og lavinflation er sidestillede mål. Det er væsentlige principielle spørgsmål for Danmark, som på denne måde er blevet fastslået. Lad mig for en fuldstændigheds skyld også nævne, at Danmarks sommerhusproblem også er løst.

1. januar 1994 begynder anden fase af udviklingen af den økonomiske og monetære union. I denne fase styrkes samarbejdet mellem centralbankerne inden for rammerne af Det Europæiske Monetære Institut. Et tættere økonomisk samarbejde vil blive iværksat. Senest ved udgangen af 1996 skal både Kommissionen og Det Europæiske Monetære Institut give en vurdering af, hvorvidt den økonomiske situation i Fællesskabet tillader en fastlåsning af valutakurserne, og på denne baggrund vil økonomi- og finansministrene foretage en indstilling til stats- og regeringscheferne, der så skal træffe den endelige beslutning med hensyn til, om tiden er moden til at danne en fuld økonomisk og monetær union. I givet fald fastsættes samtidig datoen for starten af tredje fase.

Danmark har under forhandlingerne foreslået, at de tilladte udsving i valutakurserne bliver indsnævret. Hvis det danske forslag bliver gennemført f.eks. i starten af anden fase, vil det styrke mulighederne for en hurtig overgang til tredje fase. Forslaget understreger Danmarks vilje til at give den økonomiske og monetære union et reelt indhold allerede fra den 1. januar 1994. Ved starten af den tredje fase oprettes den fælles centralbank, og politikken vedrørende penge og valutakurser bliver også formelt et fælles anliggende. Reelt indebærer det større indflydelse for Danmark. Indtil nu har vi i mangfoldige situationer måttet tilpasse os de toneangivende lande. I tredje fase træffes beslutningerne i fællesskab.

Den økonomiske og monetære union vil indebære betydelige økonomiske fordele for Danmark. Fastkurspolitikken har allerede givet os store resultater. Kun en fuld økonomisk og monetær union kan imidlertid garantere, at spændet i renten til Tyskland forbliver ubetydeligt.

Det tætte økonomiske samarbejde i EF vil også bidrage til, at de enkelte medlemslande fører en ansvarlig økonomisk politik. Vi undgår hermed forhåbentlig uansvarlige under-skud på budgetterne og undgår forhåbentlig inflation med dens helt tilfældige omfordeling i samfundet. Dette er forudsætningen for en varig opfyldelse af de centrale mål om en høj beskæftigelse og en økonomisk vækst.

Danmark er i dag bl.a. takket være den konsekvente fastkurspolitik i Europas økonomiske superliga. Danmark tilhører den lille kreds på kun tre lande, som allerede i dag opfylder de økonomiske betingelser for fuld og hel deltagelse i den økonomiske og monetære union. Den væsentligste opgave i anden fase bliver at sikre, at flest mulige medlemslande opfylder de økonomiske forudsætninger for optagelse i den økonomiske og monetære union.

Den fælles valuta kan også få en betydningsfuld international rolle til gavn for alle medlemslande. Med baggrund i det danske memorandum er det også med tilfredshed, at jeg kan fremhæve, at Danmark har opnået, at der til traktaten knyttes en erklæring om samarbejde med tredjelande på valutaområdet.

Også for erhvervslivet – ja for os alle som privatpersoner – vil den økonomiske og monetære union betyde kontante fordele og praktiske lettelser. Alle kursrisici på valutaerne og udgifter til veksling forsvinder. Det vil være en særlig fordel for et land som Danmark med en struktur i erhvervslivet, der er karakteriseret ved mange mindre og mellemstore virksomheder. Deres muligheder for at eksportere bliver forbedret til gavn for hele samfundet.

Endelig er der selvfølgelig spørgsmålet om, hvorvidt Danmark allerede ved ratifikationen af traktaten binder sig til deltagelse i tredje fase. Forhandlingerne i søndags, mandags og tirsdags viste klart, at langt hovedparten af landene ikke kunne acceptere den generelle undtagelsesklausul, som lå i det hollandske formandskabs forslag til traktat på dette område. Der skal imidlertid ikke herske tvivl om, sådan som også både statsministeren og udenrigsministeren har understreget det, at Danmark kan afholde en folkeafstemning ved overgangen fra anden til tredje fase, og det vil sige forud for indførelsen af en fælles valuta.

Det giver mig anledning til at sige et par ord om Storbritanniens og Danmarks holdning til

[Økonomiministeren]

en undtagelsesklausul. Begge lande har under forhandlingerne ønsket en generel undtagelsesklausul, men det blev altså afvist af de øvrige lande. Det betyder dog ikke, at England og Danmark er i samme situation. I konklusionerne fra topmødet i Rom i oktober 1990 står bl.a. at:

»Med gennemførelsen af den endelige fase af den økonomiske og monetære union vil valutakurserne blive uigenkaldeligt fastlåst. Fællesskabet får sin egen valuta som udtryk for sin identitet og sin enhed.«

Disse konklusioner har Danmark tiltrådt, hvilket Storbritannien ikke har. Vi tiltrådte dem i erkendelse af nødvendigheden af et tættere økonomisk samarbejde i Europa – en erkendelse, som jo også ligger i det danske memorandum. Vore to landes forudsætninger er altså på dette punkt fundamentalt forskellige. Det danske ønske om en særlig undtagelsesklausul har baggrund i den gode demokratiske tradition om at holde folkeafstemninger før vigtige europapolitiske beslutninger.

Lad mig runde af med at understrege, at det også i debatten om den økonomiske og monetære union gælder om at holde fast i det store perspektiv ved udviklingen. Det store perspektiv ved udviklingen af en økonomisk og monetær union er, at vi ved at samordne den økonomiske politik, at vi ved at fjerne valutamarke- dernes spekulationsmuligheder mod de europæiske valutaer, at vi ved at fjerne valutakurs- usikkerheden kan stimulere den økonomiske vækst og dermed udviklingen af nye arbejds- pladser, alt sammen i respekt for miljøet, så- dan som vi har understreget det i det danske memorandum. Også den økonomiske og mon- etære union vil være en drivkraft for et brede- re europæisk samarbejde.

Forhandling

Svend Auken (S):

Jeg vil gerne indlede med at sige de tre mini- stre tak for svaret på partiernes forespørgsel her i dag, og inden jeg går over til at give vores vurdering af forhandlingssituationen inden topmødet, vil jeg gerne – også i anledning af det, udenrigsministeren var inde på i indled- ningen af sit svar her i dag – kvittere for det, synes jeg, gode samarbejde, der har været om formuleringen af den danske politik. Det har

ikke været gnidningsfrit, det har undertiden været svært at få regeringen til at acceptere det balancepunkt, der kunne forene regering og opposition i denne sag, men jeg synes, de tre indlæg, hvis man sammenligner med, hvad der tidligere er blevet sagt, og hvad der er blevet fremført i den offentlige debat, vidner om, at regeringen har bevæget sig ganske langt for at opnå den brede enighed om Europapolitikken. Der er ingen tvivl om, at det er til fordel for Danmark med dets ringe indflydelse og ringe gennemslagskraft. Hvis vi, et land med 5 mil- lioner indbyggere, er splittet, hvis det er snæ- vre flertal, der med skiftende indhold fører en politik igennem, så har det ingen gennemslags- kraft i forhold til vores europæiske partnere. Jeg kan altså konstatere, at vi har nærmet os hinanden undervejs i arbejdet, og det synes jeg er glædeligt. Det er ikke ensbetydende med, at alle problemer er løst – langt fra – der er nok at tage fat på endnu for en dansk forhandlingspo- litik.

Socialdemokratiet ønsker at styrke det euro- pæiske samarbejde. Det gør vi både på det po- litiske og det økonomiske område. Der er brug for fælles handlekraft, når det drejer sig om Østhjælp og støtten til de nye demokratier, og der er brug for fælles politik, når det drejer sig om de gigantiske miljøproblemer.

Hvordan kan vi sikre udviklingen på natu- rens vilkår, hvis ikke det sker i fællesskab med andre lande?

Der er også brug for fælles regler med hen- syn til faglige rettigheder, overholdelse af na- tionale overenskomster og ret til medbestem- melse, især når det indre marked realiseres – risikoen for social dumping kan kun modvir- kes gennem en social dimension i EF-samar- bejdet – og sidst, men ikke mindst er der brug for fælles initiativer mod den store arbejdslø- shed.

I en international økonomi er det desværre ikke muligt for det enkelte land alene at få alle i gang. Der skal fælles initiativer, der skal en fælles politik til.

Danmark har brug for Europa, ligesom vi naturligvis også har noget at bidrage med, når det drejer sig om den fælles europæiske frem- tid.

Danmark skal være med i det europæiske samarbejde, men vi skal ikke harmonisere i forhold til andre landes samfundsindretning.

[Svend Auken]

Vi skal hele tiden prøve at forny vort eget samfund og modtage inspiration udefra, men vi skal ikke kopiere andre lande, og vi skal naturligvis på intet tidspunkt acceptere en lavere social standard i Danmark under henvisning til det europæiske samarbejde.

Det bliver i øvrigt lettere at hævde en nordisk profil i samarbejdet i takt med optagelse af nye medlemslande. Sverige har søgt om medlemskab, og mon ikke også andre følger efter?

Jeg vil i øvrigt, når vi taler om det nordiske, gerne have tilsagn fra regeringen om, at samarbejdet i Nordisk Råd kan fortsætte og kan blive effektiviseret.

Samarbejdet i Europa – og det er næsten det vigtigste for os – skal være åbent. Vi siger kategorisk nej til forestillingen om en Fæstning Europa. Europæiske demokratier, der kan honorere samarbejdets krav, bør optages som medlemmer af EF, hvis de ønsker det, og der skal være støtte og markedsadgang for ikke-medlemmer, ligesom Europa må bidrage til en udvikling af verdenshandelen og aldrig vende ryggen til den fattige verden.

Vi er tilhængere af et udbygget samarbejde, men modstandere af visse EF-bureaukratiers ønske om detailregulering. Udtrykket kontorister har været anvendt i den forbindelse, og med fare for at nedvurdere mennesker, der laver nyttigt arbejde på kontorer her i landet og i øvrigt også i EF, skal jeg blot sige, at jeg tror, man er klar over, hvad problemet er. Der er nævenyttige bureaukrater også her, som kan misbruge den fælles politik til en detailregulering, vi overhovedet ikke kan acceptere.

Nærhedsprincippet bør ikke blot fastslås i traktaten, men naturligvis også efterleves i praksis.

Ud fra ønsket om at påvirke EF-samarbejdet i den rigtige retning har Socialdemokratiet gjort sig til talsmand for en aktiv dansk politik under regeringskonferencerne. Derfor foreslog vi i sin tid, at man udformede et memorandum, og selv om det var besværligt at få udenrigsministeren med på tanken, så lykkedes det, og det har da også vist sig i fortsættelsen, at det var en god idé, at vi tidligt meldte ud og klart sagde, hvor vi kunne være med, hvor vi havde problemer, hvor vi havde konstruktive løsninger at byde på.

Memorandummet har givet os en offensiv rolle under forhandlingerne, og det er mit indtryk, at man fra de danske forhandlers side har levet op til de synspunkter, der er indeholdt i memorandummet.

Hvordan tegner så resultatet af konferencerne sig nu set lige inden Maastricht? Inden det spørgsmål kan besvares, er det vigtigt at huske, at der er ganske mange uløste problemer endnu inden topmødet på mandag. Hvis jeg skulle sige et kritisk ord om de tre svar, vi har fået her i dag, vil jeg sige, at jeg ikke synes, man fik et tilstrækkeligt indtryk af, hvor mange uløste problemer der i virkeligheden ligger og venter på statsministeren og hans kollegaer, når de mødes i Maastricht, men det er et meget stort antal. Og vi ved jo endnu ikke, om det ultra-konservative styre, der findes i England, overhovedet vil være med til eksempelvis at sikre et så vigtigt område som den sociale dimension i samarbejdet, og derfor ved vi ikke, om der ud over alle de tekniske problemer, der er, er den tilstrækkelige politiske vilje.

Men trods de mange uløste problemer og usikkerheden bør vi bruge denne forespørgselsdebat til en foreløbig status over regeringskonferencerne og til at give vores besyv med til statsministeren og de danske forhandlere, give dem et godt mandat med at forhandle videre på.

Mit indtryk af resultatet er indtil videre lidt blandet. Der er både glæder og skuffelser i de foreløbige resultater.

Jeg er ubetinget glad for, at der ikke med det resultat, der nu tegner sig, tages skridt til at grundlægge en ny vesteuropæisk supermagt, en EF-forbundsstat, og jeg må derfor kraftigt henstille, at begrebet føderalt sigte glider helt ud af traktatteksterne.

De ændringer, der umiddelbart besluttes om en bedre samordning af den økonomiske politik og af udenrigspolitikken, inddragelse af nye samarbejdsområder, flertalsafgørelser på miljøområdet, indførelse af en social dimension og større medindflydelse for Europa-Parlamentet, er faktisk så pragmatiske og fornuftige, at det er på grænsen af anstændig markedsføring overhovedet at bruge det ambitiøse ord union i den forbindelse. Der er i realiteten tale om et udvidet fællesskab og ikke om en eller anden ansats til en europæisk forbundsstat.

[Svend Auken]

Socialdemokratiet fastholder, at der skal være folkeafstemning, inden der eventuelt siges ja fra dansk side, og at der skal være mulighed for, at befolkningen kan sætte sig ind i alle aspekter af de nye traktater. Vi har ydermere foreslået, at der skal holdes en ny folkeafstemning, før Danmark i givet fald kan forpligtes til at deltage i en fælles EF-valuta. Det samme har vi sagt, når det gælder eventuelt militært samarbejde f.eks. i Den Vesteuropæiske Union, og glem ikke, at til den tid, lad os sige om fem år, er Sverige og Østrig forhåbentlig medlemmer af EF, som også udenrigsministeren var inde på, så det vil være i et helt andet EF, vi skal drøfte disse ting, for så har det politiske landskab ændret karakter.

Hvis denne bedømmelse, og der er usikkerhed knyttet til den, af et meget moderat forhandlingsresultat holder stik, og det ved vi tidligst om en lille uges tid, når mødet i Maastricht er overstået, vil det for mig at se blive vanskeligt at piske en nejstemning op på et sagligt grundlag. Der bliver ingen superstat, der bliver ingen sociale forringelser, og befolkningen bliver spurgt igen om fem år om fremtidige spørgsmål vedrørende valuta og militær. Da man sagde nej i 1972 fra en stor del af befolkningens side, sagde man nej til noget reelt, da man sagde nej ved pakkeafstemningen, sagde man nej til noget reelt, men hvis forhandlingsresultatet bliver, som jeg har angivet her – det knytter der sig selvfølgelig usikkerhed til – vil det i givet fald blive nej til et begreb, nej til ord og ikke til realiteterne.

Det er også tilfredsstillende set ud fra vores synspunkt, at der nu bliver flertalsafgørelser på miljøområdet. Socialdemokratiet har hele tiden hævdet, at vi ikke kan ikke sige ja til en ny traktat uden et stærkt miljøafsnit med flertalsafgørelser af de mindstekrav, der skal stilles. I det hele taget er det vel et uacceptabelt perspektiv, hvis Europa går ind i det 21. århundrede uden mulighed for at føre en stærk miljøpolitik. Hvis det ikke lykkes at få dette synspunkt respekteret, bør Danmark selvfølgelig sige nej, men lykkes det at få det med, vil det være et af de allervæsentligste argumenter for at sige ja til nye traktater. Jeg håber naturligvis, at udenrigsministeren vil kunne afkræfte de forlydender, der har været fremme om, at der her i sidste omgang skulle være sket en udvanding af miljøparagraffen i forbindelse med

de foreslåede undtagelser fra princippet om flertalsafgørelser på miljøområdet.

Det var de positive ting.

Af kritiske ting skal jeg fremhæve tre:

For det første synes jeg, at forpligtelsen til at føre en aktiv økonomisk politik mod arbejdsløsheden er for løst formuleret i traktaterne om den såkaldte økonomiske og monetære union. Det er interessant at høre skatteministeren her fremhæve, at vi til fulde kan opfylde alle betingelserne for at være med, og at vi tilhører superligaen og sværvægtterne, og jeg ved ikke, hvilke selvopfundne roseord ministeren anvender i den forbindelse, samtidig med at arbejdsløsheden stadig vokser i vores eget land og stadig flere mennesker er økonomisk klemt. Det vidner om, at arbejdsløsheden er sat alt for langt ned på den europæiske dagsorden, og det afspejler desværre også, at vi har alt for mange konservative regeringer i Europa. Jeg kan kun endnu en gang opfordre til, at man styrker målsætningen på dette punkt.

For det andet er vi skuffede over, at de danske forslag om åbenhed i EF-beslutningsprocessen og i EF-forvaltningen ikke er blevet fulgt, og jeg vil gerne spørge regeringen, om man vil gøre et ekstra forsøg på dette område. Der kan være noget kaffaagtigt over store lukkede bureaukratier, der spyer uforgribelige meninger, forslag og afgørelser ud. Den enkelte føler sig utryk og retsløs, for demokratiet er det utilfredsstillende, og vi ved fra Danmark, at det er muligt at have en moderne forvaltning med fuld åbenhed.

Endelig for det tredje er teksterne ikke overbevisende på arbejdsmarkedsområdet, og det ville være et helt forkert signal, hvis man for at blødgøre Londonregeringen valgte at udvande teksterne fuldstændigt. Maastrichttopmødet bør fremme et aktivt, dynamisk og åbent EF, og vores forslag til mandat til regeringen er præget af dette synspunkt. Vi skal sige ja til et stærkere fællesskab i Europa, men klart nej til alle de falske drømme om en superstat, EF's Forenede Stater eller en Fæstning Europa.

Jeg vil gerne opsummere mit indlæg ved at sige, at hvis det lykkes undervejs i forhandlingerne at sikre et styrket økonomisk og politisk samarbejde, uden at grunden lægges til en politisk forbundsstat i Europa, hvis det lykkes at sikre større effektivitet i beslutningerne, når det drejer sig om vigtige områder som f.eks.

[Svend Auken]

miljøet – som for os har været det helt afgørende – hvis det lykkes at undgå enhver social forringelse, men tværtimod at sikre en social dimension i samarbejdet, og hvis det endelig lykkes at sikre, at Danmark ikke bliver bundet til at deltage i en fælles valuta eller til at deltage i et militært samarbejde – i hvert fald ikke bliver bundet, uden at befolkningen har haft lejlighed til ved en ny folkeafstemning at tage stilling til spørgsmålet – må jeg konkludere, at der er tale om et overordentlig positivt resultat. Der er svagheder, som jeg har fremhævet, og jeg mener, at det ville være farligt at sige, at tingene kun var hvide eller sorte i dette spil, men jeg ville fremhæve et sådant resultat som positivt.

Jeg skal på vegne af Socialdemokratiet, Det Konservative Folkeparti, Venstre, Centrum-Demokraterne, Det Radikale Venstre og Kristeligt Folkeparti fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget opfordrer regeringen til ved de afsluttende forhandlinger om ændringer i EF-samarbejdet at arbejde for

- styrkelse af EF's økonomiske og politiske samarbejde uden at acceptere et føderalt sigte med samarbejdet,
- åbenhed over for optagelse af nye medlemslande i EF og øget samarbejde med ikke-medlemslande,
- styrkelse af miljøpolitikken med mulighed for at fastsætte mindstekrav ved flertalsafgørelser,
- indførelse af en social dimension,
- ingen dansk forpligtelse til at deltage i militært samarbejde,
- ingen dansk forpligtelse til at deltage i en fælles EF-valuta,
- åbenhed i beslutningsprocessen.

Herefter går Folketinget over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 23).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i debatten.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg kunne forstå på hr. Svend Auken, at So-

cialdemokratiet er meget interesseret i at få en debat i dag om realiteter. Det skal SF medvirke til, og derfor vil jeg gerne her i starten af debatten have en forklaring fra Socialdemokratiet på, hvad der ligger i det punkt i forslaget om motiveret dagsorden, hvor der står »ingen dansk forpligtelse til at deltage i militært samarbejde«. Jeg skal have det sammenholdt med det, som Socialdemokratiet har krævet i det danske memorandum, hvor der står:

»Regeringen afviser, at det europæiske politiske samarbejde kommer til at omfatte et forsvarspolitisk samarbejde.«

Hvorfor har Socialdemokratiet forladt det synspunkt op til Maastricht? I memorandummet redegøres der også for, at man går ind for enstemmighed på udenrigspolitikens område. Jeg må spørge hr. Svend Auken: Hvorfor har Socialdemokratiet forladt det synspunkt op til Maastricht? Mit sidste spørgsmål til hr. Svend Auken er: Når man nu forlader de to synspunkter, hvorfor står det så ikke her, at man går ind for et EF, der får en forsvarsdimension, og at næste revision i 1996 ikke skal handle om, hvorvidt man skal have et forsvar, men om, hvordan dette forsvar skal indrettes?

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Der var et punkt i hr. Svend Aukens indlæg, som jeg bed mærke i, og det var, da hr. Svend Auken slog ud med hænderne og sagde, at dette i virkeligheden ikke betød noget som helst, at det var et begreb, vi skulle stemme om næste år, og at der ikke var nogen som helst substans i al snakken om unionen. Da jeg hørte det, lød der for mig sådan et ekko fra tidligere EF-debatter her i landet. I 1972 var det bare noget om landbrugspolitik, vi stemte om, ikke sandt? I 1986 stemte vi om EF-pakken, der ikke betød noget som helst, og statsministeren sagde efterfølgende, at unionen var stendød.

Jeg tror, vi skal være klar over, at vi også i dette Folketing er nødt til at tage det mere seriøst, at den europæiske udvikling faktisk betyder noget, og at vi er nødt til at få en ordentlig diskussion om Danmarks fremtidige rolle i Europa. Den skal vi have op til folkeafstemningen, og så hjælper det ikke noget, at man tager udgangspunkt i, at det ikke betyder noget som helst, for så får vi en af den slags debatter, som man har haft tidligere her i landet, og som har

[Holger K. Nielsen]

været ødelæggende for enhver Europadiskussion både i Folketinget og i befolkningen.

Derfor vil jeg meget opfordre også Socialdemokratiet til, at man tager denne debat alvorligt. Jeg kan forstå, at man lægger meget vægt på, at der bliver nye folkeafstemninger senere hen – jeg vil tro, at det er noget, Socialdemokratiet af taktiske årsager har lagt meget vægt på at få med – men jeg håber ikke, at konsekvensen bliver, at vi får den indstilling til Europadebatten, som hr. Svend Auken gav udtryk for her fra talerstolen.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Først svar til hr. Gade: Vi har ikke ændret holdning til nogen af de ting, som hr. Gade nævnte. Det er fortsat vores opfattelse, at dansk sikkerhedspolitik og det forsvarspolitiske samarbejde bedst varetages inden for NATO-alliancen, det er vel også efterhånden blevet SF's holdning, hvis jeg ikke har misforstået alt for meget. Vi er tilhængere af, at EF-samarbejdet koncentrerer sig om de politiske og økonomiske aspekter, og når det forsvarspolitiske spørgsmål kan komme ind i det udenrigspolitiske samarbejde, er det eksempelvis, som vi foreslog fra de socialdemokratiske partilederes side på mødet i går, fordi man i Europa opbygger – og det kunne man meget vel diskutere i EPS – en forsvarsstyrke til rådighed for FN's Sikkerhedsråd i overensstemmelse med FN-pagtens kapitel 7 og med deltagelse af tropper også fra EF-landenes kreds, men vi er klart modstandere af en EF-militærunion, og det er der ingen ændringer i.

Jeg vil gerne spørge hr. Gade, hvad det egentlig er i dagsordenen, han er så uenig i. Er det ikke sagen, at næsten uanset hvad der kommer til at stå i traktaterne og i dagsordenen, vil SF af rent indenrigspolitiske grunde stemme imod? Selv om vi så fik, om jeg så må sige, SF's principprogram omsat til EF-traktattekst – i sig selv en interessant opgave for en fremtidig regeringskonference, det skulle ikke undre mig, om de også har kontorister, der kunne klare den – ville SF gå imod, for det er bare overskriften, man er imod.

Vi har hele tiden sagt, at vi ikke bryder os om ordet union, men jeg har sagt, og det er et svar til hr. Holger K. Nielsen, at hvis det indhold, jeg skitserede, bliver resultatet: styrkelse

af det økonomiske og politiske samarbejde, uden at der er en føderal opbygning, mere effektive beslutninger f.eks. med hensyn til miljøpolitikken, medbestemmelse af EF-Parlamentet og øgede konsultationer på det økonomiske og det udenrigspolitiske område med mulighed for om fem år at kunne tage stilling til, om der kan være noget reelt under overskriften union, så mener jeg, min analyse er rigtig, og at det er selve ordet, man siger nej til.

Det, jeg bare beder om, er netop det samme, som hr. Holger K. Nielsen bad om, nemlig at man forholder sig til realiteterne, og dem kan man så være for eller imod. Der er mange, f.eks. Fremskridtspartiet, der er imod, at der kommer alt for meget miljøsamarbejde i Europa, og der kan være mange andre ting, man er imod, men jeg synes, man skal tage stilling for eller imod indholdet og ikke for eller imod overskriften.

Jeg er i øvrigt helt enig i det, hr. Holger K. Nielsen sagde om den agitation, der blev ført op til 1972 og til 1986, hvor man prøvede at bagatellisere tingene, og derfor ønsker vi at diskutere realiteterne, for vi ønsker ikke, at noget skal være skjult for den danske befolkning.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Efter hr. Svend Aukens svar står det mig klart, at der i hvert fald er to punkter, som vi er ganske forskellige på. Det ene er, at jeg ikke har deltaget i den studiekreds om EF's fremtid, som hr. Svend Auken har deltaget i sammen med de øvrige socialdemokratiske ledere. Det andet er, at jeg faktisk har læst teksterne. Det, som Socialdemokratiet med sin dagsorden i dag går med til, er f.eks., at forsvarspolitikken på lang sigt skal ind i EF. Der bliver senere indkaldt til drøftelser af det, men dagsordenen for disse drøftelser er lagt i den forstand, at EF skal have en forsvarsdimension; det er dog den traktat, vi diskuterer.

Vi diskuterer også en traktat, der sammenkobler Den Vesteuropæiske Union med EF, hvorefter unionen kan udvikles til EF's militærdimension. Jeg indrømmer, at med den formulering, der ligger her, er det da ikke danske jenser, der skal med, men det er også det eneste i Socialdemokratiets dagsordensforslag, der er fundamentalt anderledes end det, der står i regeringens memorandum, som Social-

[Gade]

demokraterne lagde vægt på, og jeg citerer en gang til:

»Regeringen afviser, at det europæiske politiske samarbejde kommer til at omfatte et forsvarspolitisk samarbejde.«

Hvis vi siger ja i Maastricht, kommer det til at omfatte et forsvarspolitisk samarbejde, der indskrives i traktaten, og der laves en sammenkobling til Den Vesteuropæiske Union. Hr. Svend Auken talte udenom, og jeg synes, det er lidt deprimerende, at debatten skal foregå på det niveau, at om de steder, hvor vi faktisk forpligter os til nogle ting, siger Socialdemokraterne, at det mener de for øvrigt ikke. Jeg håber ikke, det også gælder resten af partierne bag dagsordenen, men det får vi at se senere.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

SF er et underligt status quo-parti i EF-politikken. Det, man hidtil har været imod, er man for i dag, bare man ikke går videre. Det er den besked, vi får, og så er det, ligesom vi også bliver bebrejdet, at vi siger, at hver gang vi tager et skridt, skal der være en folkeafstemning.

Er hr. Holger K. Nielsen imod, at der afholdes folkeafstemning, hver gang vi går et skridt videre i EF-politikken? Sådan måtte man opleve hr. Holger K. Niensens indlæg før.

Er status quo altid godt, men hvis man går videre og endda bekræfter det med en folkeafstemning, er det så skidt set med SF's øjne?

Hvad er det egentlig, SF har imod, at man drøfter våbenkontrol og får mere styr på våbenhandelen i verden? Hvad er det, SF har imod, at man drøfter en hindring af overførsel af militær teknologi til tredjelande? Hvad er det, man har imod, at man drøfter kampen mod spredning af atomvåben osv.?

Hvorfor må man ikke drøfte den slags i EF? Er det ikke vigtigt at drøfte den slags alle steder, og hvis nogle kalder det en forsvarsdimension, skal vi så ikke lade dem kalde det sådan og få gjort noget ved de reelle problemer?

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Det er interessant, at Socialdemokratiet nu pludselig vil have folkeafstemninger, jeg havde nær sagt i tide og utide.

Jeg kan huske, at igennem 20 år ville vi gerne have folkeafstemninger om EF, men da var det umuligt at få jer med. Nu vil I gerne have folkeafstemninger, og jeg ved da godt hvorfor, I godt vil køre det her videre til en folkeafstemning i 1996. Det er da, fordi I så kan få tingene udskudt. Så kan I sige, som hr. Svend Auken gjorde, at dette ikke betyder noget som helst, og det er dér, jeg godt vil advare, for man er nødt til at se udviklingen i Europapolitikken og EF-politikken; man må se dynamikken i processen. Vi ved godt alle sammen, at kommer dette tog op på skinnerne efter topmødet i næste uge og efter en dansk folkeafstemning næste år, så kører det. Det kan da godt være, at vi skal have en folkeafstemning i 1996, men toget vil være sat på skinner, og derfor er det af allerstørste vigtighed, at vi allerede nu diskuterer, om det tog skal på de skinner. Kommer vi først frem til 1996, ved vi godt, hvordan de reelle muligheder er for at få det stoppet. Det er også derfor, at man allerede nu har fremsat overordentlig detaljerede forslag om ØMU'en, så detaljerede, at hr. Ole Espersen i Information i dag udtaler, at der ligefrem er tale om grundlovsstridige forslag.

Vi kan da ikke bare vente til 1996. Det er derfor, jeg vil advare meget imod den indstilling, at vi tager hele afgørelsen i 1996. Vi er nødt til at have en ordentlig diskussion og en ordentlig afstemning allerede nu.

Formanden:

Ifølge forretningsordenen må man ikke tiltale partierne med »I«.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg tror, at det var hr. Gade, der foragteligt talte om socialdemokratisk studiekreds i Europa. Det er måske SF's syn på Socialistisk Internationale og samarbejdet mellem de socialdemokratiske og socialistiske partier i Europa. Det er nok et nyt synspunkt, for alle ved, at SF længe har været interesseret i at blive optaget i det samarbejde, fordi SF internationalt set er totalt isoleret med sine holdninger. Jeg ville da godt være med til at bryde den isolation, men når det samarbejde, Socialdemokratiet har med det engelske Labour, tyske socialdemokrater, italienske og spanske socialister osv., nedvurderes, tror jeg, at det vil være uklogt.

[Svend Auken]

Jeg spurgte, om man kunne forestille sig, at man f.eks. tog opbygning af en europæisk fredsstyrke under FN's Sikkerhedsråd op i EF's udenrigspolitiske samarbejde. Er SF imod det? Er SF imod, at man inden for EF kan diskutere en styrkelse af FN? Er man imod, at man diskuterer ikkespredning af atomvåben? Er man imod, at man i EPS-samarbejdet diskuterer europæiske interesser inden for rammerne af NATO-alliancen? Er man imod en effektiv koordination af prøvesprængningsområdet? Er man imod, at EF f.eks. begrænser våbeneksporten til Mellemøsten?

Det er selvfølgelig forsvarsspørgsmål, men det har ikke noget at gøre med militært samarbejde i den forstand, det beskrives i memorandummet, og som jeg har gentaget det her i dag. Det er derfor, jeg helt kan tilslutte mig hr. Holger K. Niensens konklusion om at få en ordentlig debat, men i stedet for den SF-spækhugst og mistænkeliggørelse af det, Socialdemokratiet siger, burde man forholde sig til realiteterne. Der ligger nogle realiteter på bordet nu, som man kan være for eller imod, men det er dem, man skal diskutere. Så kan der komme nye realiteter i slutningen af 1990'erne, men Socialdemokratiet har givet befolkningen et klart tilsagn om, at disse spørgsmål først vil blive afgjort efter en fornyet folkeafstemning.

Vi har hver eneste gang, det har været på tale at gennemføre ændringer i traktaterne, lagt vægt på, at befolkningen blev hørt. Det gør vi også i denne forbindelse, og vi så meget gerne, at Socialistisk Folkeparti på et eller andet tidspunkt deltog aktivt og konstruktivt i diskussionen om, hvilken politik Danmark skal føre i Europa, sådan at balancepunktet mellem højre og venstre i Europapolitikken blev det samme sted som i den danske politik.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Det er da nyt for mig, at vi skal beskyldes for, at vi ikke spiller en konstruktiv rolle i den danske Europadebat og den danske Europapolitik. Den dagsorden, jeg foreslår om en times tid, vil også vise, at det ikke er tilfældet.

Jeg synes, det bekymrende i hr. Svend Auken's udsagn er, at han helt forbigår, at vi i traktaten forpligter os til en fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, som på lang sigt skal omfatte en fælles forsvarspolitik. Det er, hvad det

handler om, og det er det, Socialdemokratiet nu siger at vi skal sige ja til. Jeg har altså svært ved at forstå, at det er nødvendigt for Socialdemokratiet at sige, at det er det samme, som at et forsvarspolitisk samarbejde skal afvises. Jeg har fantastisk svært ved at forstå, at det er nødvendigt for Socialdemokratiet at påstå to ting, som strider så voldsomt imod hinanden, på én og samme dag og i én og samme tale.

Jeg håber, at nogle af de andre partier bag dagsordenen vil tale mere rent om realiteterne i dette spørgsmål.

Lige en lille bemærkning til hr. Svend Auken. Jeg undskylder, hvis jeg kom til at fornærme Socialdemokratiets formand for deltagelsen i Socialistisk Internationale. Det var ikke meningen.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Nu skal det, der blev sagt her fra talerstolen, være korrekt, og jeg vil godt lige for historikernes skyld sige, at SF ikke har nogen ansøgning liggende inde om at blive optaget i Socialistisk Internationale. Vi har et udmærket samarbejde med andre venstrefløjpartier i Europa og agter ikke at søge om optagelse i SI. Det er bare til oplysning for den socialdemokratiske parti-formand.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg får senere lejlighed til at redegøre for Det Radikale Venstres synspunkter på det samlede EF-billede.

Når jeg nu beder om at få en kort bemærkning, er det, fordi SF stiller mange spørgsmål. Det er også SF's gode ret, og det er endda godt for debatten, at der bliver stillet spørgsmål, og at tingene bliver endevendt; det skal vi ikke være kedede af.

Men jeg har så et spørgsmål, som jeg vil stille SF; de behøver ikke at svare nu, de må gerne vente, til der er god tid til at svare på det: Hvis der nu kom et resultat ud af Maastricht, som kunne samle flertal her i salen, og den danske befolkning sagde ja til det, vil SF så derefter anbefale, at vi skal udtræde? Jeg synes, det har betydning for befolkningens vurdering af SF's spørgsmål, om SF's modstand er af en sådan karakter, at hvis dette blev vedtaget, ville det

[Niels Helveg Petersen]

være SF's standpunkt, at Danmark måtte udtræde.

Grove (KF):

Nu kan vi vel snart sætte punktum for de langvarige forhandlinger, der har været om den økonomisk-monetære og den politiske union. Vi har brugt megen tid i Danmark og i Europa på at diskutere det samarbejde, der nu lægges op til.

Fra konservativ side ønsker vi, at beslutningen om det tættere samarbejde bliver indgået i Maastricht i næste uge. Vi er også sikre på, at når det kommer til folkeafstemningen, vil hele befolkningen i Danmark stemme for det samarbejde i Europa, som vi lægger op til. Det gør vi ikke bare for den danske befolknings skyld, vi gør det også for de lande, der ikke er med, som står og venter uden for Fællesskabets dør. Det, vi ønsker med det samarbejde, vi nu har i EF, er, at det bliver udviklet og åbnet mod Europa for dermed at sikre den positive udvikling, som er i gang overalt.

Det er afgørende for os, at Europa bevarer og videreudvikler sit dynamiske særpræg, så vore omkringliggende europæiske naboer med medlemskabet for øje tilskyndes til en udvikling hen imod demokrati og en markedsøkonomi.

Fra konservativ side har vi altid lagt vægt på et åbent Europa. Vi ønsker ikke en sluttet kreds af selvtilstrækkelige europæiske stater, vi ønsker et åbent Europa, og fra konservativ side ser vi gennemførelsen af den økonomiske og politiske union som et meget stærkt redskab.

Der er ingen tvivl om, at den udvikling, vi har haft i EF de senere år, har været en meget stærk katalysator for udviklingen i vore østlige nabostater. Vil vi styrke den udvikling, er mødet i Holland i næste uge af allerstørste betydning.

Fra et konservativt synspunkt er vi godt tilfredse med indholdet i den skitse til traktatudkast, der foreligger; vi mener, det er godt. Jeg mener også, vi i Danmark kan være tilfredse med det resultat, der tegner sig i næste uge. Regeringen med statsministeren i spidsen har gjort et kæmpearbejde, ja, mange embedsmænd har været med i det resultat, der nu foreligger. Set fra et dansk synspunkt er det godt og tilfredsstillende.

Fra konservativ side har vi hele tiden lagt megen vægt på den demokratiske islæt i traktatudkastet, og det ser fornuftigt ud. Vi har fra starten lagt megen vægt på nærdemokratiet, og derfor er vi tilfredse med, at det bliver fremhævet i det traktatudkast, der foreligger.

Vi har også lagt vægt på, at Rådet beholder sin kompetence. Vi ser det som landenes og befolkningernes repræsentanter og garanter for demokratiet i EF, at det er Rådet, der har beslutningsprocessen.

Men vi har også sagt, at Parlamentet skal have øget sine muligheder for indflydelse, og det har de fået, men uden at få direkte lovgivningskompetence. Derfor mener vi, der er fundet en løsning på det demokratiske underskud, som tilgodeser de synspunkter, vi har haft fra konservativ side.

Spørgsmålet om sikkerheds- og forsvarspolitik har vi diskuteret ved flere lejligheder her i Folketinget. Det er ikke mere end en måned siden, vi havde en stor diskussion på det område. Fra konservativ side er vi naturligvis stadig særdeles positive over for det udvidede samarbejde, der ligger i traktatudkastet; og som vi konkluderede under debatten i sidste uge, er der jo ikke sket en udvidelse hen imod en forbundshær, eller hvad man ellers ofte trækker op af hatten som den store forskrækkelse. Her foreligger et fornuftigt europæisk samarbejde, og det går vi fuldt og helt ind for.

Derfor må jeg sige, at de linier, der i dag tegner sig for det nye Europa, er særdeles positive. Vi får en unionsdannelse, som Danmark kan stå inde for, og som vil betyde væsentlige fordele både for Danmark, for befolkningen og for vore virksomheder. Der er ingen tvivl om, at Danmark, der er et lille, eksportorienteret land og derfor stærkt udsat for konkurrence fra de andre lande, får utrolig stor fordel af den omlægning, der nu sker på det økonomiske område.

Vi har fra begyndelsen sagt, at vi gerne vil have en folkeafstemning, og det har vi, fordi vi har gode erfaringer med folkeafstemninger på dette område.

Da vi havde folkeafstemningen i 1986, lykkedes det at fortælle befolkningen, hvad det egentlig drejede sig om, og derfor fik vi et glimrende flertal dengang. Vi nåede vel egentlig også med den folkeafstemning frem til, at vi fik flere partier her i salen til at forstå, at det var fornuftigt at være medlem af EF.

[Grove]

Derfor er jeg meget tilfreds med, at den dagsorden, der er foreslået her i dag, har et bredt flertal bag sig. Det betyder noget, også som et signal – ikke kun til den danske befolkning, men også til den europæiske befolkning og dermed til de lande, vi samarbejder med.

Når regeringen med statsministeren i spidsen har forhandlet de sidste brikker på plads, er vi klar til at gå ud til befolkningen og sige, at her er noget, der er værd at stemme ja til. Og jeg er sikker på, at vi kan få et bredt flertal for det.

Charlotte Antonsen (V):

Det haster. Det er nu, de nye lande i Øst- og Mellemeuropa har brug for vores hjælp. Det er nu, Europa har behov for at skabe nye arbejdspladser. I Venstre er vi ikke i tvivl om, at Europas union vil indebære en styrkelse og en forbedring af EF's muligheder for at bidrage til og medvirke i den rivende udvikling, der i øjeblikket foregår især i vores nabolande mod øst.

Europa gennemlever i øjeblikket en enestående historisk og økonomisk udvikling. Socialisme og tvang er blevet erstattet af frihed og liberalisering. Udviklingen kan heldigvis ikke stoppes. Vi har intet andet valg end hurtigst muligt at tage bestik af situationen. Både i Danmark og i EF må vi forholde os til det nye, åbne og fri Europa, som vi er en del af.

EF er en del af verden. Vi er placeret i en global sammenhæng. Det er på tide, at vi i EF påtager os et medansvar på den internationale scene. Det kan kun lade sig gøre, hvis vi sammen fører udenrigs- og sikkerhedspolitik. Den tid er forbi, hvor et enkelt europæisk land alene kan gøre sig gældende internationalt.

Med den politiske union får EF en mere effektiv fælles udenrigspolitik. Effektivitet og styrke er en forudsætning for, at EF meningsfuldt kan deltage og hjælpe i de mange forskellige opgaver, verden står over for. En fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik giver langt bedre muligheder for at vælge passende midler til forskelligartede konflikter.

Isoleret dansk udenrigspolitik har sjældent nogen mening. Men hvis vi kan blive enige i EF, har det effekt, ligesom et enigt EF har gode muligheder for at påvirke andre lande eller landegrupper til at medvirke i internationale udenrigspolitiske aktioner.

En fælles udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik kan vi blive enige om nu. Efter murens fald er neutralitetsromantikken uddød i Europa. Selv Sverige kan acceptere, at forsvarspolitik bliver en del af EF-samarbejdet. Derfor er det vanskeligt at opfatte de danske betæneligheder ved også at inddrage forsvarspolitikken i EF som andet end et forsøg på politisk-taktisk benspænd.

Med socialismens eliminering i Europa er konflikten mellem Øst og Vest forsvundet. I dag tager de europæiske lande udgangspunkt i det enkelte individs rettigheder. Menneskerettighederne er ikke længere et stridspunkt i denne del af verden. Når vi er enige om udgangspunktet, bliver det fremover betydelig lettere i fællesskab at håndtere de konflikter, der måtte opstå.

EF har ikke alene et medansvar for at bilægge stridigheder i Øst- og Mellemeuropa; som europæiske naboer må vi også påtage os ansvaret for at bidrage til en forbedret økonomisk udvikling i denne del af verden.

Der mangler arbejdspladser i de tidligere socialistiske lande. Nye arbejdspladser kan kun etableres, hvis vi i det rige Vest åbner vore grænser for handel. De nyetablerede markedsøkonomier har brug for at sælge varer. Det er nødvendigt af hensyn til beskæftigelsen, det er nødvendigt af hensyn til at skaffe kapital til nye investeringer. Etablering af arbejdspladser i Øst vil ikke ske på bekostning af arbejdspladser i Vest, tværtimod. Et stort åbent marked med nye købedygtige forbrugere vil også give EF-landene gode muligheder for at sælge flere varer.

Det, det drejer sig om, er at styrke hele Europas konkurrenceevne. Her spiller det intensiverede EF-samarbejde i den økonomiske og monetære union en stor rolle.

1970'erne og begyndelsen af 1980'erne var en dårlig tid for Europa. Økonomisk, teknologisk og beskæftigelsesmæssigt sakkede vi agterud i forhold til USA og Japan. Arbejdsløsheden voksede til at blive det væsentligste samfundsøkonomiske problem.

Denne situation gjorde det nødvendigt at etablere det indre marked. Ved at skabe øget konkurrence, afskaffe handelshindringer og frembringe ét stort hjemmemarked tilvejebringes grundlaget for den vækst, der er en forudsætning for, at arbejdsløsheden kan reduceres.

[Charlotte Antonsen]

For at få det fulde udbytte af det indre marked planlægger vi i EF nu at gennemføre et økonomisk-monetært samarbejde. Det vil give Danmark medindflydelse på den overordnede økonomiske politik i EF, og vi vil få en fælles valuta.

Venstre ønsker et monetært samarbejde. Efter de nu foreliggende planer kan EF-landene i 1996 træffe beslutningen om én fælles valuta. Den beslutning skal vi ikke modarbejde fra dansk side. Naturligvis skal befolkningen spørges først. Ved en folkeafstemning om overgang til fælles europæisk valuta og medindflydelse på den overordnede økonomiske politik i EF er der ingen grund til at frygte, at danskerne vil sige nej. Naturligvis vil danskerne sige ja til at få medindflydelse på Europas økonomiske udvikling.

Den økonomisk-monetære union giver mange fordele. For det første sikrer den økonomisk stabilitet og lav inflation i Europa. Det er en afgørende forudsætning for økonomisk vækst og dermed for skabelsen af nye arbejdspladser. Eksistensen af 12 forskellige valutaer i EF harmonerer ikke med ønsket om at lave ét stort hjemmemarked. Så længe der er forskellige valutaer, vil virksomheder, der handler i udlandet, og borgere, der rejser, have vekselomkostninger og risiko for kursudsving.

EMS'en, som vi har i dag, er i sin konstruktion ikke stærk nok til at forhindre, at enkelte lande pludselig vælger at devaluere sin valuta. Det seneste kedelige eksempel herpå er Finland. Der kan ikke garanteres kurssikkerhed i Europa, før vi går over til en fælles EF-valuta.

En valuta i Europa giver også en større uafhængighed i forhold til udsving i dollar- og yenkurserne. I dag er især svage valutaer i EF meget påvirkelige af kursudsving i tredjelande. Det er en kilde til økonomisk usikkerhed, og økonomisk usikkerhed er ikke et godt udgangspunkt for en stabil økonomisk vækst.

Danmark har en særlig interesse i at fastholde Tyskland i et styrket EF. Tyskland er vores nabo, Tyskland er et af dansk erhvervslivs vigtigste udenlandske markeder, Tyskland skal forankres i et stærkt EF. Også det haster.

Det er klart, at Venstre bifalder, at der skal være en folkeafstemning i 1996 om både forsvarspolitikken og overgangen til én fælles EF-valuta. I Venstre er vi sikre på, at danskerne fortsat vil vælge at være med i udviklingen af

fremtidens Europa. Der er reelt ikke noget alternativ, for stopper vi nu, bliver Danmark blot en isoleret fattig frynse på det euroasiatiske kontinent.

Til slut vil jeg sige om dagsordenen, at Venstre som medforslagsstiller naturligvis kan stemme for den af hr. Svend Auken fremsatte dagsorden. Vi er glade for, at der ikke er nogen betingelser i dagsordenen, men at vi naturligvis følger op på det memorandum, vi sagde ja til i oktober 1990, og at vi arbejder videre for at opfylde de danske ønsker, som der er et flertal for her i Folketinget.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.46

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptoges.

Gade (SF):

Det EF, der nu er på tegnebrættet i de to regeringskonferencer, kan desværre bedst betegnes som bankdirektørernes, embedsmændenes og toppolitikernes EF, et EF, hvor målsætningen om én valuta og fælles forsvarspolitik, flertalsafgørelser i udenrigspolitikken er de første grundsten i noget, der kan blive til EF's forenede stater.

Det er langt fra skåltalerne om folkenes Europa og et åbent Europa. Det er uden en virkelig social dimension og en virkelig grøn dimension, der er stærk nok til at hamle op med de friheder, som kapitalen fik med vedtagelsen af EF-pakken i 1986, og desværre uden åbenhed, offentlighed i forvaltningen og bedre demokratiske muligheder. Tværtimod vil afgørende økonomiske diskussioner flytte fra Folketinget til lukkede ministerrådsmøder som et led i en voldsom centralisering af magten, hvis den økonomisk-monetære union gennemføres, et samlet resultat, der er så utilfredsstillende, at Danmark bør sætte hælen i – ikke over for kontoristerne i EF, som statsministeren har betegnet det, men over for de øvrige EF-lande, og derved give EF en tænkepause.

[Gade]

SF har under regeringskonferencerne hele tiden advaret mod den udvikling. Vi har påpeget, at den ny situation i Europa efter murens fald og nu i år Sovjetunionens opløsning i stedet kræver en helt anden dagsorden for Europas fremtid og dermed for EF's fremtid.

Svaret til Østeuropa bør ikke være en lukket økonomisk-monetær union for de lande, der har så god en økonomi, at de lukker andre ude, men i stedet en ret for alle demokratiske lande i Europa til medlemskab i EF her og nu. Altså et åbent Europa i stedet for et Europa, der bliver delt af det, som Lech Walesa advarende har kaldt et sølvtæppe, der deler de rige i Vest fra de fattige i Øst.

SF har påpeget, at EF i stedet skal diskutere åbning af EF's markeder, fjernelse af protektionisme over for ulandene og Østeuropa og en sikkerhedspolitik, der satser på økonomisk udligning i stedet for at koble sig på EF-forsvarspolitik og farlige drømme om Vestunion og militær. SF har presset på for et EF med både en stærk social dimension og en stærk grøn dimension.

Men det er jo ikke det, der er på dagsordenen – desværre, vil jeg sige. I stedet har vi det dårlige resultat, jeg fremlagde og vurderede i starten af mit indlæg.

På den baggrund har vi så en diskussion her i Folketinget i dag om en dagsorden, som jeg ikke synes er ærlig snak. Jeg synes, den fortsætter de dårligste af traditionerne fra fortiden. Lad mig nævne eksemplet fra 1986, hvor den nuværende statsminister sagde: Stem trygt og roligt ja til EF-pakken, så er unionen stendød. Det er den samme statsminister, som her for et par timer siden sagde, at denne union er en naturlig og logisk fortsættelse af EF-pakken i 1986. To synspunkter, to måder at anskue tingene på, som er diametralt modsatte, men der er altså nogle år imellem.

Jeg er bange for, at den debat, vi får i dag og i de kommende måneder, bliver af samme dårlige karakter, hvis partierne bag den dagsorden, som tilsyneladende bliver vedtaget af et stort flertal, bliver ved at tale med to tunger, som der i realiteten er tale om: én tunge til den danske befolkning og en anden tunge, når man møder op i Maastricht og siger ja til traktaten.

Vi advarer mod det. Vi synes ikke, at det lover godt for en åben og ærlig debat i de kommende måneder.

Jeg vil vende mig til den økonomisk-monetære union og spørgsmålet om én valuta.

Her forsøger flertallet at dække sig ind bag et løfte om en ny folkeafstemning i 1996, vel underforstået at så gør det ikke noget, at Danmark siger ja til målsætningen om, at en økonomisk-monetær union på lang sigt skal indeholde én valuta, for nu skal vi ikke interessere os for det, vi skal kun tilslutte os målsætningen. Hvad er det dog for noget?

Vi har en traktat på 77 sider med detaljerede forskrifter om, hvordan denne valutaunion skal fungere. Hvorfor ikke sige åbent, at vi tilslutter os grundtanken i en økonomisk-monetær union?

Jeg bemærkede, at hr. Duetoft i går udtalte til Ritzaus Bureau, at det selvfølgelig var nu, vi tog beslutningen, den reelle beslutning om en økonomisk-monetær union. Jeg mener, at hr. Duetoft fra CD sagde sandheden, og jeg synes, at de partier, der foregiver, at vi slet ingen beslutning tager nu, skjuler sandheden.

Den ØMU, vi nu har på bordet, nævner prisstabilitet 22 gange i traktaten, mens beskæftigelse kun er nævnt én gang. Jeg siger tillykke til Socialdemokratiets drømme om en mere lyserød økonomisk-monetær union.

Det blev den jo ikke, hr. Svend Auken! Det blev en økonomisk-monetær union, som prioriterer prisstabilitet. Det er en økonomisk-monetær union på grundlag af nogle kræfter, som Socialdemokratiet ikke plejer at være enige i.

Jeg bemærkede også, at der var lidt kritik på det punkt i hr. Svend Aukens tale, men der er ingen konsekvens i den kritik.

Vi er imod konstruktionen. Den gavner ikke økonomisk. De fleste økonomer er enige i, at beslutningen er politisk og ikke økonomisk.

Vi taler nu om en fortrydelsesklausul, men jeg forstår, at regeringen ikke ønsker, at vi skal have den samme fortrydelsesklausul som England. Det vil jeg gerne have uddybet enten af økonomiministeren eller statsministeren. Hvorfor skal vi ikke have den samme klausul som englænderne? Hvad er det egentlig, vi arbejder for? Vi ved det ikke. Tilsyneladende overlader man drøftelsen til markedsudvalgs-mødet i morgen – eller er det noget, der skal klares over cognacerne på mandag-tirsdag i Maastricht?

[Gade]

Jeg må konstatere, at regeringen ikke i dag har benyttet lejligheden til at fortælle, hvad det er, man arbejder for, og hvordan man vil få det igennem.

SF har støttet en stærk grøn dimension og en stærk social dimension.

Det tegner til, at der kommer reelle fremskridt på miljøområdet, men den stærkt opreklamerede sikkerhedsklausul på miljøområdet giver SF ikke meget for. Den er svag, den kan i bedste fald kun standse f.eks. et sprøjtemiddel, som vi har forbudt, i tre måneder. Vi har ikke gode erfaringer med den klausul. Vi kender den, når det gælder f.eks. opløsningsmidler, og den svarer slet ikke til det, som Danmark gik efter.

Det må desuden konstateres, at miljøskaderne fra det indre marked er så alvorlige, at der skal en langt hårdere EF-miljøpolitik til for at kunne hamle op med de truende miljøskader. Det kan vi læse i EF-Kommissionens egne papirer, men der er ingen balance i tingene. Miljødelæggelsen ved det indre marked er voldsomt stor, og det, der skal dæmme op for den, er ikke nær stærkt nok.

I dag kæmper De Konservative imod flertalsafgørelse, når det gælder den sociale dimension. Men EF har netop brug for en stærk social dimension med minimumsbestemmelser ved flertalsafgørelser, så der lægges en bund for et mere socialt EF.

Men det er ikke det, der er på dagsordenen. Alt tyder på, at det bliver Margaret Thatcher, der får lov til at presse den sociale dimension ned til ingenting. Det er vel også derfor, at hr. Svend Aukens dagsorden ikke taler om flertalsafgørelse vedrørende den sociale dimension. Det er vel, fordi der er åbnet for et kompromis, hvor man kan give efter over for England på mødet i Maastricht. Eller hvordan skal dagsordenen forstås?

Som noget nyt tales der om subsidiaritet. Jeg er ikke enig i udenrigsministerens fortolkning. Det kan i traktaten fortolkes både som decentralisering og som centralisering, og det vil da ofte blive brugt som argument for centralisering.

Der indføres et nyt retligt samarbejde. Det er vigtigt for SF at understrege, at vi ikke mener, at det kan accepteres, at dele af disse områder kommer direkte ind under Romtraktaten, som der er lagt op til på nogle områder.

Tilbage til de demokratiske problemer. Hele beslutningsprocessen her i slutfasen er en illustration af de demokratiske problemer. Vi kender ikke sikkerhedsklausulen. Vi skal diskutere den i morgen. Folketinget overlader det i dag til 17 medlemmer og 17 stedfortrædere at diskutere den i morgen eller på et ekstraindkaldt markedsudvalgsmøde under Maastrichtmødet – altså en elastik af manøvrer mulighed for statsministeren, som gør, at Folketinget i virkeligheden sætter sig selv udenfor. Og hvad ved befolkningen?

Udenrigsministeren sagde, at vi var bedre end de andre lande. Det er vi, og det er vigtigt at sige. Vi er bedre end de andre lande, men det er jo kun en dårlig trøst og en illustration af, at der mangler fantastisk meget.

Vi sætter ikke trumf på, når vi kræver åbenhed, offentlighed i forvaltningen, og det har jo en større del af den danske forvaltning reelt nu. Når EF bliver så integreret, betyder det, at der er lukkethed i offentligheden om forvaltningen i EF, jo i virkeligheden, at dele af den danske forvaltning ikke er underlagt offentlighedsbestemmelserne. Vi sætter ikke trumf på, vi gør det ikke til det afgørende, som det ligger her i det udspil, der er lavet, og det synes jeg er trist.

Jeg vil slutte af med at fremsætte et forslag om motiveret dagsorden på vegne af Socialistisk Folkeparti. Det lyder sådan:

Forslag om motiveret dagsorden.

- »Folketinget opfordrer regeringen til ved de afsluttende forhandlinger om en økonomisk-monetær union og en politisk union
- at fastholde det danske memorandum afvisning af at inddrage forsvarspolitik i EF-samarbejde samt afvisning af flertalsafgørelser i udenrigspolitiske afgørelser,
 - at kræve åbenhed over for optagelse af nye medlemslande i EF,
 - at styrke miljøpolitikken afgørende, bl.a. gennem fastlæggelse af minimumsbestemmelser gennem flertalsafgørelser,
 - at indføre mulighed for gennem flertalsafgørelser at fastlægge minimumsbestemmelser for sociale rettigheder,
 - at kræve åbenhed, demokrati og offentlighed i EF's beslutningsproces,
 - at modsætte sig en økonomisk-monetær union med én valuta som endemål.

[Gade]

Herefter går Folketinget over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 24).

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette dagsordensforslag indgår nu i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Min korte bemærkning går på dette, at SF og jeg faktisk nu er nået frem til det tidspunkt, hvor vi skal have et opgør i al venskabelighed.

Jeg har tre eller fire gange her i Tinget fremhævet, at der var ingen udsigt til, at noget af det, der kom frem, var noget, der begrænsede f.eks. Folketingets ret til at bestemme sit budget, Folketingets ret til at udskrive de skatter, der passer os, og Folketingets ret til at fastsætte folkepensionen i den højde, som passer os. Det har jeg påstået 3-4 gange, og hver gang har SF med skiftende ordførere sagt: Bare vent, til vi kommer frem!

Og se, nu er vi der. Må jeg nu få en erkendelse fra SF's side af, at der er intet i det, der foreligger nu, der tyder på, at jeg ikke har haft ret i det, jeg sagde. Må jeg også få en erkendelse fra SF's side af, at nu er talen om »føderal« taget ud. Altså er der ingen grund til at true befolkningen med, at det, vi står over for, er, at det danske Folketing forandres til et amtsråd – som man i øvrigt ikke skal tale om med despekt, for amtsrådene laver jo også et stort arbejde, men det er indflydelsen, vi taler om.

Jeg vil gerne have det gjort helt klart i dag – den debat skal vi have færdig nu – at der er intet i oplægget, som på nogen måde berører Folketinget den indflydelse, som man har haft hidtil.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg vil godt sige til hr. Erhard Jakobsen, at jeg synes, det er fint, at vi tager den debat. Men når jeg går i gang med at læse de 77 sider om den økonomisk-monetære union og læser, at der kan vedtages bindende regler for landenes budgetunderskud, og at man oven i købet kan give bøder til medlemslande, som ikke overholder en henstilling – Give bøder! Der er

mange, der mener, at det her er helt på den anden side af grundloven, også medlemmer af dette Ting, som ikke er medlemmer af Socialistisk Folkeparti – så synes jeg, at det er en illustration af, at hr. Erhard Jakobsen ikke har ret. Hele ØMU-traktaten er jo en illustration af, at den økonomiske handlefrihed begrænses ganske voldsomt, og at Danmarks muligheder kommer til at svare til et »amtsråds«. Jeg vil godt skrive amtsråd i anførselstegn, for at vi ikke skal få en debat på forkerte præmisser. Men det er en traktat, hvor vores økonomiske handlefrihed begrænses afgørende. Jeg kan ikke forstå, at hr. Erhard Jakobsen ikke også vil erkende det, for jeg troede, at CD gik ind for det.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Må jeg sige først, at hvad CD går ind for på lang sigt, er jo fuldstændig uden forbindelse med denne diskussion. Det, vi diskuterer nu, er: Er der i det, man står over for at skulle godkende, noget, der fratager Folketinget den ret, som Folketinget hidtil har haft? Jeg gentager: til at fastsætte skatterne i den højde, vi vil, og til at udbetale den folkepension, vi vil. Er der noget, der begrænser? Det er der ikke. Den snak om eventuelle bøder osv. har da intet at gøre med Folketingets suverænitæt, intet som helst.

Det er for øvrigt noget, vi er interesseret i. Det er ikke det lille underskud, vi har – ja, det er stort for os – der spiller nogen rolle på det europæiske lånemarked. Men det spiller en rolle på det europæiske lånemarked, at Den Tyske Forbundsrepublik går ud og låner 200 mia. kr.; det spiller en rolle, og det er det, bestemmelsen siger mod, det er ikke Danmark.

Men det, at man får en påtale – først en hemmelig, derefter en offentlig, og så er der tale om en bøde, men jeg er ikke engang sikker på, at det er noget, der bliver besluttet – selv det berører jo ikke Folketinget dets bemyndigelse. Det afgørende er, at man ikke kan gribe ind i Folketingets beslutninger. Ét er, at vi har budgetunderskud, og at man fra bankens side, ligesom man kan det fra Nationalbankens side, kan påtale det uheldige i, at der er et underskud, og kan give en bøde. Men man kan ikke pålægge Danmark f.eks. gennem offentlige besparelser at råde bod på det, og det er det, der er afgørende.

[Erhard Jakobsen]

Om vi her i landet vil tage fra de rige og give til de fattige eller omvendt, det bestemmer vi stadig væk selv, og det er det, der er kernepunktet i sagen, ikke al den sniksnak om 79 paragraffer osv.

Annette Just (FP):

Jeg vil gerne starte med at takke de tre ministre for en fyldestgørende redegørelse fra de tres side og sige, at der er utrolig meget, som Fremskridtspartiet er enig med regeringen i i dens fremlæggelse i dag: om det fleksible Europa, om mulighederne for Europa og om det fællesskab, som vi har tilsluttet os, og som vi er en del af.

Men jeg synes nok, at der er nogle af ministrene, der glemmer, at det er Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og ikke en union, vi skal tale om på nuværende tidspunkt. Det er det fri indre marked, som er det vigtige for dansk handel ikke med blot udlandet, men også med det EF, som vi kender i dag. Det er det åbne Europa og dets muligheder. Det er altså stik modsat det, som bl.a. Tyskland og Frankrig fabler om, når de taler om den union, således som de gør på nuværende tidspunkt.

Når Tyskland og Frankrig sætter sig sammen og siger: Vi ønsker det her udvidet til en supermagt med økonomisk styrke, en ledende politisk rolle på verdensscenen og militære muskler at spille med, så tror og håber jeg på, at vi kan få politisk flertal i hvert fald i dette Ting til, at det skal det ikke være. Men det er de udtalelser, der kommer fra tysk og fransk side.

Samtidig står man lidt rystende og bævende – flere i hvert tilfælde – på Folketingets talerstol og siger: Jamen nu skal vi passe på, for der er en hr. Kohl i Tyskland, som har advaret Danmark imod at gå for hårdt imod ecuens indførelse som enhedsvaluta og lignende. Er det ikke på tide, at Danmark advarer både Tyskland og Frankrig og siger: Vi skal ikke opbygge en stormagt med alle dens pompøse metoder frem for et europæisk økonomisk fællesskab?

Var det ikke netop disse stormagtstendenser, der fik Sovjetunionen til at bryde sammen? Er det ikke det, vi har stået – på denne talerstol også – og glædet os over ikke fungerede? Så lad os forhindre de andre i at få det til at fungere på den måde, og lad os huske, hvad det er,

vi reelt startede ud i, og hvad det var, vi sagde ja til: Det Europæiske Økonomiske Fællesskab.

Det skal være et demokratisk Europa. Så enig. Jeg tror ikke, nogen vil sige imod. Men vi skal også have parlamenterne til at samarbejde, og vi skal ikke bare give al vores suverænitæt til et Europa-Parlament, som man vælger til hvert femte år, og hvor Danmark har 16 repræsentanter. Det skal få lov til – og det synes jeg ville være en god idé – at blive vagthund for Fællesskabsfinanserne, som en vis hr. Major i England har udtrykt det i dagens avis.

En vagthund for Fællesskabets finanser, det ville det have været sund fornuft at sætte Europa-Parlamentet til, altså at kontrollere, at Fællesskabsfinanser blev brugt på en forsvarlig måde og vi fik bekæmpet det bureaukрати, som der er blevet talt så utrolig meget om allerede i dag, men fra partier, som jeg ikke har den helt store tillid til også vil føre det videre ud i livet.

Vi har praktiske fordele, som ikke kan opnås på nationalt plan, i vores tilslutning til Det Europæiske Økonomiske Fællesskab. Disse praktiske fordele skal vi selvfølgelig værne om, og det er en del af dem, der står i denne Fællesskabstraktat – for jeg vil meget nødtigt kalde den for en unionstraktat. Noget mere udansk end »union« findes vel heller ikke.

Men de praktiske fordele, hvad er det så for nogle? Jo, det er, som det også er sagt herfra, at grænseoverskridende miljøproblemer selvfølgelig er noget af det, vi skal tage med i EF, og grænseoverskridende transport, indvandrerproblemer og mange andre ting, der er i disse papirer, og som er sund fornuft, og som vi gerne vil gå ind i.

Når vi taler om fri handel, konkurrence, valgmuligheder eller, som man i de første papirer talte om, fri bevægelighed for penge, varer, personer og tjenesteydelser, er der ikke nogen, der er i tvivl om, at dér er Fremskridtspartiet også med; vi ser det fornuftige i, at man skal kunne klare det på Fællesskabsplan, have ens regler.

Men – og så kommer vi til det store men – jeg ved godt, at der i det nye udkast står det fine ord »subsidiaritetsprincip«. Det bliver puttet hen i en lille indledende bemærkning, og nogle enkelte steder står det også. Problemet er jo, at hvis man læser papiret igennem og ikke ser så venligt på det, som Fremskridtspar-

[Annette Just]

tiet gerne ville, så vil det kunne bruges til en centralisering, til en fjernelse af dansk mulighed for selv at styre sin vej fremad. Ja, rent faktisk vil det kunne bruges til noget af det, der for mig er noget af det mest forfærdelige: til planøkonomi – det, som vi har set ikke duer. Hvorfor skal vi bruge det nu?

Ét punkt kan vi ikke gå ind for, og det er den væsentligste grund til, at Fremskridtspartiet ikke er med på Socialdemokratiets og regeringens dagsordensforslag i dag: den sociale dimension. For skal vi have arbejdsmarkedspolitik og socialpolitik ind som EF-regler, hvad sker der så med vores egne overenskomstforhandlinger? Skal de bare være et forum, hvor man siger ja til, hvad der én gang er besluttet i Bruxelles, eller skal vi bevare den frie mulighed for at lave overenskomster på alle områder? Det mener Fremskridtspartiet; vi har ment det, hver gang vi sagde, at Fremskridtspartiet går ind for frie overenskomster, men det kan jeg høre her at bl.a. Socialdemokratiet ikke mener, og det er selvfølgelig en interessant konstatering.

Vi mener heller ikke, at vi skal have en fælles social bistandslov, og når nu folk vil springe op og sige: Jamen der kan måske blive tale om nogle mindstekrav, og der kan blive tale om sådan lidt af hvert, men ikke noget, der rigtig har betydning, så tror vi ikke på, at det ikke vil få betydning. Vi tror, at det vil få meget stor betydning i løbet af meget kort tid, for så vil man sige, at dette er et EF-krav, og så kan vi hoppe op og falde ned på alle vores ideer om, hvordan vi ønsker bistandsloven udformet eller vil have det sociale system for danskere i Danmark, når man fra den sydeuropæiske del har slået så hårdt til lyd for, at vi skal have – det har et meget fint euro-ord, må det vel hedde, men hvis jeg nu siger Nord-Syd-samhørighed, så er jeg sikker på, at det er det nærmeste, vi kan komme et rigtigt dansk ord – en Nord-Syd-samhørighed, som vi alle sammen ved betyder, at bl.a. med Spanien i spidsen ønsker man flere milliarder pumpet sydpå fra det rige Norden. Såmænd ikke fordi man ønsker at gøre meget store skridt fremad, men fordi det er en nem måde at få penge ud af vores land på.

Vi ønsker altså ingen stormagt. Vi ønsker ikke, at EF skal genopstå som et nyt Sovjetunionen. Vi ønsker samarbejde, samhandel, i første omgang med hele Europa og i anden omgang

med hele verden, og derfor har vi også holdt så hårdt på GATT-forhandlingerne. Vi ønsker enstemmighed om udenrigspolitik, det tror jeg alle gør, så derfor vil jeg ikke dvæle længe ved det. Men én ting er helt sikker: en EF-hær er der ingen der får Fremskridtspartiet med på. Så er det sagt. NATO er og bliver den sikkerhedsmulighed, der er for Danmark som en fri nation.

Når vi så taler om den økonomiske og monetære union, så siger vi nej til tvungen enhedsvaluta. Dét er det lidt rystende at opleve, hvad økonomiministeren fik sagt i sin tale, for det er lykkedes mig at få en kopi af talen nu, og jeg citerer:

»Med gennemførelsen af den endelige fase af den økonomiske og monetære union vil valutakurserne blive uigenkaldeligt fastlåst. Fællesskabet får sin egen valuta som udtryk for sin identitet og sin enhed. Disse konklusioner har Danmark tiltrådt.«

Det var, hvad økonomiministeren stod på denne talerstol og sagde: »Disse konklusioner har Danmark tiltrådt.«

Jeg spørger bare: Med hvilken ret har Danmark på nuværende tidspunkt tiltrådt, at vi skal have en enhedsvaluta?

Vi står fast ved, at vi ikke skal betale med ecu og gå rundt med dem i lommen, men det er helt fint og i orden, at vi laver en fastfrysning af valutaerne i EMS-samarbejdet. Men det skal altså ikke udmøntes til, at når vi skal købe leverpostej, så er det også med ecuer. Ecuen kan være glimrende for erhvervslivet. I dag bruger man mange gange ecuer i stedet for dollars.

Men da jeg kan se, at taletiden er ved at udløbe, vil jeg gerne på Fremskridtspartiets vegne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget opfordrer regeringen til ved de afsluttende forhandlinger om ændringerne i EF-samarbejdet at arbejde for

– styrkelse af EF's økonomiske og politiske samarbejde uden at acceptere et føderalt sigte med samarbejdet,

– sikring af, at det fortsatte forsvarssamarbejde forbliver i NATO, og at en egentlig EF-hær forhindres,

– ingen dansk forpligtelse til deltagelse i en enhedsvaluta for EF,

[Annette Just]

– fortsat garanti for frie overenskomstforhandlinger mellem arbejdsmarkedets parter.

Herefter går Folketinget over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 25).

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Erhard Jakobsen (CD):

Det emne, vi har til debat i dag, er jo noget, man normalt bruger en time på at redegøre for forskellige steder, så det er klart, at med den taletid, vi har nu, kan det kun blive til stillingstagen til nogle få ting.

Jeg vil fortsætte dér, hvor jeg begyndte før, nu med særligt henblik på fru Annette Just, og jeg vil gerne her inddrage statsministeren, for statsministeren fremhævede, og det gjorde udenrigsministeren også, netop dette: det betydningsfulde i, at subsidiaritetsprincippet bestemmelser nu kommer i Romtraktaten.

I min gruppe, Den Kristelig-Demokratiske Gruppe i Europa-Parlamentet, har man stærkt fremhævet, at det faktisk betyder, at et land ved EF-Domstolen kan få kendt ugyldigt, hvad EF gør. Hvis EF foretager noget, som ikke er nødvendigt – sådan har jeg forstået at det er – kan det enkelte land anlægge sag ved EF-Domstolen.

Jeg vil gerne bede om, at det – hvis ikke det kan ske her i dag, så i hvert fald i Markedsudvalget – kommer til at stå helt klart for udvalgsmedlemmerne og derefter også for andre, at den ting er meget, meget vigtig i diskussionen om, hvor meget EF kan tillade sig, og hvor meget landene kan tillade sig. Jeg var selv forbavset over den udlægning, man gav det i min gruppe, hvor man har studeret de ting meget, meget nøje.

Dernæst vil jeg tage udgangspunkt i noget, som udenrigsministeren sagde ikke i dag, men i aftes i et interview med CNN. Da interviewereren spurgte, om det nu var af betydning, det, der var sket, sagde udenrigsministeren: Jamen vi kommer ikke og siger, at nu sker der noget helt afgørende. Men vi noterer os bare, at vi tager skridt i den rigtige retning. Jeg vil netop komplimentere for det udtryk, for det er det, der sker.

Man har i alt for høj grad fra mange forskellige sider pisket det op, som om den og den dato og den og den dato og det og det år skete der noget epokegørende nyt. Det er ikke rigtigt. Der sker ikke noget epokegørende nyt; der sker bare det, at vi tager det ene lille skridt efter det andet i en retning, som jeg tror de fleste om ikke anerkender i dag så vil anerkende efterhånden.

Og dermed kommer jeg over til det ømme punkt med fælles mønt. Det er gjort til det store problem i Danmark, hvor man har fået 80 pct. af befolkningen til ved en meningsmåling at tale imod, selv om man slet ikke ved, hvad det drejer sig om endnu. Og der er 70 pct., der er gået imod en politisk union, som der slet ikke er tale om i det, vi står med. Så det er også meget, meget nyttigt at vide.

Men tilbage til dette med den fælles mønt. Det er slet ikke så vigtigt, det med, at vi har fælles mønt. Det har vi for øvrigt allerede. Masser af mennesker går ikke mere rundt med mønter, når de tager til udlandet. De kommer med et kort og betaler ved hjælp af det. Forskellen er bare, at hvis de havde ecu, så kostede det ikke noget at veksle. Men her skal de altså veksle, og det koster dyrt at have de betalingskort, efter hvad jeg har hørt. Jeg drømmer ikke om at bruge dem.

Det er altså forskellen. Jeg tør godt spå, at når vi får den – jeg siger ikke hvis, men når vi får den – folkeafstemning til sin tid, så vil der stå et folkekrav bagved. Folk i Europa vil nægte at betale 50 mia. kr. i vekslingsgebyr. Jeg har forstået, at det er det tal, man regner med at Europas befolkning betaler i dag. Det vil blive et folkekrav. Det er ikke noget, EF presser ned over hovedet på folk, det er noget, folk selv forlanger.

Men EF kan i og for sig være ligeglad. For EF-institutionen, for skridtet frem, er det afgørende, at valutaerne bliver bundet til hinanden, så en dansk erhvervsdrivende ved nøjagtigt, at når han laver en kontrakt, er det ligegyldigt, hvilken mønt han har lavet den i, for det kan ikke ændre sig.

Det er vi allerede begyndt på. Det er jo også kun, som udenrigsministeren sagde det til CNN, et skridt i en retning, vi er begyndt på for længst. Det startede med samarbejdet i det, der hed »slangen«, hvor man forpligtede sig til at fastlægge valutakurser i fællesskab. Det er

[Erhard Jakobsen]

blevet udvidet med EMS'en, og nu tager man det skridt videre, at man indsnævrer de mulige udsving til at være slet ingenting. Det kan næppe genere Danmark, for vi er i den grad afhængige netop af, hvad de andre gør, og derfor kan det formentlig kun være en fordel for os. Men det er det, der er væsentligt. Om vi derimod har en mønt med dronning Margrethes billede på eller ej, det er noget rent følelsesmæssigt. Hvis folk gerne vil have det, kan man vel fortsætte, men man får ikke en taxi-chauffør i London til at tage den som betalingsmiddel; derimod kan man regne med at kunne køre for ecu. Det er det, der er forskellen.

Så er der noget, jeg endnu en gang til vil have fastslået. Jeg vil tage udgangspunkt i noget andet, som udenrigsministeren heller ikke sagde i dag, men som han sagde forleden. Da han blev spurgt om disse meningsmålinger, sagde udenrigsministeren: Det rejser i høj grad et problem med noget oplysning. Og det tør man antyde. Men det er ikke, fordi der ikke har været oplysning nok; det har bare været de forkerte oplysninger. Det er hele tiden blevet blæst op, som om vi stod over for noget epokegørende nyt, hvor realiteterne er, at det gør vi ikke. Men vi tager nogle skridt i den rigtige retning, og det ville være katastrofalt, hvis Danmark ikke ville være med til at tage de skridt i den rigtige retning. Og dermed mener jeg ikke katastrofalt for de andre, men katastrofalt for os selv.

Tænk, at man – jeg nævnte det også før – kan gå ud og lave en meningsmåling og få 70 pct. af befolkningen til at udtale sig imod den politiske union, som faktisk slet ikke foreligger! For hvad forstår folk ved politisk union? De forstår, at vi afskaffer Folketinget og får Europa-Parlamentet, at vi afskaffer dronning Margrethe og får en fælles præsident. Det er ikke en politisk union; det er Amerikas Forenede Stater, det er Den Tyske Forbundsrepublik. Jamen det er jo overhovedet ikke på tale. De ord er slettet i det, vi står over for nu, men ikke desto mindre er det det, man diskuterer ude omkring.

Der er noget andet, jeg møder ret regelmæssigt. Det hører helt naturligt min årgang til, at jeg jævnlig taler hos ÆldreSagen, og det eneste spørgsmål, jeg dér møder om EF om og om igen, er: Jamen er det rigtigt, at det nu skal

være ensartet i Europa? Og det vil altså sige, at når de andre skal have mere i folkepension, så skal vi vel gå ned? Det er en ren misforståelse; det vil det ikke. Sådant diskuteres der, det er på den måde, man diskuterer EF ude omkring, og det er det, der er baggrunden for, at folk ved en meningsmåling udtaler sig imod det. Derfor er det så vigtigt at få frem, at alle disse ting, man går og frygter, overhovedet ikke er på tale.

Jeg understreger – og jeg vil gerne have økonomiministeren til at bekræfte det – at vi naturligvis ikke får en bank i Europa, som kan beherske de folkevalgte myndigheder, naturligvis ikke. Jeg har lidt svært ved at forstå, at man nede i EF forlanger, at vi allerede i dag skal tage stilling til denne fælles bank, når man på nuværende tidspunkt i EF slet ikke er enig om, hvordan den bank skal placeres. Fra tysk side ønsker man, at banken skal placeres meget stærkt, med vidtgående beføjelser. Fra fransk og anden side ønsker man det modsatte, altså at det er de politiske myndigheder, der skal lægge retningslinjen, sådan som vi i Danmark har gjort det for Nationalbanken. Jeg håber, det sidste synspunkt sejrer; det tror jeg også det gør. Men det er da meningsløst, at man fra EF's side beder nogle om at tage stilling til noget, som man på nuværende tidspunkt slet ikke har fastlagt i enkeltheder.

Vi har jo taget vores forbehold dér. Vi er ikke forpligtede over for, hvad dette ender med, men hvad angår selve banken – uanset hvilken magt den så får – vil jeg gerne også i dag have skatte- og økonomiministerens bekræftelse af, at der er ingen, der drømmer om, at denne bank skulle kunne sige til det danske parlament: Jeres offentlige udgifter er for store; dem har i værsgo at reducere. Det har den selvfølgelig ikke nogen som helst adgang til at udtale sig om.

Det, den kan sige, er: Jeres underskud er større end de mål, I selv har skrevet under på. Nu må vi bede jer om at bringe det ned. Men om vi vil bringe det ned ved at udskrive højere skatter eller ved at spare på nogle udgifter, det er det, Folketinget bestemmer, og det bliver Folketinget ved med. Jeg vil meget gerne have regeringens bekræftelse på, at sådan ligger det, for det er sådan, man diskuterer ude omkring.

På samme måde siger man også: I de fleste lande er det jo sådan, at det er arbejdsgiverne, der betaler en stor del af de sociale udgifter, og

[Erhard Jakobsen]

så bliver lønnen mindre; og det system får vi nok også. Om vi får det eller ej, afhænger helt af os selv. Der er meget, der taler for, at vi ikke skal have det, og der er også nogle i de andre lande, der forstår, at det ikke er noget godt system; det har de opdaget.

Men det afgørende er i hvert fald, at det er Folketinget, der bestemmer i fremtiden, nøjagtig som vi har bestemt hidtil. Jeg beder altså om, at regeringen både her og ved kommende lejligheder meget stærkt bidrager til øget oplysning ved at fastslå disse ting. For det er altså det, man diskuterer ude omkring, når der stilles spørgsmål om EF. Det er ikke nogen af de ting, der har været på tale her i dag, hverken den fælles hær eller alt det andet. Det tager man temmelig løst på. (*Spredt klappen fra tilhørerpladserne*).

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg nøjes med at kigge på tilhørerne i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg lagde mærke til, at hr. Erhard Jakobsen roste udenrigsministerens betragtninger om, at det var et skridt i den rigtige retning. Så vil jeg spørge, om hr. Erhard Jakobsens retning ikke er et føderalt Europa. Er det ikke CD's målsætning, et føderalt Europa? Sådan har jeg altid forstået det, men jeg kan da have taget fejl. Men jeg har svært ved at tro det, for til daglig sidder jeg i Markedsudvalget ved siden af en anden CD'er, hr. Duetoft, og hr. Duetoft plejer ikke at skjule, at det er CD's målsætning. I går sagde hr. Duetoft til Ritzaus Bureau, at han ville godt lægge vægt på, at det var her og nu, vi tog stilling til den økonomiske og monetære union, og ikke ved en kommende folkeafstemning. Jeg har i dag rost hr. Duetoft her fra talerstolen for det ærlige udsagn, for jeg mener, det er både ærligt og også en stillingtagen til de senere faser, vi reelt skal tage stilling til i dag.

Og jeg kan heller ikke forstå, hr. Erhard Jakobsen – når nu CD er føderalistpartiet i Danmark – hvorfor hr. Erhard Jakobsen bruger sin energi i denne kampagne på at fortælle, at det skal vi slet ikke tage os af, og at det føderale, som hr. Erhard Jakobsen går ind for, er der ikke ret meget af, og at det kun er et skridt i den rigtige retning. Hvilken rigtig retning, hr.

Erhard Jakobsen, er det ikke netop CD's retning, der er den rigtige?

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Det er klart, at med den lange politiske erfaring, hr. Gade har bag sig, lytter jeg naturligvis til venskabelige råd om, hvordan man skal fremlægge sine ting!

Der er ikke nogen i Centrum-Demokraterne, der på noget tidspunkt har været betænkelige ved, at vi måske engang når frem til noget, der ligner Forbundsrepublikken Tyskland eller Amerikas Forenede Stater. Men som jeg har sagt 4-5 gange, overlader jeg det til mit barnebarn at diskutere med sine børnebørn, hvordan man vil udforme det, for det er urealistisk at tro, at det bliver før. Det er akkurat det samme, som jeg sagde før om den fælles mønt. Lige nu farer folk op over det, men når jeg tænker på, hvordan SF har ændret sin holdning i de sidste år, må man jo nok sige, at det er ufatteligt, helt utroligt. Folk kan sagtens nå at ændre holdning i løbet af nogle år, også i spørgsmålet om den fælles mønt.

Jeg siger ikke, om jeg er tilhænger af et sådant Europa, for jeg ved ikke, om det bliver aktuelt. Men blev det aktuelt, ville jeg mene, at det kunne jeg sagtens holde ud at leve i. Om jeg får lov til det, må jo så tiden vise.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg vil sige tak for svaret, hr. Erhard Jakobsen, og samtidig sige, at jeg kan jo ikke hamle op med hr. Erhard Jakobsens erfaring. Jeg kan gøre forsøget, men det tager nogle år, inden vi kan se, om det er lykkedes.

Og så vil jeg spørge hr. Erhard Jakobsen: Når hr. Erhard Jakobsen er tilhænger af det projekt, er det så ikke også, fordi der er klare målsætninger i den økonomisk-monetære union om, at det skal ende med én valuta, og at det er det, vi skriver under på? Er det ikke, når det kommer til stykket, en af grundene til, at hr. Erhard Jakobsen mener, at dette er et skridt i en rigtig retning for CD? Og når det gælder andre områder, er målsætninger så ikke også vigtige for hr. Erhard Jakobsen? Der er andre partier, det ikke er vigtigt for, men for at få klarhed over, om det er vigtigt for CD, vil jeg gerne have svar på det spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Hvis hr. Gade vil opnå megen erfaring, kan det bl.a. ske ved at høre efter, hvad folk siger. Og jeg svarede udtrykkeligt på spørgsmålet om, hvad der efter min mening var tiltalende i det, der forelå. Det er forlængelsen af den udvikling, der begyndte, da vi kom med i valuta-slangen og senere kom med i EMS'en, at målet for fremtiden skal være, at valutakurserne slet ikke kan ændres. Det har jeg udtrykkeligt svaret på.

Da jeg var i hr. Gades alder, løftede jeg sikkert også flaget så højt, at det kneb med at få fødderne til at nå jorden en gang imellem, men det er en af de ting, man vænner sig af med, når erfaringen melder sig.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg har konstateret, at de seneste korte bemærkninger i nogle tilfælde har indeholdt en mangel i den forstand, at man har glemt at sige »hr.«. Jeg opfatter det ikke som almindelig uhøflighed, jeg siger det bare for en ordens skyld.

Niels Helveg Petersen (RV):

Baggrunden for debatten i dag og baggrunden for udviklingen omkring regeringskonferencerne om EF-samarbejdet er jo revolutionerne i Østeuropa. De østeuropæiske stater er nu på vej mod markedsøkonomi og demokrati, og det er jo på længere sigt en virkelig stor lykke for den europæiske udvikling.

Men jeg synes ikke, vi gør debatten nogen tjeneste, hvis vi forsøger at skjule, at vi i dag befinder os i en ganske anden situation end for blot ganske få år siden. Jeg vil overlade det til statsministeren selv at forsvare sine udtalelser fra 1986 om, at unionen var stendød, men ikke undlade at påpege, at udtalelserne er fremsat i en situation, der var totalt forskellig fra den, vi har i dag. Der er sket en revolution, Europa er noget ganske andet, end det var i 1986, for slet ikke at tale om, hvad det var i 1972. Det paradoksale i situationen er jo, at mens Sovjetunionen er ved at falde fra hinanden og de østeuropæiske centralistiske økonomier er ved at blive splittet op, sker der en forøgelse af samarbejdet i Vesteuropa og en øget integration på en lang række områder.

Man kan så spørge, hvorfor det er gået sådan. Jeg tror, der er to forklaringer. For det første, at Sovjetunionen og de østeuropæiske lande var føjet sammen ved magt, ikke ved forhandling; og for det andet, at den vesteuropæiske integration fortsætter, fordi den har været en succes. Den har givet befolkningerne bedre og tryggere levevilkår, end de kunne have opnået andre steder.

Også her i Norden er der jo bevægelse, og det er af fundamental betydning for dansk markedspolitik. Foreløbig har Sverige ansøgt om medlemskab, og forhåbentlig melder Finland sig inden så forfærdelig længe. Vi skal være klar over, at hvis/når både Danmark, Sverige og Finland er medlem af EF – og det vil forhåbentlig ske inden for nogle få år – er 18 ud af 23 millioner skandinaviske borgere med i EF. Derfor kan jeg i denne situation ikke få øje på et nordisk alternativ til en fortsat udvikling af det europæiske samarbejde. Jeg ved ikke, hvordan man skulle konstruere det, hvis i øvrigt den fremstilling, jeg her har givet, er nogenlunde rigtig, og det mener jeg at den er.

Nu befinder vi os i opløbet, og jeg synes, tiden er inde til, at Folketinget under denne debat præciserer de danske synspunkter for de endelige, afgørende forhandlinger. Men inden jeg gør det, vil jeg gerne kaste et lille tilbageblik på det memorandum, som blev udarbejdet i oktober 1990, og som jo er et ganske fyldigt – nogle vil sige ordrigt – dokument. Jeg synes, det er god læsning, også i dag, når man betragter det samlede resultat, der tegner sig. Det danske memorandum står sig fint ved at pege på en lang række områder, hvor Danmark kunne øve indflydelse.

Jeg vil gerne nævne en enkelt ting, som selvfølgelig kun er en enkelthed, men som jeg synes er vigtig. Det er en stor ting, at ideen om en ombudsmand er accepteret på europæisk niveau. Der er her tale om en eksport af danske synspunkter vedrørende forholdet mellem borgerne og forvaltningen, som kan få overmåde stor betydning for både EF-samarbejdet og forvaltningen inden for EF. Vi skal ikke altid være for beskedne, for her er der tale om, at vi eksporterer en dansk tankegang og et dansk system, som finder fodfæste i det europæiske fællesskab.

Jeg synes, det er vigtigt at få præciseret i dag, at Danmark ikke ønsker et Europa med et

[Niels Helveg Petersen]

føderalt sigte, og for mit eget vedkommende vil jeg sige, at jeg ikke ønsker det af to grunde. For det første mener jeg, at det er falsk tale. Når jeg tænker igennem, hvad jeg forstår ved en føderation, tror jeg i realiteten ikke, at noget nuværende EF-land for alvor ønsker en føderation, for hvad er en føderation egentlig? Ja, det er jo en statsdannelse med ét statsoverhoved, én regering, ét forsvar, ét retssystem. En sådan model for udviklingen af det europæiske samarbejde tror jeg overhovedet ikke på. Jeg tror ikke, det ville kunne fungere, hvis man overhovedet kunne skabe det, hvad man i øvrigt ikke kan.

Den anden grund til, at jeg trækker det frem, er, at selv om man kunne, er jeg altså ikke tilhænger af det. Jeg tror, at det er de europæiske nationalstaters sproglige, kulturelle, religiøse, sociale og økonomiske mangfoldighed, der gør Europa spændende. Det er mangfoldigheden, der er interessant, den skal bevares, og derfor bør nationalstaten forblive den vigtigste byggesten i den europæiske konstruktion. Derfor min afvisning af et føderalt sigte. Man kan vel sige, at det i egentligste forstand er en strid om ord – ja, men det er en strid om vigtige ord, og derfor bør man fra dansk side holde fast ved, at der ikke skal indbygges et føderalt sigte.

Jeg finder det endvidere overordentlig centralt, at Danmark i disse forhandlinger fastholder, at EF skal forblive et åbent samarbejde, at de 12 medlemslande er en begyndelse, ikke en slutten, at flere lande naturligt hører hjemme i det europæiske samarbejde, når de vil og kan. Og jeg tror, vi har gode allierede på dette område. Det er af central betydning, ikke mindst i forholdet til de øvrige nordiske lande. De nordiske landes medlemskab af EF giver os for første gang siden 1972 en enestående chance for at få løst vort markedspolitiske dilemma, der jo indtil nu har bestået i, at vi var med i EF, mens de øvrige nordiske lande stod udenfor.

Jeg finder det endvidere kolossalt vigtigt at få understreget i slutfasen, at miljøpolitikken er en sag, der virkelig bør fremmes stærkt under de afgørende forhandlinger. Hvis man indfører flertalsafgørelser om mindstekrav på miljøområdet, kan det få fantastisk stor betydning for miljøpolitikken i hele EF. Og her taler vi altså om miljøpolitikken for 330 millioner mennesker og ikke kun for 5 millioner danskere. Det vil være muligt at påvirke miljøpolitik-

ken positivt, gøre den progressiv over hele det europæiske område, hvis dette vedtages.

Jeg vil egentlig gerne bruge miljøpolitikken som et lille eksempel i forbindelse med den diskussion, som hr. Gade rejste på SF's vegne. Jeg forstår, at SF's grundsyn er, at nu er tiden inde til at standse den vesteuropæiske integration, vente lidt og vente på Østeuropa, eller sådan noget lignende. Jamen hvilken gevinst skulle Østeuropa have af, at EF f.eks. standsede sit samarbejde på det miljøpolitiske område, indtil man selv fandt frem til en bedre miljøpolitik? Skulle det være til gavn for nogen som helst? Jeg synes, det er et godt eksempel på, at opgaven her og nu ikke er at standse en god og værdifuld del af samarbejdet, heller ikke med den begrundelse, at man skal vente på andre – tværtimod!

Både i historisk og aktuel sammenhæng tillægger Det Radikale Venstre jo det militærpolitiske spørgsmål overordentlig stor betydning. Jeg vil ikke lægge skjul på, at Det Radikale Venstre langt havde foretrukket, at der ikke var indeholdt en forsvarspolitisk dimension i de foreliggende tekster. I mine og Det Radikale Venstres øjne er det det største minus, det største problem ved disse tekster. Situationen er, at Danmark ikke kan forhindre andre europæiske lande i at samarbejde på det militære område, som det jo i øvrigt allerede er tilfældet i et vist omfang inden for rammerne af Den Vesteuropæiske Union, og derfor må jeg sige, at det praktisk vigtigste i denne sag er, at Danmark ikke bliver bundet til at deltage. Det er til gengæld også ikke bare praktisk vigtigt, men af fundamental principiel betydning. For Det Radikale Venstre er det absolut vigtigt, ja, det allervigtigste, at vi med god samvittighed kan sige, at disse traktattekster ikke forpligter eller binder Danmark til at deltage i et militært samarbejde, vi ikke ønsker at deltage i. Jeg vil gerne takke både statsministeren og udenrigsministeren for deres udtalelser om dette og fremhæve, at i særdeleshed udenrigsministeren var krystalklar i sine udtalelser herom: Danmark påtager sig med disse tekster ingen forpligtelse til at deltage i et militært samarbejde inden for EF.

Om ØMU'en skal jeg gøre den ene betragtning, at når man kan enes om en tekst om en økonomisk-monetær union nu, skyldes det jo i realiteten, at man udskyder de hårde beslut-

[Niels Helveg Petersen]

ninger. Man kunne ikke træffe en beslutning i dag om dannelse af en økonomisk-monetær union. Det kan ikke lade sig gøre, fordi de enkelte landes økonomiske forhold er alt for forskellige. Der er i øjeblikket 3 lande, der kunne deltage, hvis det endelig skulle være, når man ser på de betingelser, der skal opfyldes, så når man kan enes om en traktat i dag, er det kun, fordi man udskyder de virkelig hårde beslutninger til et senere tidspunkt. Og det har jeg ikke noget at indvende imod, det er en simpel nødvendighed.

Men deri ligger jo også, at hvis ØMU-traktaterne skal blive andet og mere end et dokument, skal omsættes til virkelighed på et eller andet tidspunkt, afhænger det af forhold, vi i dag har meget svært ved at overskue. Det kan meget vel tænkes – jeg håber det ikke, men det kan tænkes – at Europa i 1996/97 befinder sig i en situation, hvor landene er længere fra hinanden i økonomisk udvikling end i dag, med større forskelle mellem f.eks. inflationsraterne, renteniveauet og budgetunderskuddene. I så fald kan der heller ikke træffes en beslutning i 1996/97, og netop derfor er det vigtigt at understrege, at det afhænger aldeles af en usikker, uvis fremtidig økonomisk udvikling, om ØMU'en kan føres ud i livet.

Til sidst skal jeg sige, at når/hvis der opnås enighed i Maastricht, er tiden kommet, som statsministeren også understregede, til at foretage en samlet vurdering. Både jeg selv og den øvrige radikale folketingsgruppe håber, at en sådan samlet vurdering vil resultere i, at man kan anbefale det samlede traktatudkast, og når det er sket, bør befolkningen have gode muligheder for at sætte sig ind i traktaternes indhold, hvad de rent faktisk betyder. Den beslutning, vi træffer, er af overordentlig stor betydning, også for os 5 millioner danskere. Det er Europas fremtid, det er vigtige skridt i den europæiske udvikling, vi skal tage beslutning om.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg kan sige til hr. Niels Helveg Petersen, at han ikke har forstået, hvad SF siger om den nye situation, den nye udvikling i Europa efter revolutionerne i Østeuropa.

SF siger ikke, at vi skal sætte miljøsam arbejdet i stå, SF siger ikke, at den sociale dimension skal sættes i stå. Så ville vi jo holde med

John Major og Margaret Thatcher, og det gør vi ikke. Vi siger tværtimod, at vi skal have en stærkere social dimension, hvor det er afgørende, at vi får flertalsafgørelser. Vi siger tværtimod, at vi skal have en miljørigtig dimension af en styrke, der kan matche den række af friheder, som kapitalen i realiteten fik i 1986 med etableringen af det indre marked. SF stemte imod dengang, men det er en realitet i dag, kampen udkæmpes på EF-plan, og i den dagsorden, jeg har fremsat på SF's vegne, udtrykker vi ønske om en betydelig styrkelse af miljøområdet. Vi mener faktisk, det er en katastrofe, at det står så svagt, for det betyder jo, at ulighederne forstærkes og dermed risiko for et mere forurennet Europa.

For det andet vil jeg kvittere for, at hr. Niels Helveg Petersen erkender, at der er en forsvarspolitisk dimension i det, vi tager stilling til. Andre har ikke villet sige det, og jeg synes da, det er godt, det blev sagt, men jeg forstår ikke hr. Niels Helveg Petersen, når han siger, at vi ikke binder os til nogen forpligtelser. Jeg hørte godt, at han citerede udenrigsministeren, men jeg synes ikke rigtig, det hjælper. Jeg vil citere traktaten, hvor der står, at vi skal have:

»... en fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, som på langt sigt skal omfatte en fælles forsvarspolitik.«

Der står også i traktaten, at når sagen skal vurderes, skal man drøfte, hvordan denne forsvarspolitik skal indrettes – ikke om vi vil have en, men hvordan den skal indrettes – og det ved hr. Niels Helveg Petersen jo også er realiteten. Jeg vil sådan set bare have hr. Niels Helveg Petersens kommentarer til det. Og så kan jeg i øvrigt ikke forstå, at Det Radikale Venstre har fjernet sig fra memorandumets synspunkter om flertalsafgørelser på de udenrigspolitiske og forsvarsmæssige områder.

Må jeg også give et svar til hr. Niels Helveg Petersen på et tidligere spørgsmål til SF. Hvis vi kom i den hypotetiske situation, at SF ikke overbeviser befolkningen om, at vi skal sige nej til det her, ville vi så sige, at Danmark skal forlade EF? Nej, det vil vi ikke. Vi mener, at den boldgade, vi kæmper på, er EF-medlemskabet, og det er jo også derfor, at vi har netop den mening om sociale spørgsmål og miljøspørgsmål. Og her er vi jo allierede med alle grønne og for den sags skyld alle røde kræfter i resten af EF.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Formanden har udvist en ret stor forståelse for, at 10 minutter er en kort taletid, men det er altså svært at acceptere en overskridelse på 50-60 pct. på korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg er helt på det rene med, hvad der står i traktatudkastene vedrørende det forsvarspolitiske, og jeg erkender, at det er en problemstilling, der møder os, men i en situation, hvor Danmark ikke har påtaget sig nogen forpligtelse til selv at deltage.

Men egentlig ville jeg sige til hr. Gade, at jeg ved da godt, at hr. Gade ikke holder med fru Thatcher, at hr. Gade ikke er fru Thatchers ideologiske forbundsfælle. Men hr. Gade og fru Thatcher og i øvrigt fru Annette Just – helt uden sammenligning i øvrigt – ligner jo hinanden i én ting, nemlig konklusionerne. Vel er man ikke forbundsfælle, siger man, men konklusionerne bliver jo de samme.

Og jeg vil sige til hr. Gade, der jo tit korrekser os andre, at når hr. Gade fremstiller det således, at bare den sociale dimension var det bedste, kunne SF såmænd også gå ind for det, er det jo ikke rigtig snak. Ligeegyldigt hvilken udformning man giver den sociale dimension, vil hr. Gade jo ikke stemme for en udvidelse af EF's samarbejde. Det er jo sandheden, så lad være med at skyde os andre i skoene, om jeg så må sige, at vi ikke gør nok for den sociale dimension og for et modspil til bankdirektørernes Europa, eller hvad det nu kunne være, for intet af det, vi kan tilbyde, ville jo alligevel tilfredsstille hr. Gade. Hvis det var tilfældet, var der selvfølgelig en helt anden mulighed for dialog.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Må jeg sige om den sociale dimension, at den konklusion, som jeg arbejder med på det punkt, er jo ikke en parallel til Margaret Thatchers, men til den, som EURO-LO overvejer, nemlig at det er så ringe på det sociale område, at man faktisk overvejer at anbefale at stemme nej. Det var det ene.

Det andet er, at det er da rigtigt, at SF også siger nej til en økonomisk-monetær union,

men det er jo, hr. Niels Helveg Petersen, fordi vi mener, at en fælles valuta er et skridt i retning af en føderation. Så kan hr. Niels Helveg Petersen jo sige, at det skal ud af forordet – javel, ordet forsvinder, men hvis man bekræfter, at man går ind for en fælles valuta, går man efter min mening samtidig ind for et føderalt EF.

Det er realiteten, og det synes jeg man skulle erkende. Det er vi imod, det var hr. Niels Helveg Petersen også i sit indlæg, men for hr. Niels Helveg Petersens vedkommende er der desværre ikke politisk realitet bag, når det drejer sig om en økonomisk-monetær union. Og her tror jeg sådan set, at skellet går mellem SF og Det Radikale Venstre.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Når hr. Niels Helveg Petersen sammenligner hr. Gade, Margaret Thatcher og mig, vil jeg godt have lov til at sige, at jeg har såmænd ikke så meget imod at blive sammenlignet med Margaret Thatcher, altså lige bortset fra, at hun har forladt sin ledende stilling i Underhuset.

Men jeg har meget imod at blive sammenlignet med hr. Gade i spørgsmålet om afvisning af denne unionstraktat, som hr. Gade går så stærkt op i. Det eneste, jeg virkelig gjorde meget ud af, var altså den sociale dimension, og jeg vil godt have lov til at sige, at der er enorm forskel på, hvad hr. Gade og jeg har sagt om den sociale dimension. Jeg mener stadig, at Danmark er en vigtig del af Europa, og derfor er det fremskridt for fremtiden, vi skal kæmpe for.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg kan ikke dy mig for at sige, at når fru Annette Just siger, at hun ikke har noget imod at blive sammenlignet med fru Thatcher, ved jeg ikke, om nogen har spurgt fru Thatcher, om hun ville bryde sig om sammenligningen, hvis den altså gik den modsatte vej.

Men egentlig ville jeg svare hr. Gade på spørgsmålet om den økonomisk-monetære union. Jeg deler ikke hr. Gades opfattelse, at hvis man har fastlåste valutakurser og tager det yderligere skridt at indføre en fælles mønt, lig-

[Niels Helveg Petersen]

ger der heri en væsentligt anderledes integrationsfaktor. Er der fuldt fastlåste valutakurser, er der en hel integration på kapitalbevægelser, valutabevægelser og samhandelen over landegrænserne, og om man derefter tager skridtet med en fælles mønt, er efter min opfattelse et rent praktisk spørgsmål. Er det klogt at gøre det, eller er det ikke klogt at gøre det? Og der er ingen tvivl om, at hvis praktiske hensyn taler for at gøre det, er det simpelt hen det mest praktiske.

Man kan selvfølgelig også vælge bare at fastlåse valutakurserne og køre med forskellige møntsorter, men jeg må spørge mig selv, hvorfor man egentlig skulle gøre det. Hvorfor skulle man nøjes med det, hvis man kunne gøre det andet til sin tid, hvis den tid kommer?

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg er enig med hr. Niels Helveg Petersen i, at ecu-diskussionen om køb af leverpostej og sådan noget ikke rigtig handler om realiteterne, men jeg synes, at hr. Niels Helveg Petersen svigter i oplysningsvirksomheden, når hr. Niels Helveg Petersen bagateliserer det skridt, at man kun har én valuta. Der er 77 sider om, hvordan man opbygger hele den økonomiske koordinering, hvordan man straffer medlemslande, der ikke opfylder de krav, de er gået ind på i henhold til traktaten, osv. – 77 sider, hvor man fastlægger i detaljer, hvordan man arbejder sig frem til én valuta, én fælles økonomi. Og når det skridt er taget, bliver man nødt til at opbygge et meget større fælles budget og i øvrigt tage en lang række føderale skridt af politisk karakter. Det er en logisk videreførelse af at sige ja til én valuta.

Og dér synes jeg altså at hr. Niels Helveg Petersen svigter i oplysningsvirksomheden, ikke bare af hensyn til os, men også af hensyn til de næste måneders debat, til klarheden i debatten.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg kan love, at den bliver kort. Der er ingen som helst forskel på de systemer, man er nødt til at bygge op for at understøtte fuldt fastlåste valutakurser i forhold til hinanden, og det, man må bygge op i den situation, hvor man

kun har én fælles mønt. Man er nødt til at foretage nøjagtig de samme skridt i begge tilfælde.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Hr. Gade for en kort bemærkning, og så lægger jeg op til derefter at give den sidste ord-fører ordet.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jamen det er jeg enig i. Skridtet er at lave endegyldigt fastlåste valutakurser, og om det så bliver til en fælles mønt eller ej, er ligegyldigt. Det er endegyldigt fastlåste valutakurser, som jeg mener er et skridt i retning af at om-danne EF til en føderal statsdannelse.

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg vil gerne indlede med at takke statsministeren, udenrigsministeren og økonomiministeren for tre gode besvarelser af den stillede forespørgsel.

Jeg synes også, at det er meget tilfredsstillende, at vi om ikke så lang tid kan stemme for en så god og positiv dagsorden, som et flertal her i Folketinget har fremsat i dag, og at dette flertal forud for det afgørende topmøde netop præciserer de danske synspunkter.

Som udenrigsministeren sagde, går det let sådan, at man ikke kan se skoven for bare træer. Man mister overblikket, det bliver let sådan, at under en debat kommer man ind på enkeltspørgsmål, dér, hvor problemerne især findes, så man glemmer helhedshensynet.

Jeg tror, det er vigtigt, at vi lige standser ved det historiske perspektiv og spørger, hvorfor EF blev dannet. Det var jo mennesker, som havde oplevet krigens svøbe, som var optaget af, hvordan vi kan hindre en ny krig mellem vesteuropæiske lande, og jeg synes, det er værdifuldt at begynde med at understrege den vision om at hindre krig, at EF blev aktiv i fredsprocessen. Det er jo lykkedes, vi har haft fred i Vesteuropa. Der er heller ingen tvivl om, at EF har været en stærkt medvirkende årsag til, at vi har fået de glædelige revolutioner i Central- og Østeuropa.

Det, det handler om, er jo at gøre et godt EF bedre. Der er adskillige svagheder, som skal rettes, men grundtanken er, at demokratiske lande indleder et tæt og forpligtende samarbej-

[Kofod-Svendsen]

de, så de ikke skal ødelægge hinanden, men i fællesskab prøve på at opbygge samarbejdsrelationer, som også kan føre til, at man vil bedre forholdene i den tredje verden. Den målsætning må vi hele tiden have for øje, og det er den målsætning, vi skal forbedre og udbygge.

Jeg vil så knytte an til nogle enkelte punkter for at præcisere, hvad der efter Kristeligt Folkepartis opfattelse især er vigtigt her op imod topmødet. Som andre har nævnt, er det vigtigt, at vi fastholder de tre søjler, hvor den første er det gamle, traditionelle EF-samarbejde, hvor vi har den overnationale kompetence.

Den anden søjle er, at vi med afstemningen i 1986 tilsluttede os EPS-samarbejdet, og det, som tidligere var opbygget mere uforpligtende, blev formuleret traktatligt. Da fik vi et egentligt traktatligt samarbejde, men stadig intergouvernementalt, og dette fastholder vi. Her er altså et samarbejde mellem suveræne lande på det udenrigspolitiske område, og der lægges op til, at det skal udbygges, det er blevet mere forpligtende, men vi fastholder den hidtidige konstruktion.

Og endelig får vi den tredje søjle, hvor vi her formaliserer det samarbejde, som har fundet sted på forskellige områder. Det mener jeg også er rigtigt. Vi har behov for en fælles indsats for at bekæmpe terrorisme. Vi har også brug for et samarbejde på hele asylpolitikens område, ikke for at opbygge en europæisk fæstning, men der er mange ting, der taler for, at vi her får et tættere samarbejde.

I de tekster, vi har set indtil nu, er der mange ting, som man glæder sig over, men der er også nogle ting, man ønsker anderledes, og sådan vil det jo altid være, når tolv forskellige lande skal udforme en fælles politik.

Jeg tror også, vi står over for, skal vi kalde det et semantisk problem. Nogle lande, især de sydeuropæiske, tror, at de netop er EF-positive ved at sige tingene utrolig stærkt, mens vi er meget mere nøgterne og viser vores tro EF-holdning ved at omsætte det, vi har vedtaget, i konkret handling. Der er nogle formuleringer, der for os lyder meget stærkt forpligtende, men med kendskab til, hvordan man tænker i visse andre lande, tror jeg mere, det er noget, man siger for at give udtryk for sin hensigt, man følger det ikke op på samme måde. Vel vidende, at der er disse historiske og kulturelle forskelle, må vi arbejde for, at vi får så nøgterne tekster som overhovedet muligt.

Andre har været inde på udtrykket: det føderale sigte. Det lægger op til noget, som vi ikke ønsker. Det lægger op til, som ikke mindst hr. Niels Helveg Petersen var inde på i sin beskrivelse, en forbundsstat med fælles regering, fælles statsoverhoved, fælles retssystem, fælles forsvar osv. Det ønsker vi ikke. Det er vigtigt, at vi får fjernet de anstrøg, der er i teksterne – men også i indledningsformuleringerne – af det føderale sigte, for analyserer man nøje de tekster, vi har fået forelagt, er de jo mere integrationsivrige end flere af de operative led. Derfor er det vigtigt, at man fastholder de operative, realistiske dele og så får indrettet indledningsordene efter de operative tekster.

Jeg mener, at nationalstaten stadig væk er det bærende i Vesteuropa, og ser vi væk fra den historiske kendsgerning, så tror jeg, vi kommer til at forsøge at bygge noget op, som ikke lader sig opbygge – og hvis man endelig fik bygget sådan noget teoretisk op, ville det ikke kunne bestå. Vi må fastholde vore historiske forudsætninger, vi har en forskellig sproglig tradition og en forskellig religiøs tradition. Alt dette må stadig frit udfolde sig.

Jeg er – som også andre har været – meget optaget af subsidiaritetsbegrebet og af, at vi får det ind i traktaten, så det virkelig også betyder noget for Domstolen, som hr. Erhard Jakobsen så rigtigt omtalte, men jeg tror, det er afgørende, at vi får formuleringer, som er troværdige, og som ikke lægger op til mere, end man er villig til at omsætte i praksis.

Hvad det indholdsmæssige angår, mener vi, at vi skal bruge EF til at løfte hele miljøpolitikken i Europa. Det er et område, hvor EF virkelig kan udøve en fantastisk vigtig funktion. Jeg synes, der er sket forbedringer, og det er afgørende, at disse forbedringer bliver opretholdt og ikke bliver afsvækket under den afsluttende regeringskonference.

Vi kender alle uenigheden med hensyn til den sociale dimension, og dér kan jeg kun bakke op om det, der også siges i dagsordenen, om at få indført en social dimension.

Søjle 2 har jeg nævnt, men jeg må lige føje lidt til. Jeg tror, det er rigtigt, at vi her får fastholdt enstemmigheden. Jeg tror også, vi vil få mange definitionsspørgsmål, hvis man har enstemmighed med hensyn til substans og kvalificeret flertal med hensyn til implementering; hvad er egentlig substans, og hvad er bare implementering?

[Kofod-Svendsen]

Jeg mener, det er vigtigt at fastholde, at vi ikke skal deltage i militært samarbejde, som det også siges i dagsordenen, men vi skal bruge det udenrigs- og sikkerhedspolitiske samarbejde netop til at fremme nedrustning, vi skal virkelig få den dimension styrket i EF og få brugt EF operativt i den opgave.

Jeg synes, vi kan være stolte af, at ombudsmandsinstitutionen nu bliver indføjet i traktaten – et dansk forslag er her blevet til konkret politik.

Der er et par andre formuleringer i dagsordenen, som jeg også vil lægge vægt på: Åbenhed over for optagelse af nye medlemslande og åbenhed i beslutningsprocessen. Her er vi ikke kommet så langt i teksterne, som vi kunne ønske os, og som der er bred enighed om, men her må vi igen være klar over, hvilken tradition de andre har. De står jo langt fra dansk tradition, og her må vi se det som en opgave at eksportere nogle af de gode traditioner, vi har.

Det sidste, jeg vil sige et par ord om, er ØMU. Jeg tror, det er vigtigt, at vi fastholder vilkårene for, at man kan danne en økonomisk-monetær union, for man kan jo godt danne en papirtiger, som ikke kan fungere. Det er afgørende, at vi fastholder vilkårene, og at vi fastholder, at vi selvfølgelig skal have ret til en ny folkeafstemning om, hvorvidt vi skal realisere tredje fase eller ej.

Jeg ser, at min taletid er ved at være gået, men sluttelig vil jeg sige, at vi ligesom også flere andre lægger stærk vægt på, at vi får en virkelig oplysningsfase og derefter en folkeafstemning, hvor den afgørende beslutning træffes af den enkelte danske borger.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Jeg vil gerne først kvittere for hr. Gades indlæg og SF's holdning til miljøsamarbejdet. Vi synes ligesom SF, at det er et vigtigt og godt skridt, der tages i miljøsamarbejdet her, for det giver os mulighed for at lave nogle fremskridt, når vi nu kan vedtage mindstekrav ved flertalsafgørelser. Vi er ligesom SF glade for det punkt i aftalen.

Endvidere sagde hr. Gade, at der i øvrigt ikke blev sagt tilstrækkeligt om beskæftigelse og blev talt for meget om prisstabilitet. Argumentet var en mekanisk optælling af, hvor mange gange det ene ord blev nævnt, og hvor mange

gange det andet ord blev nævnt. Jeg ved ikke, om man kan gøre det op på den måde, men jeg vil gerne minde om den målsætning, der står. Den går ud på, at vi skal fremme en harmonisk og afbalanceret udvikling af den økonomiske virksomhed i fællesskabet som helhed, en bæredygtig og ikke-inflatorisk vækst, som respekterer miljøet, en høj grad af konvergens mellem de økonomiske resultater, et højt beskæftigelsesniveau, et højt socialt beskyttelsesniveau, højnelse af levestandarden og livskvaliteten, økonomisk og social samhørighed samt solidaritet mellem medlemsstaterne.

Det er formålsparagraffen for den økonomisk-monetære union, eller for det arbejde, der skal foregå dér, og jeg synes på mange måder, det er en helt tilfredsstillende formålsparagraf set med danske øjne, set med Brundtlandøjne, set med miljøøjne og set med beskæftigelsesøjne. Men det, der er afgørende for os, er selvfølgelig, hvordan den bliver udmøntet, og hvordan den bliver benyttet, hvordan man vil leve op til formålsparagraffen, og det er bl.a. det, vi skal se på i de kommende år.

Når der så er gået nogle år, har vi ikke, som hr. Gade sagde, en fortrydelsesklausul med hensyn til den fastlåste valuta, så har vi en udviklingsklausul. Hvis der til den tid er tilstrækkelig harmoni mellem de forskellige medlemslandes økonomi, tilstrækkelig konvergens, hvis der til den tid er ført en politik, der efter vores mening lever op til forudsætningen i formålsparagraffen om en bæredygtig vækst, om højt beskæftigelsesniveau og høj social standard, ja, så kan vi, hvis vi ønsker det, beslutte at gå et skridt videre med de fastlåste valutakurser, hvis vi til den tid mener, at det vil styrke den politiske udvikling, vi ønsker.

Derfor er det vigtigt for os, at man kommer i gang med et bedre økonomisk samarbejde, og at vi prøver at nå de mål, der er opstillet her, og hvis vi om nogle år finder, at vi kan styrke bestræbelserne på f.eks. en høj beskæftigelse ved at gå et skridt videre, ja, så har vi den mulighed, og vi vil ikke på forhånd afvise, at vi vil bruge den.

Men vi vil samtidig sikre, at vi kun bruger den mulighed, efter at vi har haft en reel og åben diskussion og en demokratisk beslutning gennem en folkeafstemning i Danmark. Derfor er det vigtigt, at vi i dag fastslår, at vi skal have denne udvikling og se, hvordan det går, og at

[Bjørn Westh]

vi senere skal have en folkeafstemning, hvis vi vil tage et skridt videre frem.

I øvrigt vil jeg gerne spørge: Hvad er det i flertallets dagsorden, SF er imod? Er der i virkeligheden noget som helst i den dagsorden, hr. Gade er imod, undtagen at det er led i noget, der kan kaldes en union? Er der noget som helst i dagsordenen?

Desuden vil jeg sige, at jeg egentlig synes, det er pudsigt at bemærke, at SF nu er blevet så glad for det memorandum, man i sin tid stemte imod, at man nu fremhæver det i sin egen dagsorden – det havde måske været bedre for hele arbejdet med det, hvis SF ikke dengang havde stemt imod.

Når der kan siges, at der er forskel på det, vi udmønter i dag, og det, der stod i memorandummet, skyldes det jo bl.a., som andre har været inde på, at der er sket meget i Europa, siden vi lavede de tekster – jerntæppet er væk, Sverige har ansøgt og meget andet – og vi har fået nogle definitioner ind af, hvad vi skal forstå ved den forsvarsmæssige dimension. Det bevirker, at det ikke er noget, vi behøver at vende os imod, vi tror ikke, der ligger nogen fare i det, tværtimod kan vi godt se et perspektiv i et større samarbejde, f.eks. om våbenkontrol og den slags ting.

(Kort bemærkning).

Ivar Nørgaard (S):

Denne debat i dag og dagsordenen er jo et godt grundlag for stats- og udenrigsministeren og økonomiministerens til, når de skal på Maastrichtmødet, at finde ud af, om Danmark kan tilslutte sig traktatudkastet, og derfor er det også vigtigt, at vi i morgen i Markedsudvalgsmødet får forelagt de hovedsynspunkter, som ministrene vil lægge til grund for deres indlæg. Det skulle være forholdsvis klart på alle punkter undtagen et enkelt, og det er det, jeg gerne vil sige et par ord om.

Der er stadig stor uklarhed om det punkt i vores fælles dagsorden, der siger: »Ingen dansk forpligtelse til at deltage i en fælles EF-valuta«. Sagen er den, at det hollandske formandskab har haft mange forskellige versioner og tekster – og vi har ikke fået den endelige endnu – om, hvordan man skal tilrettelægge overgangen til tredje fase.

Forvirringen er ikke blevet mindre af, at kansler Kohl her til morgen har sagt, at hvis

der ville være lande, som kunne træde ud af forpligtelsen, så ville han stemme imod hele traktaten. Det skaber jo unægtelig noget forvirring; men det må jo så løses ved, at der er lande, der slet ikke træder ind i forpligtelsen, hvis hans problem er, at et system, der ikke er irreversibelt, ikke kan du som et valutasytem.

Jeg forstår, at hans tankegang er, at hvis man én gang har bundet sig til et sådant system, så kan det ikke nytte noget, at man kan træde ud af det igen, for så har man ingen sikkerhed. Men så må vor argumentation være – og jeg vil spørge statsministeren, om det ikke også er den, han vil lægge til grund – at det jo ikke kan være bekymrende for Kohl og andre, at der er nogen, der på forhånd meddeler, at de ikke træder ind i det, men først senere afgør, om de træder ind i det. Og det er altså det, englænderne gør ud fra bestemte forudsætninger, og det, vi gør ud fra vore forudsætninger. Derfor er det også vigtigt, at vi får forklaret, at det ikke kun er et proceduremæssigt spørgsmål, om vi træder ind eller ikke træder ind til sin tid, for så bliver Kohls argumentation jo for stærk imod vores ønske om at have en særordning på dette område.

Nu håber jeg, at det lykkes regeringen at få fat i den sidste version fra hollænderne inden mødet i Markedsudvalget i morgen, og at regeringen så også inden den tid har et forslag til en formulering af det danske forbehold. Og dér er det altså, synes jeg, vigtigt, at vi får sagt, at det er, fordi vi ikke ønsker at tage stilling til, om vi vil træde ind i systemet, før i 1996-97, det er ikke spørgsmålet, om vi til den tid vil træde ud af det eller have ret til at træde ud af det.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Må jeg sige til hr. Bjørn Westh, der var forundret over, at der var dele af det memorandum, som er lavet af Socialdemokratiet, regeringen og nogle andre partier, i vores dagsordensforslag, at det kan jeg ikke forstå at hr. Bjørn Westh er forundret over. Vi har netop rost det afsnit, som vi henviser til, hvor man siger nej til et forsvarssamarbejde og nej til flertalsafgørelser om udenrigspolitikken.

Det, der sker i dag, er jo, at selv om ordene kan se anderledes ud, så accepterer Socialdemokratiet nu, at der kan komme en forsvarsdimension ind – målsætningen kommer ind i

[Gade]

traktaten – og at vi accepterer flertalsafgørelser.

Det er da en meget god grund til, at vi siger nej. Det er faktisk sådan, at vi holder på det, Socialdemokraterne har sagt indtil denne debat, mens Socialdemokraterne nu begynder at sige en hel masse uldent, som ingen kan høre, men som dækker over, at de reelt forlader de synspunkter.

Må jeg så sige til hr. Bjørn Westh om prisstabilitet i en økonomisk-monetær union: Den optælling, jeg omtalte, har jeg ikke selv foretaget, den har jeg fået fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd. Det er ikke et videnskabeligt bevis for noget som helst, men en mere videnskabelig analyse vil jo ikke bringe nogen tvivl om, at det er prisstabilitet, der er det afgørende. Hvis Socialdemokratiet nu vil til at påstå, at det er beskæftigelsen, der har fået en overdøvende prioritet i en økonomisk-monetær union, så synes jeg altså, vi er umådelig langt ude.

Desuden vil jeg sige til hr. Ivar Nørgaard, at jeg synes, det var meget interessante betragtninger, Socialdemokratiet kom med her. Jeg har læst og hørt debatten indtil nu som et spørgsmål om, at klausulen betød, at vi skulle kunne træde ud. Nu forstår jeg, at hr. Ivar Nørgaard opererer med en model, hvor vi sådan set meddeler, at vi slet ikke er med i projektet.

Hvis det er tilfældet, så må jeg sige, at så er det noget nyt, noget, der ikke er blevet sagt af Socialdemokratiets første ordfører, og det betyder jo, at der måske er en lidt mere interessant udvikling i denne debat, end der var lagt op til tidligere.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Jeg vil gerne spørge hr. Gade: Hvad var det i det danske memorandum, der gjorde, at SF ikke kunne tilslutte sig det? Det var altså ikke forslaget til udenrigspolitik. Det var heller ikke miljøpolitik. Det var heller ikke den sociale dimension. Det var heller ikke ombudsmanden. Det var heller ikke åbenhed. Det var heller ikke nye medlemsstater. Hvad er det egentlig, SF er imod?

Ligesådan vil jeg spørge: Hvad er det egentlig, SF er imod i den dagsorden, vi andre har foreslået i dag? Kan vi ikke snart få et svar på det?

Med hensyn til beskæftigelsesniveauet så understregede jeg jo netop, at det bl.a. er de erfaringer, vi får i de kommende år med, på hvilken måde man vil bruge formålsparagrafen, der giver os baggrunden for den stillingtagen, vi på et eller andet tidspunkt skal tage til en endeligt fastlåst valuta.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Nu har jeg tænkt mig, at jeg skal bruge min næste runde til omhyggeligt at gennemgå hele dagsordenen fra flertallet, men jeg kan da sige det kort:

Det, vi er imod i dagsordenen, er forsvar, flertalsafgørelser for udenrigspolitik og forpligtelsen til en økonomisk-monetær union, som klart ligger i projektet.

Memorandummet var vi først og fremmest imod, fordi vi ikke er tilhængere af en økonomisk-monetær union. Det har ligget klart hele tiden, og det ved hr. Bjørn Westh godt.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Er de forpligtelser, hr. Gade taler om, sætningen: »Ingen dansk forpligtelse til at deltage i militært samarbejde« og sætningen: »Ingen dansk forpligtelse til at deltage i fælles EF-valuta«? Er det de forpligtelser, hr. Gade taler om?

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg har lagt mærke til, at hver gang hr. Gade ytrer sig i disse debatter, er hans hovedærinde altid at så tvivl om Socialdemokratiets holdninger og Socialdemokratiets synspunkter. Der ligger altid noget andet i vores holdninger end det, vi selv siger der ligger i dem. Vi skal altid gøres til genstand for mistænkeliggørelse.

Jeg mener bestemt ikke, at den form, som hr. Gade anvender, er tjenlig for en konstruktiv og fornuftig debat, hvor jeg håber, vi ofte kan være enige, men hvor vi selvfølgelig ikke kan udelukke, at vi kan være uenige.

Jeg har ingen grund til at mistænkeliggøre hr. Gades eller SF's motiver. Jeg synes, hr. Gade skulle afstå fra at mistænkeliggøre eller angribe Socialdemokratiets synspunkter.

[Svend Auken]

På venstrefløjens var der tidligere folk, der mente, at man altid skulle pukke på Socialdemokratiet og gøre Socialdemokratiet til hovedfjenden, og at det styrkede anseelsen for partierne til venstre, hvis der var kævl og spektakel og mistænkeliggørelse. Jeg har aldrig haft det synspunkt. Jeg har altid ment, at det var godt med et fornuftigt samarbejde mellem Socialdemokratiet og Socialistisk Folkeparti, og at vi talte til hinanden i en ordentlig tone.

Der er intet belæg i den dagsorden, jeg har lagt frem her i dag, for de insinuationer, som hr. Gade har fremsat på Socialistisk Folkepartis vegne. Derfor beder jeg hr. Gade om, hvis han er uenig i det forhandlingsresultat, der tegner sig nu, at argumentere på det grundlag og forholde sig til det i stedet for denne ikke særlig tiltalende, synes jeg, form for debat, som han anvender i forhold til Socialdemokratiet.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jamen jeg vil da ikke fornærme hr. Svend Auken. Det er da ikke det, jeg går ind i debatten for, overhovedet ikke. Jeg vil bare svare hr. Bjørn Westh.

Jeg er helt enig med hr. Svend Auken om, at det er forhandlingsresultatet, vi diskuterer. Det er det, jeg tager stilling til. Jeg konstaterer, at der foreligger et dagsordensforslag her, som accepterer det forhandlingsresultat, som vi kan se, og så synes jeg, der er lidt sjusk i ordvalget, jeg synes, man skulle sige lidt mere rent ud, hvad det er, man accepterer og i virkeligheden siger ja til, selv om man måske bruger nogle andre ord. Så kort kan det siges.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Må jeg først sige tak for de mange gode indlæg, vi har hørt under denne debat, og i og for sig også tak for de andre. Jeg synes, det har været en spændende debat, og jeg har hæftet mig ved, at den trods alt har været noget mindre polemisk, end man så ofte har oplevet, når disse store temaer er på dagsordenen.

Jeg vil gerne begynde med det spørgsmål, som blev rejst af hr. Ivar Nørgaard. Hr. Ivar Nørgaard citerer den dagsorden, der er forelagt, og hæftede sig ved næstsidste punkt, der lyder: »Ingen dansk forpligtelse til at deltage i en fælles EF-valuta«. Så spurgte hr. Ivar Nørgaard, i og for sig meget naturligt: På hvilken

måde vil regeringen sikre, at dette punkt i dagsordenen bliver opfyldt?

Dertil må jeg svare, at vi forventer, at dette spørgsmål først finder sin endelige afklaring i løbet af selve topmødet. Det har bl.a. sin forklaring i, at det ikke er uden indflydelse, hvordan man til sidst afklarer den engelske position. Den engelske holdning er jo en anden end vores, vi har ikke ganske identiske synspunkter, og derfor er det, vi arbejder for, at få en særlig tilkendegivelse på topmødet, som tager sigte på den danske stilling. Præcis hvordan det løses, kan jeg derfor ikke redegøre for nu og næppe heller under Markedsudvalgets møde i morgen. Det er en mulighed, at det hollandske formandskabs endelige tekstforslag er til rådighed for os inden Markedsudvalgmødet i morgen, men det er ikke helt sikkert. Vi ved det ikke.

Men én ting ved vi: at her er tale om et punkt, som Folketinget tillægger betydelig vægt. Der er tale om en meget vigtig formulering, og derfor er vi naturligvis også fast besluttet på, at den sag skal løses fuldt tilfredsstillende, dvs. løses på en sådan måde, at der ikke kan herske nogen berettiget tvivl om, at det er det danske Folketing, som til sin tid, formentlig i perioden 1996-97, tager stilling til, om Danmark vil træde ind eller ikke vil træde ind i den fuldt færdige valutaunion med de konsekvenser, det har.

Heri ligger også, at der skal etableres sikkerhed for, at der kan afholdes en ny dansk folkeafstemning til sin tid. Det er det, vi er ude efter, og det er det, vi arbejder intenst for. Det gør vi også i disse timer i forhold til andre, som har indflydelse på den sag, når topmødet indledes.

Jeg vender mig til hr. Svend Aukens indlæg. Hr. Svend Auken spørger – fuldt berettiget, for det er jo da en vigtig ting at afklare også her i Folketinget: Hvordan vil nu forholdet være omkring arbejdet i Nordisk Råd efter vedtagelsen af de nye EF-traktater? Om det vil jeg sige, at der ikke kan herske nogen som helst tvivl om, at arbejdet i Nordisk Råd vil fortsætte, og at der også i årene foran os ligger meget store og vigtige opgaver, som skal løses i Nordisk Råds regi.

Nordisk Råd har netop på sit seneste møde på Ålandsøerne beskæftiget sig med de nye perspektiver for Nordisk Råds arbejde, fordi vi alle fem i Norden i dag erkender, at temaerne

[Statsministeren]

for Nordisk Råd er under stærk indflydelse af den spændende europæiske udvikling de senere år, og dette bliver også et tema, når Nordisk Råd mødes til sin ordinære session senere på vinteren i Helsingfors. Det vil påvirke temaerne for Nordisk Råd i de kommende år, og det vil påvirke Nordisk Råds arbejdsmetoder. Uanset om alle nordiske lande om få år er medlemmer af EF eller kun nogle, er det det europæiske perspektiv, som nu er med til at sætte den realistiske dagsorden i Nordisk Råd, det erkender vi alle.

Hr. Svend Auken brugte den vending, at efter hans opfattelse var de nye traktattekster ikke en ansats til en føderation eller en egentlig forbundsstat. Jeg vil gerne benytte lejligheden til at understrege, at regeringen har den samme opfattelse. Det er ikke det, vi nu sigter efter, det er ikke en europæisk superstat, vi nu vil etablere. Det, vi vil, er at finde tekster i de nye traktater, som gør det muligt for os at gennemføre et stadig tættere samarbejde om de fælles-emner, som nu engang bedst løses gennem vort samarbejde.

Hr. Svend Auken havde nogle betragtninger, som jeg tror vi alle er tilhængere af, om arbejdsløsheden, at EF som organisation skal gøre så meget som muligt, også gennem de fælles træk i den økonomiske politik, for at skabe højere beskæftigelse. Og noget kan gøres. På den anden side tror jeg, det er realistisk at erkende, at det først og fremmest er de enkelte stater, som gennem deres regeringer og deres parlamenter skal tilvejebringe forudsætningerne for, at man i den pågældende stat fører en økonomisk politik, som muliggør højere beskæftigelse.

Jeg synes, det var sådan en lille lapsus – og jeg forstår godt fristelsen – når hr. Svend Auken refererede til, at når det ikke gik godt nok med beskæftigelsen, skyldtes det, at der var for mange konservative regeringer i Europa. Det er lidt af en smagssag, men jeg synes nok, det er rimeligt at gøre opmærksom på, at af de 12 regeringer i EF er faktisk de 7 socialistiske eller har i hvert fald socialistisk eller socialdemokratisk deltagelse. Og så vil jeg føje til – og det synes jeg i og for sig er en opmuntrende iagttagelse, at det ikke er så tit, man kan mærke det. Men sådan er det altså.

Hr. Gade indledte sit indlæg med nogle, synes jeg, ubegribelig verdensfjerne betragtning

ger om, at det, vi nu var i færd med at skabe, var bankdirektørenes Europa, stordirektørenes EF, det var ikke folkenes. Jeg synes, den betragtning er så absurd, at det næsten er fornærmeligt, hvis man tager den alvorligt, men det var vel heller ikke hensigten. Jamen hvad er det dog, vi gør med det indre marked? Intet andet end at tilvejebringe forudsætninger for produktion og service, som kan give forbrugerne overalt i EF nye fordele; det er jo simpelt hen sigtet. Det er derfor, vi ønsker fri konkurrence, det er ideen med det indre marked, og det samme gælder på næsten alle andre områder. Hvorfor taler vi om social dimension? Jeg ved ikke, om bankdirektøren har noget imod det, men det gør vi da af hensyn til vore befolkninger. Hvorfor taler vi om bedre miljøbeskyttelse? Det gør vi da af hensyn til befolkningerne, naturligvis.

Det er heller ikke rigtigt, når hr. Gade siger, at det, vi nu er i færd med, er at forme en lukket union. Tværtimod, EF er vel den mest åbne organisation, som findes i denne verden, i forhold til samarbejds muligheder med dem, der ikke er medlemmer. Det ses på forholdet mellem EF og EFTA, det ses på forholdet mellem EF og de østeuropæiske lande, som nu er blevet frie og søger at nærme sig markedsøkonomien, det ses på mange andre måder.

Så mindede hr. Gade om en udtalelse, som jeg godt selv husker – og det gør altså også mange andre – og som jeg fremsatte i forbindelse med afstemningen i 1986. Jeg sagde dengang: Unionen er stendød. Det mener jeg fortsat den er. Den union, som mange, ikke mindst i det sydlige Europa igennem årene kæmpede for, den union, som var en direkte føderation, den union, som betød, at vi skulle oprette et parlament, hvortil man skulle overføre nationernes generelle lovgivningskompetence, den union, hvor man skulle have et fælles statsoverhoved, den union, hvor man skulle have én regering, er der næsten ingen som længere taler om. Derimod taler vi alle om et tættere samarbejde, det er det, vi er ved at forme. Det mener jeg er fuldt berettiget, og det tror jeg også de europæiske befolkninger støtter.

Hr. Erhard Jakobsen havde nogle meget veloplagede bemærkninger her fra talerstolen – det var en fornøjelse at høre på, at tingene blev sat på plads. Hr. Erhard Jakobsen spørger regeringen om nærhedsprincippet karakter. Jeg

[Statsministeren]

vil sige om det, at nærhedsprincippet, som det nu foreligger i traktatudkastene, både har politisk og retlig betydning. Der var i en fase af forhandlingerne tale om alene at omhandle nærhedsprincippet i præambelen ud fra det synspunkt, at det egentlig var en fornem måde at gøre det på. Senere er nærhedsprincippet tilføjede blevet formuleret – det ses også af formandskabets seneste traktatudkast – under en række enkelte afsnit. Det er netop for at understrege, at det er bestemmelser, som har både politisk og retlig karakter.

Nærhedsprincippet præger jo i meget høj grad bestemmelserne om arbejdsmarkedet. Man kan ligefrem sige, at her er nærhedsprincippet direkte udmøntet i traktatteksterne, fordi det fastslås, at bestemmelser på dette område også kan virkeliggøres f.eks. gennem overenskomster, som vedtages af arbejdsmarkedets parter i de enkelte lande – en ting, som jeg tror at vi alle fra dansk side har sympati for er blevet resultatet.

Mange har talt om fastlåste kurser og fælles mønt. Jeg vil sige, at det helt afgørende i den sammenhæng er begrebet fastlåste valutakurser. Og det synes jeg er et vigtigt mål for os. For Danmark vil det indebære meget store fordele: Det bliver lettere for vore virksomheder at planlægge både på kort og på lang sigt, når de ved, at udgangspunktet er sikre, stabile valutakurser.

Men når man har sikre og stabile valutakurser, er det nærliggende at diskutere, om man dog så ikke til sin tid også skulle tage de fordele med, som ligger i, at man også har fælles mønt. Det skal vi ikke afgøre i dag. Jeg er personlig tilhænger af det. Jeg tror også, at når vi kommer hen i nabolaget af slutningen af 1990'erne, vil langt de fleste danskere sige: Naturligvis skal vi nu gøre det. Det betyder jo ikke, at vi ikke kan have vore egne danske mønter. Der er udtrykkeligt i traktatteksterne en bestemmelse om, at de enkelte lande kan præge deres egne mønter. De skal gælde i hele Fællesmarkedets område, og man kan udmærket præge dem på en sådan måde, at f.eks. den danske dronnings billede findes på den ene side; det har vi jo alle følelser omkring. Tanken om, at man, når Sverige en dag også er medlem af EF, kan bruge de samme sedler og mønter i København, som man kan i Malmø, er da ikke så ringe en tanke. Jeg synes, det er en god tan-

ke. Men regeringen accepterer fuldt ud, at dette er en sag, som vi efter aftale med Folketinget skal stå frit over for, når vi når frem til, at tredje fase bliver aktuel.

Adskillige ordførere har i dag fremhævet, at det, vi nu gør, er at tage nogle yderligere skridt i form af et forstærket europæisk samarbejde. Det mener jeg er den rigtige karakteristik. Regeringen er godt tilfreds med, at der er fremsat en dagsorden, som formentlig vil kunne samle meget bred tilslutning her i Folketinget. Det er et godt udgangspunkt for de krævende forhandlinger, udenrigsministeren, økonomiministerens og jeg skal deltage i mandag og tirsdag. Det vil være godt at vide, at vores fundament igen er en dagsorden, som er vedtaget af de fleste af Folketingets partier.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Hr. Svend Auken var bekymret over nogle af de undtagelser, der var kommet ind i miljøafsnittet. Han må tænke på to undtagelser, som er kommet ind først og fremmest som følge af spanske ønsker. Den ene handler om, at fysisk planlægning, herunder fredning og forvaltning af vandressourcer, skal kræve enstemmighed, og den anden handler om, at valget mellem forskellige energikilder og energiforsyning skal kræve enstemmighed. Så er der en tredje undtagelse også, som handler om, at afgifter på miljøområdet kræver enstemmighed. Det er der vel mere umiddelbar logik i som følge af de regler, der gælder på afgiftsområdet.

Men det er klart, at vi da gerne ville være foruden disse to undtagelser. Situationen er bare den, at enkelte lande har ønsker om undtagelser på forskellige områder. Jeg minder om, hvordan en stor del af den danske diskussion går på, at vi gerne vil have undtagelser hist og her. Så vi må se dels på karakteren af de spanske ønsker og dels på virkningen af dem. Det er altså ikke så farligt, når vi går ned i det. For dette med, at forvaltning af vandressourcer kræver enstemmighed, har bl.a. sin baggrund i, at Spanien har nogle særlige interesser omkring udnyttelse af vandressourcer til vanding, og de ønsker ikke, at miljøregler skal komme ind og forhindre det. Men denne undtagelse dækker ikke over emissioner og kvalitetskrav for vand, det er det, der er det vigtige, der gælder fortsat flertalsafgørelser, sådan som tingene foreligger nu her op til konferencen i Maastricht.

[Udenrigsministeren]

Det andet – dette med at kræve enstemmighed ved valg mellem forskellige energikilder – har sin baggrund i et spansk ønske om ikke at blive tvunget til at vælge atomkraft. Det går jeg ud fra at der også er en del forståelse for her i folketings salen. Og det, der er vigtigt her, er, at denne undtagelse ikke gælder f.eks. emissioner fra og kvalitetskrav for kraftværker, altså f.eks. med hensyn til CO₂ eller SO₂. Så igen må jeg mene, at den undtagelse, Spanien har ønsket her, og som man vel skal være smidig over for og imødekomme, ikke rører ved de grundlæggende regler på miljøområdet.

Statsministeren har gjort rede for den form, hvori subsidiaritetsprincippet nu indgår i den traktat, der formentlig kommer ud af konferencen i Maastricht. Hr. Erhard Jakobsen spurgte: Hvad betyder det helt praktisk? Betyder det, at man kan gå til Domstolen og lægge sag an og sige, at her er der altså noget, som Fællesskabet slet ikke skal beskæftige sig med? Og svaret er ja. Det er det nye, der nu kommer til at ligge, at man kan gå til Domstolen og bede Domstolen tage stilling til, om Fællesskabet overhovedet skal beskæftige sig med et konkret spørgsmål, eller om dette spørgsmål skal løses nationalt eller regionalt eller i en helt anden sammenhæng.

Det er netop et udtryk for det, jeg var inde på i mine indledende betragtninger, at man i Fællesskabet har lyttet til det ønske, man finder hos borgerne i Europa i dag: ønsket om decentralisering. Man kan sige, at hermed tager man en fuldstændig kovending i forhold til det, der var en gældende tendens i EF for en del år tilbage, hvor man havde indtryk af, at det drejede sig om at få så megen centralisering som muligt, så megen harmonisering som muligt. Det, man lægger op til her, er i virkeligheden, at man kun skal træffe beslutninger i fællesskab, hvor det er bedst og mest naturligt at træffe dem dér, men at beslutninger i øvrigt nu skal træffes så tæt på borgerne som muligt. Og det får denne retlige karakter, som gør, at man i givet fald kan bede EF-Domstolen tage stilling til spørgsmålene.

Hr. Kofod-Svendsen nævnte, at han var ked af, man ikke var kommet så langt i spørgsmålet om åbenhed i beslutningsprocesserne. Vi har altså fået en ombudsmandsinstitution ind i traktatteksten. Og jeg vil også pege på noget, som vi fik på plads så sent som under det så-

kaldte konklave her ved ugens begyndelse, nemlig at der nu lægges op til en erklæring til konferencens slutakt, som pålægger Kommissionen inden 1. juli 1993 at komme med et oplæg til større offentlighed i forvaltningen. Så vi har altså sikret, at dette emne ikke er taget af bordet; det er noget, vi arbejder videre med.

Endelig vil jeg nævne, at nogle betragtninger, hr. Niels Helveg Petersen som med, for mig kom til at sætte hr. Gades forskellige indlæg i et ganske interessant perspektiv. Hr. Niels Helveg Petersen understregede, hvor vigtigt det er, at man nu får god tid til at forberede sig på den beslutning, vælgerne skal tage, når dette på et tidspunkt skal til folkeafstemning, for, som hr. Niels Helveg Petersen understregede, det er vigtige skridt. Jeg er ganske enig.

Det vil være en fejltagelse at tro, at det, der skal tages stilling til med den nye traktat, der kommer her, bare er nogle tekniske ændringer i Romtraktaten. Det er meget vigtige og meget vidtgående skridt. Og netop derfor var det så interessant at høre hr. Gade tale om, at nu skal man give EF en tænkepause. Det er jo, som om man har hørt det før. Det er det, man hører fra den bevægelse, der nu i et nyt klædebon er opstået – jeg tror, den kalder sig »Europa 92« – men hvor man pludselig fornemmer denne gammeldags, romantiske lugt af mølkguler og lavendler og Lilla Bols, som man kender fra gamle damers boudoirer, fordi det jo er gamle kendinge, der dukker frem igen – så hyggelige og så ufarlige.

Og hvor er de ufarlige i Europa, som det ser ud i dag, bortset fra én ting: Man vil prøve at bilde os det samme ind, som hr. Gade prøver at bilde os ind i dag, at det bare er et spørgsmål om at tage en tænkepause; at når man på et tidspunkt skal tage stilling til dette, er det tempoet, man tager stilling til. Jeg synes, det skal siges så tit, som det overhovedet kan – og lad så dette være første gang: Det er aldeles ikke det, spørgsmålet kommer til at dreje sig om. Det kommer til at dreje sig om, hvorvidt man vil være med eller ikke, for Europas udvikling og EF's udvikling fortsætter, uanset om Danmark måtte vælge at sige, at det her vil vi ikke være med til, eller det vil vi være med til. Det, valget kommer til at stå om, er ikke, om man skal give EF en tænkepause; det kan vi ikke pålægge resten af Europa. Nej, det er, om vi vil være med, eller om vi ikke vil være med.

[Udenrigsministeren]

Dermed bliver de også lidt gemmenskuelige, hr. Gades pludselige betydninger om, at, nej, man vil sandelig ikke have os ud af EF. Det er en interessant ny holdning til det spørgsmål, ligesom jeg glæder mig over den nye holdning til NATO. Jeg glæder mig over det – der ligger ikke sarkasme i det her. Men det er jo altså svært at tro på, når man samtidig kommer med sirenerøsten og siger, at det er bare en tænkepause, det drejer sig om. Det er det ikke. Det er et sidespor, man bliver rangeret ud på, hvorfra man ikke senere kan komme tilbage til hovedsporet.

Netop derfor var det så interessant at høre hr. Gade i dag, hr. Gade, der talte meget om alle de ting, man ikke vil være med til i en situation, hvor Europa rundt omkring os er ved at ligne billedet, som vi jo kender fra Jeppe Aakjær, af hele verden, der brænder rundt om vuggen, og dér vil man altså stadig væk sidde i et puslingeland, der hygger sig i smug. Hr. Gade stod jo i virkeligheden og sagde: »Stop verden – jeg vil af!« Og det er jo mærkeligt at høre fra et politisk parti, der plejer at være et progressivt parti. Så igen – fra hr. Gades boudoir kommer altså også nu duften af lavendler og mølkugler. »Stop verden – jeg vil af«. Der er ikke noget at sige til, at ungdommen ikke finder nogen attraktion i den holdning til de europæiske udfordringer.

Økonomi- og skatteministeren (Fogh Rasmussen):

Hr. Erhard Jakobsen leverede et indlæg, som på en meget præcis måde beskrev, hvad det her drejer sig om, og jeg er enig i hr. Erhard Jakobsens betragtninger. Jeg tager mit udgangspunkt i hr. Erhard Jakobsens betragtninger, fordi hr. Erhard Jakobsen stillede det spørgsmål, om ikke regeringen ville bekræfte, at en eventuelt kommende europæisk centralbank ikke kan dominere de politiske myndigheder, og at det ikke er en eventuelt kommende europæisk centralbank, der skal styre medlemslandenes offentlige budgetpolitik. Jeg vil gerne bekræfte hr. Erhard Jakobsens beskrivelse. Det er ikke en eventuelt kommende europæisk centralbank, der skal fastlægge eller dominere de politiske myndigheders offentlige budgetpolitik.

Hvorfor er den offentlige budgetpolitik overhovedet interessant i denne sammen-

hæng? Når flere lande går ind i et forpligtende valutasamarbejde, kan det komme til at påvirke valutasystemets stabilitet, hvis et enkelt land – navnlig hvis det er et meget stort land – har så megen uorden i sine offentlige finanser, at der bliver tale om et uholdbart stort budgetunderskud. Derfor er det selvfølgelig klart, at alle deltagerlandene i et sådant valutarisk samarbejde har en fælles interesse i, at der er orden i de offentlige finanser, og at man undgår uholdbart store budgetunderskud. Det er derfor, denne sag er taget op i traktatudkastet.

Det, der ligger, er såmænd blot dette, at såfremt et land har et offentligt budgetunderskud, som udgør mere end 3 pct. af bruttonationalproduktet, eller en offentlig gæld, som udgør mere end 60 pct. af bruttonationalproduktet, går der en procedure i gang, hvorved Kommissionen iværksætter en analyse af de offentlige finanser i den pågældende medlemsstat. Denne analyse resulterer i en rapport til Ministerrådet, der drøfter sagen, og Ministerrådet kan så beslutte at sende en henstilling til den pågældende medlemsstat om at gøre noget ved dette offentlige budgetunderskud. Og kun i alleryderste fald, og først når vi kommer ind i tredje fase af den økonomiske og monetære union, kan der blive tale om, at EF's Ministerråd beslutter at iværksætte nogle foranstaltninger over for det pågældende land, hvis det har siddet gentagne henstillinger overhørig. Det er altså den procedure, der er tilrettelagt. Det er en rent politisk procedure. Det er EF's politiske myndigheder, der iværksætter proceduren, det er ikke centralbanksystemet. Det er det, jeg gerne vil bekræfte over for hr. Erhard Jakobsen.

Hr. Gade stillede mig det spørgsmål, hvorledes jeg kunne give udtryk for, at Danmarks situation adskiller sig fra Storbritanniens i henseende til en særlig klausul vedrørende overgangen fra anden til tredje fase. Der er flere punkter, hvorpå Danmark og Storbritannien adskiller sig fra hinanden, men jeg vil blot her fremhæve to punkter, hvor den danske og den britiske holdning er forskellige. Det ene punkt kommer til udtryk i det danske memorandum. Jeg henviser først og fremmest til pkt. 1, hvoraf det fremgår – og jeg citerer fra dette memorandum:

»Den danske regering finder, at etableringen af den økonomiske og monetære union lig-

[Økonomi- og skatteministeren]

ger i naturlig forlængelse af skabelsen af det indre marked og vil kunne bidrage til at fremme vækst og beskæftigelse i alle medlemslandene. Den danske regering lægger derfor vægt på, at konferencen om den økonomiske og monetære union fører til et positivt resultat for dermed at opnå de med en sådan union forbundne fordele.«

Op i det danske memorandumets pkt. 11 står der følgende:

»For at høste de fulde økonomiske fordele af den økonomiske og monetære union finder den danske regering det mest hensigtsmæssigt med en kort anden fase med hurtig overgang til den endelige fase.«

På disse to centrale punkter i det danske memorandum er der forskel på den britiske og den danske holdning til den økonomiske og monetære union. Det er der i øvrigt også på andre punkter, men nu har jeg fremdraget nogle helt væsentlige.

Det andet punkt, hvorpå Danmark og Storbritannien adskiller sig fra hinanden, er i forhold til den topmødeerklæring, der blev tiltrådt af Danmark den 27.-28. oktober 1990. Det er den topmødeerklæring, hvoraf bl.a. fremgår følgende:

»Med gennemførelsen af den endelige fase af den økonomiske og monetære union vil valutakurserne blive uigenkaldeligt fastlåst. Fællesskabet får sin egen valuta som udtryk for sin identitet og sin enhed.«

Der står også andre ting, men det er et af de centrale uddrag. Denne topmødeerklæring er tiltrådt af Danmark; den er ikke tiltrådt af Storbritannien.

Det vil fremgå af dette, at på et par helt væsentlige punkter er der en forskel i den britiske holdning til udviklingen af den økonomiske og monetære union og den danske holdning, og det må selvfølgelig også afspejle sig i karakteren af den klausul, som Danmark skal have i forbindelse med traktatens underskrivelse, således at vi kan sikre et reelt indhold i en folkeafstemning, der skal tage stilling til Danmarks overgang til tredje fase i den økonomiske og monetære union.

Dette leder også til at svare fru Annette Just, der undrede sig over mine udsagn om målene med den økonomiske og monetære union. Det vil fremgå af det, jeg har sagt her, at det, jeg var inde på i mit indlæg ved starten af denne de-

bat, var et direkte citat fra en topmødeerklæring fra oktober 1990, en erklæring, som i øvrigt er kendt for Folketinget. Det var ganske enkelt den, jeg refererede til. Der er ikke noget nyt, der er ikke noget overraskende i den formulering; den er allerede kendt.

Hermed har jeg også understreget, at det, der på nuværende tidspunkt ligger, er en målsætning om, at udviklingen af den økonomiske og monetære union skal ende med en fælles valuta på den måde, at det første trin er den uigenkaldelige fastlåsning af valutakurserne ledende frem til en fælles valuta. Det er en målsætning, men der skal tages særskilt beslutning om, hvorvidt Danmark vil indtræde i denne tredje fase.

Jeg må sige, at jeg undrer mig noget over hr. Gades argumentation. Jeg går ud fra, at der kan være nogenlunde enighed om, at stabile valutakurser er en god ting for dansk økonomi, og at den faste kronekurspolitik har været og er en uomtvistelig fordel for dansk økonomi. De, der er imod en fastlåsning af valutakurserne, kan jo kun have den baggrund for det, at de inderst inde i virkeligheden mener, at det er meget godt at have et devalueringsredskab i baghånden. Der findes overhovedet ikke andre argumenter for at være modstander af at fastlåse valutakurserne.

Al erfaring viser, at det at udnytte devalueringens instrumentet fører til dårligdom i en økonomi. Det bringer økonomien ind i en ond cirkel med større ledighed til følge, og derfor er det en stor fordel definitivt at fraskrive sig det redskab. Og det er givet, at er man indstillet på at fraskrive sig det redskab, er det kun et rent praktisk spørgsmål, om man så også vil tage skridtet til at lave en fælles valuta. Det har flere været inde på, og det er jeg fuldstændig enig i.

I virkeligheden er spørgsmålet om at overgå til en fælles valuta jo nok i meget høj grad også et spørgsmål om, at nogle holdninger skal udvikle sig, at nogen tilvænnning skal ske, og meget sker jo på dette område. Jeg står her med et betalingsmiddel, som i virkeligheden er en fælles valuta. Det er et Dankort på den ene side og et visakort på den anden side. Det er i virkeligheden udtryk for en fælles valuta. Det er et betalingsmiddel, der kan bruges i Ringkøbing såvel som i Rom. Det er en fælles valuta på den måde, at det kan bruges ligeværdigt begge

[Økonomi- og skatteministeren]

steder. Den eneste forskel fra en rigtig fælles valuta er, at ved brugen af dette betalingsmiddel skal der, sådan som forholdene er i dag, betales vekselomkostninger. Det er disse vekselomkostninger, der kan spares, hvis man tager skridtet og går over til, om jeg så må sige, en rigtig fælles valuta.

Det er i meget høj grad et spørgsmål om at være praktisk. Vel, da disse plastic kort, da disse kreditkort første gang kom frem, var der også mange i den danske befolkning, som vel forståeligt var lidt skeptiske over for dette nye betalingsmiddel, og sådan vil der da også være nogle, der er skeptiske over for en fælles valuta – dette nye, dette ukendte. Men jeg tror, at som tiden går, vil flere og flere vænne sig til tanken om, at det er en naturlig, praktisk udvikling i samkvemet mellem mennesker at have en fælles valuta.

Egentlig er det ganske uforståeligt for mig, at en socialist som hr. Gade kan være imod at afskaffe muligheden for valutaspækulation. Jeg har bemærket, at det britiske labourparti netop bruger som argument for at lave en fælles valuta, at man derved stopper muligheden for valutaspækulation mod de europæiske valutaer. Det burde da være noget, der var søde klange i hr. Gades øren. Det er mig helt uforståeligt, at en socialist kan være imod en sådan udvikling.

Jeg skal blot runde af med at sige, at dette med en fælles valuta er en målsætning. Jeg er heller ikke i stand til i dag at tage stilling til, om det vil være det rigtige til sin tid at forpligte sig til at lave en fælles valuta. Det kan ingen i dag tage stilling til, for der er mange fordele ved at lave en fælles valuta, men kun hvis de økonomiske betingelser er til stede. Og det kan ingen i dag vide om de er; det kan vi først vide i 1996, 97, 98, eller hvornår beslutningen skal træffes. Derfor er der rigtig megen logik i den danske beslutningsprocedure, der netop går ud på, at beslutningen skal træffes, når vi ved, om forudsætningerne er opfyldt i slutningen af 1990'erne.

Svend Auken (S):

Jeg vil gerne indlede med at sige tak til statsministeren for hans svar her i anden omgang, ikke mindst det svar, han gav hr. Ivar Nørsgaard. Jeg tror, det er et svar, vi vil studere med opmærksomhed, og som vi var tilfredse med. Jeg forstod også, at det var et svar, som blev

bakket op af økonomi- og skatteministeren, så der er der mulighed for en fælles holdning og en fælles fortolkning.

Jeg vil dog gøre den ene bemærkning til økonomi- og skatteministeren, at jeg tror, man skal være varsom med at bagatellisere indførelsen af en fælles valuta til at være blot og bart et praktisk spørgsmål. Det er klart, at en egentlig fælles valuta giver nogle perspektiver, men det giver bestemt også nogle problemer med hensyn til den økonomiske politik. Dem har vi en interesse i er bragt i orden, før vi i givet fald kan sige ja til en fælles valuta, og det er derfor, jeg når til det samme resultat, som økonomiministeren, nemlig at den procedure, der er tilrettelagt, er den rigtige.

Derudover har jeg en enkelt bemærkning til udenrigsministeren, hvis svar jeg også siger tak for. Det, der var usikkerheden hos mig med hensyn til miljøbestemmelsen, og som jeg er glad for blev fjernet, var netop de to undtagelser fra hovedreglen om flertalsafgørelser på miljøområdet, vandressourcer og energipolitik. Det viser sig nu i svaret også ved mine egne undersøgelser, at det alene drejer sig om vandressourcer og et spansk problem og ikke om vand- eller havforurening. Det drejer sig ikke om energipolitik generelt, men er alene et spørgsmål om, hvorvidt man med et flertal kan pålægge et land eksempelvis at gå over til atomkraft. På begge disse områder har vi ingen bekymringer.

Det vil sige, at der tilbage står som mulighed ved Maastricht-topmødet gennemførelsen af beslutningsmekanismer på miljøområdet, som selv hr. Gade i dag fremhæver som store fremskridt på miljøområdet. Det vil jeg gerne kvittere for, idet jeg håber, det holder stik. Vi kender ikke resultatet endnu fra Maastricht, men kan vi holde fast i den linje, har vi i hvert fald nået et af de vigtigste mål, Socialdemokratiet har sat sig i denne debat, nemlig at der skal træffes lige så effektive beslutninger på miljøområdet som dem, der er gældende på det økonomiske område.

En tænkepause på dette område, som nogle anbefaler, er en tænkepause, som går ud over naturen, hvor naturen er offeret, hvor vi spiller hasard med naturen. En tænkepause er ensbetydende med, at man viderefører enstemmighedskravet på miljøområdet og dermed sinker en aktiv europæisk indsats på miljøområdet.

[Svend Auken]

Så dette med at sige ja og nej! Vi har den opfattelse, at hvis resultatet – vi kender det ikke endnu, og jeg tror, der knytter sig en større usikkerhed til det endelige resultat end det, man måske får indtryk af i ministerens svar i dag – er en styrkelse af det økonomiske og politiske samarbejde, uden at det bliver et lukket samarbejde, og uden at det er begyndelsen til en europæisk superstat, en føderation, og hvis vi får effektive beslutningsmekanismer på miljøområdet, så vi kan træffe lige så stærke beslutninger på miljøområdet, som når det gælder det økonomiske område, og hvis vi får sikkerhed for, at der ikke skal gennemføres sociale forringelser, men at man tværtimod kan indføre effektive beslutninger om faglige rettigheder, respekt for lokale overenskomster, nationale overenskomster osv., og hvis endelig det er sikret, at Danmark træffer beslutning på et senere tidspunkt om spørgsmålet om fælles valuta og eventuel deltagelse i et fælles forsvar, at vi altså ikke har nogen forpligtelser på disse områder, så er jeg ikke bange for allerede i dag at sige, at jeg mener, det resultat bør vurderes absolut positivt.

Det kan gå anderledes, og derfor har vi ikke sagt ja til noget, vi har derimod givet regeringen et råd om at forhandle inden for rammerne af disse fire punkter. Det er også det, der er udtrykt i min dagsorden her i dag.

Men jeg vil gerne sige, at jeg er helt uenig med udenrigsministeren på et enkelt punkt, nemlig når udenrigsministeren siger, at det ikke nytter, at Danmark tror, vi kan sige nej til noget som helst, at vi må bare sige ja og rette os ind efter, hvad der sker i Europa. Dette er efter min mening ikke nogen rigtig og ikke nogen demokratisk opfattelse.

Statsministeren i Danmark har allerede annonceret, at hvis en bestemt ting ikke bliver tilfredsstillende for Danmark – jeg var i øvrigt helt enig med statsministeren i hans udtalelser – vil vi sige nej. Kohl har erklæret, at hvis noget ikke bliver, som han ønsker det, vil han stemme nej. Major har på Englands vegne erklæret, at hvis noget ikke bliver, som han ønsker det, stemmer han nej. Den ret gælder naturligvis også for Danmark. Befolkningen har mulighed for at stemme nej ved den kommende folkeafstemning, hvis der i øvrigt foreligger en traktat, som er godkendt her i Tinget. Og konsekvensen af, at den danske befolkning

stemmer nej, er ikke, at vi bliver kastet ud af EF-samarbejdet, men at der naturligvis må en fornyet drøftelse til. Der gælder den samme ret for Danmark, som der gælder for de andre lande.

Derfor er folkeafstemningen ikke bare en formalitet, en procedure, noget ubehageligt, der blot skal overstås. Det danske folk har nøjagtig det samme ansvar over for den europæiske udvikling, som det tyske, det engelske og alle andre folk har i det europæiske samarbejde.

Det gør naturligvis også, at vi ikke kan køre på frihjul, at vi er nødt til at tage vores ansvar, at vi er nødt til at være med dér, hvor tingene sker, og ikke sidde henne i et hjørne og sige: tænkepause, tænkepause, tænkepause.

Udviklingen i verden går så hurtigt i øjeblikket – nu tror jeg, jeg er ved at være enig med udenrigsministeren igen – at det, der er brug for, er, at progressive danske synspunkter med hensyn til et åbent samarbejde, med hensyn til en fredelig udvikling, med hensyn til en betoning af det miljømæssige og af det sociale skal med i debatten fra første færd og skal præge det endelige resultat. Det er i hvert fald den bestræbelse, vi fra Socialdemokratiets side har.

Derfor kan jeg sammenfattende sige, at skulle det ske, at man på Maastricht-konferencen når frem til et resultat, der ikke giver fremskridt på miljøområdet – bare for at tage et enkelt eksempel – er der ingen tvivl om, at vi vil vurdere et sådant resultat negativt og sige nej. Derfor er det ikke bare et spørgsmål om overskriften »Union«, eller hvilke ord man nu bruger, det er et spørgsmål om realiteterne, det er et spørgsmål om indholdet. Og man kan i hvert fald ikke andet end give statsministeren fuldstændig ret, når han her i sit andet svar betone, at det begreb om union, som nu er indeholdt i de tekster, der skal til behandling, ligger milevidt fra det unionsbegreb, der var aktuelt i midten af 1980'erne efter Genscher-Columbo-planen og andre tilsvarende projekter.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Hr. Svend Auken må have hørt forkert, når han for et øjeblik siden kunne hævde, at jeg skulle have sagt, at Danmark og danskerne ikke kan sige nej. Det kan vi godt. Vi har kunnet sige nej hele vejen under forhandlingsprocessen til de forskellige spørgsmål, der kom op, vi

[Udenrigsministeren]

kan sige nej på mandag og tirsdag i Maastricht, vi kan sige nej, når der på et tidspunkt skal være en folkeafstemning om det færdige resultat. Men vi skal ikke tro, at det, at vi eventuelt siger nej til syvende og sidst, betyder, at alle de andre siger: Det var vel nok ærgerligt, så må vi begynde forfra. Sådan fungerer det ikke, og det er vi nødt til at sige netop til dem, der går ud og taler om en tænkepause.

Vi har kunnet sige nej hele tiden, og det gode ved den måde, vi efterhånden har forhandlet dette her næsten på plads på, er, at vi i fællesskab i den meget grundige demokratiske proces, vi har været igennem, regering og Folketing i samarbejde, undervejs har taget stilling til, hvornår det var klogt at stå ubønhørligt fast på noget af det, der var vores udgangspunkt, og hvornår det var klogt at bøje af som følge af enten forhandlingsituationen eller ændringer i verden omkring os.

Det er også baggrunden for, at vi på nogle punkter giver andre mulighed for nogle undtagelsesregler, for det baner vejen for, at vi selv kan få det på nogle punkter. Det er den måde, vi har forhandlet på, og det er derfor, vi nu er ved at være tæt på et resultat, som blev beskrevet så positivt af hr. Svend Auken for et øjeblik siden.

Men jeg vil altså advare imod at tro, at vi, når vi til syvende og sidst skal tage stilling til det endelige resultat, som det tegner sig, kan få alle andre til at gå i stå, hvis vi finder ud af, at tingene skal gå i stå. Sådan fungerer Europa ikke, og heldigvis for det.

Gade (SF):

Man kunne godt fristes til at mene, at SF skulle have forlænget taletid med den enighed, der er mellem så mange andre partier, men jeg skal lade være med at anmode om det.

Jeg vil først kommentere statsministerens betragtninger om SF's vurdering af, at dette her bliver til bankdirektørernes, embedsmændenes og toppolitikernes EF. Jeg kan sige til statsministeren, at det, selv om statsministeren ikke troede, at det var alvorligt ment, faktisk er det EF, jeg ser fremover i denne model. Der er jo ikke kommet noget gennembrud for åbenhed, der er ikke kommet en reel begrænsning af Kommissionens magt, der er ikke givet en initiativret til f.eks. nationale parlamenter, som kunne medføre en anden udviklingsretning.

Jeg tror nok, at mit billede er bedre end statsministerens om, at det var kontoristernes EF; det tror jeg dog ikke passer.

Statsministeren havde nogle betragtninger om, at unionen er stendød. Den havde han også i 1986, og nu kan jeg forstå, den er bekræftet. Jeg ser frem til, at der i den kampagne, vi skal have, bliver konservative valgplakater, der hedder: Ja til økonomisk-monetær union og politisk union – unionen er stendød. Det er budskaber, der i deres klarhed måler sig med, jeg ved snart ikke hvad. Det er grumsede meldinger, der bliver givet, og jeg blev meget forvirret over, at jeg næsten synes, at hr. Svend Auken roste statsministeren for den betragtning. Jeg tror dog ikke, det kan dække over, at hr. Svend Auken nu også mener, at det argument kan bruges.

Jeg er også uenig med statsministeren, når han i sit første indlæg sagde: »Interessen for integration for integrationens egen skyld er dæmpet.« Vedtagelsen af en økonomisk-monetær union – de 77 sider – er faktisk et udtryk for, at mange kræfter i EF og altså også de toneangivende ønsker at få markeret integration for integrationens egen skyld, når det gælder en fælles valuta, og derfor burde konsekvensen, hvis statsministeren er imod det, faktisk være en modstand mod det.

Må jeg dernæst takke udenrigsministeren for markeringen af, at det er vigtige skridt og ikke er ligegyldige detaljer, vi diskuterer. Det synes jeg er vigtigt at der også er nogen der siger.

Hvad angår subsidiaritet, er jeg meget utryg ved, at udenrigsministerens vurdering ikke er den dækkende. Man kan sige, at vi overlader det til EF-Domstolen og dermed til EF-Domstolens vurdering af andre paragraffer i samspil med subsidiaritetsparagraffen, hvordan det skal virke. Men der indgår jo også, at effektivitet spiller en rolle i, hvordan subsidiaritet skal defineres, og her er jeg bange for, at centraliseringsargumenter også vil få en betydelig vægt, når de endelige afgørelser skal træffes.

Endelig vil jeg sige til udenrigsministeren, som jeg forstår er meget bekymret for lavedeludten, at nok ved jeg ikke, hvordan der lugter i udenrigsministerens boudoir, men jeg ved, at udenrigsministeren sidder i meget tilrøgede lokaler, så det kan jo godt være, at lugten i boudoiret ikke er bedre end lavedeludten.

[Gade]

Jeg vil gerne slå fast, at vores politik ikke er at køre ud ad et sidespor, men vi vil diskutere togets retning. Det er ikke SF, der stritter imod øget miljø i EF, vi er for. Vi er bange for, at det bliver for let, vi er ikke tilfredse med den sikkerhedsklausul, som udenrigsministeren har forhandlet os til, vi synes den er for ringe. Vi ønsker en mere social dimension – det tog vil vi gerne sætte os på her og nu – vi ønsker, at EF åbnes her og nu, men vi ønsker ikke en økonomisk-monetær union, og det er den føderale retning for toget, som der reelt er tale om, når vi skærer alt væk, vi protesterer imod; det er den retning, vi ikke vil være med til.

Hvad angår den klausul, der har været drøftet, og som vi desværre ikke får svar på i morgen i Markedsudvalget hvordan vi skal håndtere – jeg forstår på statsministeren, at det først skal afgøres på topmødet – må jeg spørge statsministeren: Hvornår og hvordan agter statsministeren at rådføre sig med Markedsudvalget i den sag? Jeg ved, vi har møde i morgen, men jeg forstår, at statsministeren ingenting kan melde om en vigtig sag i morgen. Hvad skal der ske? Skal vi være stand by i Markedsudvalget? Jeg tager det altså som en illustration af, at vi har en noget bekymrende beslutningsproces her.

Jeg forstod ikke rigtig hr. Svend Aukens kvittering for statsministerens svar på hr. Ivar Nørgaards spørgsmål her. Jeg synes faktisk, hr. Ivar Nørgaard talte for, at vi skulle få en helt anden type klausul ind end den, som økonomiministeren og statsministeren har talt om, nemlig en klausul, der slet ikke forpligtede os til at sætte os op i toget, og så sagde statsministeren og økonomiministeren noget helt andet, nemlig at vi allerede har forpligtet os med hensyn til toget og retningen – den forkerte retning – og så kvitterede hr. Svend Auken.

Min sidste betragtning går på dagsordenen: SF stemmer imod den dagsorden, som et stort flertal har foreslået. Mange af ordene ser ganske tilforladelige ud – nogle af dem er vi ligefrem helt enige i, når det gælder miljøpolitik og den sociale dimension – men vi kan forstå, at der bag disse formuleringer ligger en helt anden realitet, nemlig at der åbnes for, at vi skal sige ja til en traktat om flertalsafgørelser på forsvarsdimension, ja til en målsætning om forsvarsdimension og ja til en målsætning om én valuta.

Det er jo realiteten – og det er også vendt til hr. Svend Auken – og derfor kan vi ikke medvirke til det. Vi synes, der er for mange partier, der med den måde, de har formuleret dagsordenen på, slører debatten i stedet for at klargøre den.

SF fastholder sin egen dagsorden.

Annette Just (FP):

Jeg vil gerne begynde med at takke for de svar, der er givet, men de giver mig også anledning til at stille et spørgsmål direkte til statsministeren. For statsministeren var i den grad begejstret for ecuen, og hvordan vi nu kunne bruge den til at betale, når vi tog til Malmø; det kræver selvfølgelig, at Sverige først er blevet medlem af EF, og at vi har fået indført ecuen, men o.k., jeg prøver at køre videre med den og så sige: Hvordan i alverdens riger og lande forestiller Folketinget sig, at statsministeren vil kunne tage ned til Maastricht på mandag og sikre det, som et stort flertal nu vil stemme for, nemlig at Danmark skal sikre sig, at de ikke får en fælles EF-valuta, eller at de i hvert fald først senere hen skal træffe den beslutning? Når man har hørt, hvad statsministeren netop har stået her og udbredt sig om, kan jeg kun se, at det må være utrolig vanskeligt for statsministeren at få gennemført den danske fodnote, som et flertal vil stemme for lige om lidt.

Jeg beder også statsministeren ganske kort lige se på det forslag til motiveret dagsorden, vi har fremsat, idet der netop på dette punkt faktisk er en rimelig stor forskel, for vi taler altså om, at vi siger nej til en enhedsvaluta, vi siger ikke umiddelbart nej til en fælles EF-valuta. Det, der ligger i forskellen, er selvfølgelig, at man kunne bruge den som trettende valuta, indtil tiden var inde. Derfor synes jeg stadig væk, det gamle britiske forslag absolut er at foretrække.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden (nr. D23) af Svend Auken (S), Grove (KF), Charlotte Antonsen (V), Erhard Jakobsen (CD), Niels Helveg Petersen (RV) og Kofod-Svendsen (KRF) (se foran) vedtoges, idet 103 (S, KF, V, CD, RV og KRF)

stemte for, 17 (SF og FP) imod.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden (nr. D24) af Gade (SF) (se foran).

Forslag om motiveret dagsorden (nr. D25) af Annette Just (FP) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 130:

Forslag til lov om ændring af kildeskatteloven og lov om særlig indkomstskat m.v. (Ændret afregning af indkomstskat mellem staten, kommunerne og amtskommunerne).

Af indenrigsministeren (Thor Pedersen).
(Fremsat 27/11 91).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 7 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 131:

Forslag til lov om ændring af lov om kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner og amtskommuner. (Nyt ældrekriterium, justering vedrørende compensation til kommuner og amtskommuner og ændret efterregulering).

Af indenrigsministeren (Thor Pedersen).
(Fremsat 27/11 91).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Klaus Hækkerup (S):

De to lovforslag, vi nu tager fat på at behandle, tager udgangspunkt i den aftale af 11. juni 1991, der blev indgået mellem regeringen og de kommunale aftalepartier, og det vil sige Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen i Danmark, Københavns Kommune og Frederiksberg Kommune.

Det er aftaler, som er indgået, uden at Socialdemokratiet har deltaget i dem, og vi har derfor heller ikke fundet, at den del af regeringens aftale med de kommunale aftalepartier binder os.

Det siger jeg indledningsvis for at markere, at vi står helt frit for så vidt angår de nu fremsatte lovforslag.

Til gengæld må jeg sige, at det heller ikke er lovforslag, der giver anledning til de mange store bemærkninger, for det, der er tale om, er relativt beskedne ændringer i det kommunale udligningssystem i betalingsmellemværender mellem staten og kommunerne, men ændringer, der ikke er uden en vis interesse.

Lovforslag nr. L 130 har tre formål. Det første er at indføre samtidighed mellem skatteafregning og udligningstilsvaret/tilskud til kommunerne. Herved vil den økonomiske usikkerhed for kommunerne blive reduceret ganske væsentligt for så vidt angår den kommunale budgetlægning. Det er et formål, som vi fra Socialdemokratiets side kan tilslutte os.

Samtidig indføres der et rentetillæg på 2 x diskontoen, og hvis slutafregningsbeløbet til en kommune overstiger 3 pct. af forskelsbeløbet – sådan har jeg læst lovforslaget – altså af den del, der ligger ud over, skal man betale 2 x diskontoen. Det er selvfølgelig for at sige, at de tre pct. er det, man normalt vil betragte som den budgetmæssige usikkerhed.

Omvendt skal en kommune betale et tilsvarende rente, hvis den har, om jeg så må sige, lånt penge af staten ved at overvurdere indkomstgrundlaget og derved fået et for stort forskudsbeløb.

I det sidste tilfælde, dér, hvor man kan sige, at kommunen måske har forsøgt at låne, eller dér, hvor den måske har skønnet mere end 3 pct. galt, skal der lægges en særlig strafrente på 8 procentpoint eller, som der ganske rigtigt står i lovforslagets bemærkninger, svarende til 2 x 4 procentpoint. Det rentebeløb tilbageføres selvfølgelig kommunerne via bloktilskuddet. Man kan drøfte, om det er rimeligt at pålægge en sådan ekstrarente eller ej. Det vil vi gerne se på under udvalgsarbejdet. Vi vil også gerne se på, om størrelsesordenen af forrentningen er rimelig, når vi tager udgangspunkt i, at Nationalbanken siden foråret 1990 har besluttet at gøre diskontoen til et klart udtryk for renten på pengemarkedet.

Det andet formål med loven er en fremrykning af modregningen over for kommunerne af ikkeinddrevne personskatterestancer m.v. Den del af lovforslaget kan Socialdemokratiet også tilslutte sig.